Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVIII., št. 21 — Ljubljana, torek 26. januarja 1937 — Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5 — Telefon št. 8122, 8123, 8124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2 Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11, Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Po podpisu

Jugoslavija je sklenila že marsikako politično mednarodno pogodbo. Tudi v Beogradu, torej na naših tleh, so bile že nekatere podpisane. Redkokatera pa je bila od najširših slojev prebivalstva sprejeta s takim zadoščenjem in s takimi simpatijami, kakor v nedeljo podpisana prijateljska pogodba z Bolgarijo. Lahko rečemo, da so svečanemu dejanju v beograjskem zunanjem ministrstvu v duhu prisostvovali milijoni ljudi, ki so v srcu gojili enake želje, kakršne sta jih ob podpisu v kratkih medsebojnih čestitkah izrekla ministrska predsednika obeh bratskih držav: da bi bil izvršeni čin v srečo in blagoslov vsem južnim Slovanom.

»Med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Bolgarijo bosta vladala neporušljiv mir ter iskreno in trajno prijateljstvo.« Tako se glasi pogodba med našo in bolgarsko državo med domovinama južnih Slovanov. Te preproste besede so kakor izklesan izraz mišljenja, želje in volje vseh dvajsetih milijonov Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov. Oba južnoslovanska naroda sta se po žalostnih izkušnjah v dobah svoje nesloge prepričala, da si moreta resnično svobodo in neodvisnost zavarovati in zajamčiti samo v medsebojnem sporazumu in v medsebojni slogi. V podpisu prijateljske pogodbe, s katerim je kronano večletno sistematično delo z obeh strani, vidita potrditev svojega hotenja in jamstvo, da se bo ta politika vzajemnega prijateljstva in medsebojnega razumevanja nadaljevala tudi v bodoče. Vidita v njem vrh tega svečan dokaz, da so izročene pozabi zgodovinske zablode, ki so balkanske narode, posebej pa še južne Slovane, vodile po napačnih, za našo bodočnost nesrečnih poteh.

Skoro dvajset let je moralo poteči, da se je mogel doseči ta lepi in veliki cilj. Druga balkanska in za njo še bolj svetovna vojna sta izkopali med Srbi in Bolgari silen prepad, ki se je zdel nepremostljiv. Zasekane so bile tako skeleče rane, da se niso dale v kratkem času preboleti. Nasprotstva so spretno izrabljali vsi oni, ki so se zavedali, da lahko Balkan obdrže pod svojim vplivom le, dokler je nesložen. Bili so časi, ko je izgledalo, kakor da se bodo balkanske države, zlasti pa Jugoslavija in Bolgarija še bolj odtujile in krenile vsaka na svojo pot.

Na srečo so se i v Jugoslaviji i v Bolgariji že kmalu pojavila stremljenja, izvirajoča deloma iz občutka slovanske skupnosti, še bolj pa iz trezne preudarnosti, stremljenja po zbližanju obeh bratskih narodov, po njuni spravi in njunem prijateljstvu. Mnoge so bile ovire, izvirajoče iz preteklosti, in skoro brezupna so se zdela večsih ta prizadevanja. Vendar pa so bolj in bolj prodirale v ljudsko dušo in osvajala srca najširših slojev. Zgodovinska zasluga našega velikega kralja in njegovega tovariša in sorodnika bolgarskega kralja Borisa je in ostane, da sta z redko odločnostjo in z velikim pogumom posegla v razvoj bolgarsko-jugoslovenskih odnošajev ter ga usmerila na pot sprave in prijateljstva, ki je z nedeljskim podpisom prijateljske pogodbe dovedla do lepega zaključka prve epohe.

Jugoslovensko bolgarska prijateljska pogodba, sklenjena med vladama obeh držav je v najglobljem pomenu besede pogodba med obema narodoma in ima torej najboljšo in najmočnejšo ratifikacijo, ki jo more kaka pogodba imeti. Zato bo brez dvoma služila za osnovo in za vzpobudo, da se bo nadaljevalo delo za še večje in še tesnejše zbližanje, tako da ne bo v bodočnosti nobenega viharja več, ki bi mogel omajati slogo in skupnost slovanskih narodov na Balkanu.

Kakor pa smo Jugosloveni in Bolgari prepričani, da je naše medsebojno prijateljstvo in sodelovanje najboljše jamstvo za srečno bodočnost in lepi napredek nas vseh, tako je tudi naša trdna vera, da je ob enem močen steber za mir in red, ne le na Balkanu, marveč v vsej Evropi. Z nami deli to prepričanje ogromna večina miroljubne inozemske javnosti, pa se je zato pokazalo, da je sklenitev prijateljske pogodbe povsod izzvala simpatične odmeve. Na novo je dokumentirala, da Balkan ni več kotel viharjev in požarov, za kakršnega je, ne po svoji krivdi, veljal nekdaj. Zato prijateljska pogodba med Jugoslavijo in Bolgarijo nima samo značaja urejevanja odnošajev med dvema sosednima narodoma, marveč je zgodovinskega pomena tudi za ves Balkan in za vso južno-vzhodno Evropo. Tega se v polni meri zavedajo zlasti naši zavezniki iz Male antante in Balkanske zveze, ki vedo, da pomeni utrditev dobrih odnošajev med Bolgarijo in Jugoslavijo tudi utrditev obeh teh mirovnih zvez. Zato lahko mirno trdimo, da je malo mednarodnih pogodb, ki bi bile v evropski javnosti sprejete s tolikimi simpatijami, kakor je bila sprejeta v nedeljo podpisana prijateljska pogodba med obema [illegible] slovanskima državama.

ISKRENE BLUMOVE BESEDE NA NASLOV NEMČIJE

„Brez političnega sporazuma je tudi gospodarski sporazum z Nemčijo nemogoč — Francija za kolektivni dogovor

Pariz, 25. januarja. o. V nedeljo je imel francoski ministrski predsednik Leon Blum svoj velik zunanjepolitični govor, ki ga je vsa mednarodna javnost pričakovala z izrednim zanimanjem. Že odkar se je pojavila vest, da bo dal Hitler 30. t. m. v nemškem državnem zboru važne zunanjepolitične izjave in stavil zapadnoevropskim velesilam nove ponudbe, je ves mednarodni tisk forsiral kot mednarodno politično nujnost, da tudi odgovorni politični faktorji v Franciji jasno zavzamejo svoje stališče o sedanjem položaju, kakor ga je zadnji torek zavzel za angleško vlado tudi zunanji minister Anthony Eden. Hkratu je imel Blum kot vodja ljudske fronte v njenem imenu izpričati, da se kljub levičarski usmerjenosti ni niti v najmanjši meri odrekla čistvenim francoskim nacionalnim interesom, kar ji je zlasti francoska desnica v zadnjem času tolikokrat očitala. Da bi se dal izjavam ministrskega predsednika čim večji poudarek, je bilo poskrbljeno, da je tej zunanjepolitični manifestaciji francoske vlade prisostvovalo kar 15 francoskih ministrov in državnih podtajnikov, med njimi tudi zunanji minister Delbos.

Ministrski predsednik Blum je prišel v Lyon, da bi se udeležil hkratu kar več manifestacij, ki so jih včeraj priredili v Lyonu. Dopoldne je bil na manifestativnem zborovanju ljudske fronte v V. lyonskem okraju, kjer je bil pri nadomestnih volitvah pravkar izvoljen Andree Fevrier za poslanca, takoj pa je bil na lyonskem magistratu, kjer so mu priredili velik sprejem. Opoldne pa je odšel na banket ki so mu ga priredili v veliki dvorani lyonske borze dela. Manifestacijskemu banketu je predsedoval Herriot in se je na njem zvrstilo več govornikov, med drugimi tudi Paul Boncour in Herriot. Zadnji je banketu govoril Blum, ki je za svoje pomembne zunanje politične izjave žel izredno burne ovacije.

Blumov govor

Ministrski predsednik Leon Blum je med drugim izjavil:

Mislim, da je naša vlada s svojim delom podala neke dokaze, ki se jih naša javnost morda ni nadejala, a predstavljajo nedvomno naše aktivo. Kot odločno pacifistična vlada smo pokazali, da nismo nesposobni za obrambo interesov in dostojanstva Francije. Nismo se zadovoljili s tem, da smo odbili nevarnosti za evropski mir, temveč smo se potrudili, da tudi zavarujemo delo za ostvaritev reda in stabilnosti v Evropi, ki bi lahko bila solidna osnova na našem kontinentu.

Neposredni razgovori z Nemčijo

Prehajam k onemu delu svojega govora, ki ga povsod pričakujejo z največjim zanimanjem, k problemu francosko-nemških odnošajev. Pojasniti vam hočem predvsem, kaj pomeni izraz »neposredni razgovori z Nemčijo« ki se ga tako pogosto poslužujejo. Z Nemčijo vodimo neprestano neposredne razgovore s posredovanjem nemškega poslanika v Parizu ali pa našega poslanika v Berlinu, kakor tudi s posredovanjem naših ministrov, kadar se jim ponudi prilika za sestanke. Pri takih razgovorih smatramo, da ni nobenega vprašanja, ki bi se ga ne mogli dotakniti. Vedno smo bili in bomo kar moči iskreni ne le za obravnavanje tekočih vprašanj, ki prihajajo na dnevni red zaradi vsakdanjih stikov med dvema sosednima državama temveč bomo tudi za iskreno obravnavo splošnih vprašanj, ki jih predstavlja politično življenje velikih držav.

Neposredni razgovori, kakor vidite, se vrše, vendar se bojim, da misli javnost pri teh besedah na nekaj drugega. Ljudje mislijo najbrže pri teh besedah na sporazum, ki bi se mogel skleniti med Nemčijo in Francijo po razgovorih med štirimi očmi, katerim ne bi prisostvovale druge države. Očitno je da se to pojmovanje približuje metodi, ki jo oznanja in izvaja državni kancelar Hitler. To je metoda sklepanja dvostranskih paktov, ki jih sklepa kakšna država ločeno z državami, ki jo obkrožajo ali ki so zanjo važne. Po teh pogodbah se države, ki jih sklepajo, prostovoljno izolirajo tako glede samih pogajanj, kakor glede sklepov, ki se pri pogajanjih dosežejo.

Varnost Francije v okviru splošnega miru

Ta metoda ni v skladu z delovnim načinom, ki ga zagovarja in izvaja francoska vlada. Mislim, da potrjujem svoj realizem, če izjavim, da nočemo oddvojiti francoske varnosti od splošnega evropskega miru. Nočemo tega storiti zato, ker tega sploh ne bi mogli. Prepričani smo, da nobena posebna pogodba, ki bi jo sklenili, ne bi mogla jamčiti Franciji njeno varnost. To je prepričanje, ki ga izraža tolikrat napačno tolmačena trditev o nedeljivosti miru. Francija je zvesta Društvu narodov in načelom njenega pakta. Sklenili smo nekatera prijateljstva, katerim hočemo ostati zvesti. Prav tako smo sprejeli obveznosti, ki jim hočemo biti popolnoma zvesti. Da ostanem pri izrazu londonskega julijskega komunikeja, bom rekel, **da je še vedno cilj naše politike ureditev evropskega problema kot celote. Dokazali smo, da smo pripravljeni ta cilj doseči in prispevati zanj iskreno tudi največje žrtve, samo da bi ga dosegli, poudariti pa moram obenem, da iščemo ureditev francosko nemškega problema v okviru splošne ureditve. Verujem, da je ta rešitev mogoča in da imajo vsi evropski narodi najboljšo voljo, da to dosežejo. Mislim pa, kakor je to rekel tudi g. Eden v svojem govoru, ki ga je imel v četrtek v spodnji zbornici, da je ta možnost odvisna predvsem od Nemčije.** V tem oziru hočem biti popolnoma točen in iskren. Priče smo, kako se poslužuje nemška država vseh svojih sposobnosti, da bi mogla obvladati velike težkoče gospodarskega značaja. Zaradi tega se je v mnogih glavah rodila misel o nekakšnem sporazumu, po katerem bi Nemčija prišla do gospodarske pomoči od zunaj s tem, da bi v zameno sodelovala pri miroljubni rešitvi splošnega evropskega položaja.

Nikakor ne želim zavzeti podobno stališče. **Mnenja sem, da ne smemo predlagati Nemčiji stvari, ki bi bile podobne nekakšni trgovini.** Pregloboko je med nami vkoreninjeno čustvo nacionalnega dostojanstva, pregloboka je naša volja, da po potrebi prisilimo tudi druge narode, da spoštujejo to naše čustvo. Prav tako smo daleč od napačne in nevarne misli, da bi poostrene gospodarske težkoče mogle Nemčijo nekega dne prisiliti, da prosi pomoči in da sprejme pogoje, ki bi bili združeni s to pomočjo. Na koncu tudi ne dvomimo v voljo do miru, o kateri je govoril državni kancelar Hitler pri posameznih posebno svečanih prilikah. Če pride nekega dne do sporazuma, ga bo mogoče skleniti le na podlagi duha zaupanja in načela popolnega soglasja.

Pri tej priliki moram opozoriti na očitno resnico, pred katero si ne smemo zapirati oči. **V sedanjem položaju Evrope, kjer je občutljivost posameznih narodov že mesece izpostavljena neprestanim udarcem, kjer se na vse strani vrši tekmovanje v oboroževanju še s hitrejšim tempom, kakor pred vojno, si gospodarskih sporazumov ne moremo misliti brez ureditve političnih vprašanj.** Kje je narod, ki bi hotel sodelovati z drugim narodom bodisi s tem, da mu dovoli kredite, bodisi s tem, da mu dobavi surovine ali olajša njegovo populacijsko ali kolonialno politiko, če bi se pri tem moral bati, da bi ta pomoč nekoč mogla biti tudi njemu samemu v škodo, ali pa postati on sam in njegovi prijatelji celo njena žrtev?

Potrebno je ustaviti oboroževalno tekmovanje

Zato obstoji nujna zveza med gospodarskim sodelovanjem na eni strani in miroljubnim sporazumom in ustavitvijo oboroževalnega tekmovanja na drugi strani. Za skupno delo je potrebno delo v miru. Ta zveza je prav tako očitna, če vprašanje motrimo z druge strani. Pretirano oboroževanje bo po splošnem globokem prepričanju prisililo Evropo, da znova prouči vprašanje razorožitve. Zato mora sporazum o postopni razorožitvi postati sestavni del splošne ureditve evropskih vprašanj.

Izdelovanje vojnega materijala zavzema v sedanjem gospodarskem življenju industrijskih držav tako vidno mesto, da ga ni mogoče enostavno ukiniti, ne da bi s tem povzročili težka notranja trenja. Vse kaže, da ni več mogoče misliti na čisto politično mednarodno konvencijo o razorožitvi, to je na konvencijo, ki bi ne dobila protiuteži v mednarodni gospodarski konvenciji, ki bi dala gospodarski proizvodnji in njeni delovni sili primernih novih tržišč. S tem bi samo po sebi prišlo na dan vprašanje velikih evropskih, kolonialnih in splošnih mednarodnih javnih del, torej vprašanje materialnega in tehničnega sodelovanja kakor tudi vprašanje kreditov, torej vprašanje finančnega sodelovanja.

S tem se vračam k nekaterim pobudam načrta, ki ga je ob izbruhu svetovne gospodarske krize sestavil mednarodni urad za delo. Vračam se tudi k idejam, ki sem jih objavi s svojimi prijatelji po končani vojni v zvezi z ureditvijo reparacij.

Tudi francosko-nemško vprašanje je v tesni zvezi s splošnim evropskim vprašanjem. Tudi vprašanje gospodarskega sodelovanja je v najtesnejši zvezi z ureditvijo političnih problemov in s splošno organizacijo miru. **Odveč pa je poudariti, da je vlada francoske republike sedaj in vedno pripravljena dokazati svojo voljo in delo za obnovo evropskega in svetovnega miru.**

Berlin ni posebno zadovoljen

Berlin, 25. januarja. o. Prvi vtis Blumovega govora v Nemčiji je bil povoljen, ker je Blum pustil odprta vrata za nadaljnja pogajanja z Nemčijo. DNB pravi o Blumovem govoru: Izjave, ki jih je dal francoski ministrski predsednik v Lyonu, in ki so se nanašale na Nemčijo, so bile na vse strani sprejemljive in v njih ni bilo ničesar, kar bi Nemčijo moglo žaliti ali tudi samo vzbuditi dvom o dobrih namerah njenega vodstva. Če pa je Blum zatrdil, da je bil zmeraj pripravljen izločiti iz političnega življenja velikih držav splošne probleme ter jih urediti, z njim ne moremo soglašati. Izkušnje, ki jih ima Nemčija, ji ne dajo, da bi v zahtevi po nedeljivem miru spoznala edino učinkovito metodo za ureditev velikih mednarodnih vprašanj. Vsekakor je na nemški strani ostala volja po sodelovanju neomejena.

Toda tak je bil le prvi vtis. »Volkischer Beobachter« danes že nič več ne kaže zadovoljstva, ki se je pokazalo v prvih nemških komentarjih in poudarja, da se je Blum v svojem govoru od začetka do konca postavil na stališče, ki je žaljivo za Nemčijo. Očita mu zlasti, da hoče iz sedanjega neugodnega gospodarskega položaja Nemčije izbiti čim večji politični kapital. List poudarja, da je Blum sicer spočetka nastopil proti politično-gospodarskim kupčijam, toda že takoj nato je kancelarju ponudil tak trgovski posel, spričo katerega bi si nele Francija, nego tudi njeni mali in veliki klienti v srednji in vzhodni Evropi ter celo Rusija zagotovili nove garancije. Nemčija je pripravljena za sporazum. Če je resno mislil tudi Blum, ko je izjavil, da je tudi on brez vseh zakulisnih namer za pogajanja z Nemčijo, tedaj je treba to smatrati za dobro znamenje. Preteklost bo treba pozabiti in tedaj bo zlahka mogoče računati na nemško sodelovanje.

Tudi Anglija je enakih nazorov

London, 25. jan. o. Govor min. predsednika Leona Bluma sta angleška javnost in tisk sprejela zelo povoljno. Politični krogi naglašajo, da sedaj Nemčija ve, na kakšni osnovi ji Francija lahko pomaga in kaj lahko od nje pričakuje tudi na političnem področju. Nemci bodo lahko sedaj s tem računali kakor z neko neizprejemljivo okoliščino, ker je tudi Anglija enakih nazorov kakor Francija. Nemčiji so sedaj določene meje za pogajanja s Francijo. Francija in Anglija se bosta povsod znašli, tudi na nemški strani, če bo Nemčija ostala v okviru teh možnosti.

Kaj pričakuje Anglija od Hitlerja

London, 25. januarja. b. V tukajšnjih političnih in diplomatskih krogih pričakujejo z velikim zanimanjem govor nemškega kancelarja Hitlerja, ki je kot nekakšna »ofenziva miru« napovedana za 30. t. m. Prepričani so, da se bo Hitler direktno dotaknil Edenovih izjav z dne 19. t. m. ter velikega Blumovega govora v Lyonu z dne 24. t. m. V tej zvezi se iz uradnih krogov doznava za glavne angleške želje glede bodoče nemške politike. Angleška vlada želi v prvi vrsti, da se Nemčija odreče svoji gospodarski štiriletki, ki bi jo zavedla v sistem popolne avtarkije in s tem speljala na vojna pota. Zamisel nemške štiriletke se zdi Londonu neizvedljiva, nevarna in za nemški narod preko njegovih dejanskih sposobnosti obremenilna. Anglija bo v bodoče verjela Hitlerjevim mirovnim ponudbam le, ako jih bodo spremljala pozitivna dejanja in bo Nemčija pokazala nekoliko več duha spravljivosti z nekaterimi državami, posebno s Sovjetsko unijo. To pa se more zgoditi le, ako se Nemčija odpove svoji dosedanji politiki, ki vodi v izolacijo, in se z vso iskrenostjo oklene politike splošnega sodelovanja.

Nemčija in Italija že odgovorili Angliji

V načelu sta obe državi za angleške predloge o ustvaritvi čim učinkovitejšega nadzorstva o nevmešavanju v špansko vojno

Rim, 25. jan. o. Danes sta bila izročena odgovora italijanske in nemške vlade na zadnjo angleško noto o kontroli nad uvozom vojnih potrebščin in pošiljanju tujih prostovoljcev v Španijo. Zunanji minister Ciano je italijanski odgovor izročil angleškemu poslaniku v Rimu, siru Ericu Drummondu. Skoraj istočasno je bil izročen tudi nemški odgovor angleškemu poslaniku v Berlinu.

Besedilo italijanskega odgovora se glasi:

1) Italijanska vlada je pozorno proučila spomenico britanskega poslaništva z dne 11. januarja o nevmešavanju, posebno zastran prostovoljcev.

2) Britanska vlada izraža mnenje da bi se prizadete države vendar že mogle sporazumeti o sprejetju neposrednih ukrepov za ukinitev dotoka tujih prostovoljcev v Španijo, če bi na te ukrepe istočasno pristale vse vlade. Italijanska vlada je srečna, ker se ji je ponudila nova prilika za ponovno potrditev, da so o ciljih, po katerih stremi.

Italijanski pogoji za sodelovanje

Italijanska vlada je torej pripravljena pristati na potrebne zakonske ukrepe, da se prepreči novačenje in odhod oseb, ki bi z njenega ozemlja hotele oditi v Španijo, da sodelujejo v vojni. Ti ukrepi se bodo izvajali, ko bodo vse druge vlade pristale na potrebne ukrepe in se sporazumele glede splošnih odredb učinkovitega nadzorstva in ko bodo s posredovanjem londonskega odbora določile dan, kdaj naj istočasno stopijo ti ukrepi v veljavo.

3) Spomenica britanske vlade omenja, da je odbor za nevmešavanje izdelal načrt nadzorstva nad mejami Španije na kopnem in na morju, in da bi se, če bi se smotreno izvajal, mogel smatrati kot zadosten za dosego zaželjenih ciljev. V ta namen bi britanska vlada hotela vedeti, ali so še tudi druge metode in oblike nadzorstva v proučevanju poleg tistih, ki jih je navedel načrt odbora za nevmešavanje, in vprašanje, kateri so, če sploh obstoje, ter izraža pripravljenost, da o njih razpravlja in jih podrobno prouči. Italijanski vladi je čast izjaviti, da je končala proučevanje raznih načrtov odbora in sicer načrta o nadzorstvu na kopnem in na morju, nadzorstva na prostovoljce, o letalskem nadzorstvu in raznih drugih načrtov, ki jih ima na razpolago šele nekaj dni. Italijanska vlada si pridržuje, da bo po svojem zastopniku v odboru za nevmešavanje v kar najkrajšem času poslala točne indikacije o tem.

Proti naturalizaciji prostovoljcev

4) Italijanski vladi je čast opozoriti, da je poleg raznih idej in predlogov, ki so doslej izšli v nameri, da se zagotovi učinkovita politika nevmešavanja, podan tudi predlog, da se s španskega ozemlja odstranijo vse osebe, ki niso španski državljani in ki se tam nahajajo kot borci, prostovoljci ali propagatorji in agitatorji, in da se to vprašanje ponovno more sprožiti v obliki, v kakršni se je pojavilo meseca avgusta. Italijanska vlada se glede tega sklicuje na svojo spomenico z dne 7. januarja. Rimska vlada bo srečna, če ji britanska vlada sporoči svoje pripombe in svoje stališče o tem, pridržuje si pa pravico, da poda in podpre konkretne predloge v tem smislu v odboru za nevmešavanje. Italijanska vlada si ne more kaj, da ne bi v tem pogledu poudarila da bi bil primer, o katerem so pisali listi zadnje dni o tako imenovani naturalizaciji tujcev z [illegible] izmed bojujočih se strank, brez dvoma v nasprotju z vsako resnično politiko o nevmešavanju. Takšno samovoljno in enostransko postopanje ene izmed vojujočih se strank ne bi v nobenem primeru pomenilo oviro ali presenečenje proučevanja in izvedbe predlogov, poslanih londonskemu odboru o popolni evakuaciji vojnih prostovoljcev iz Španije, predlogov, ki bi v nasprotnem primeru postali odveč, še preden bi prišli v razpravo. Italijanska vlada poudarja v vsakem primeru, kako efektiven je bil dotok tujih prostovoljcev eni izmed bojujočih se strank.

5) Italijanska vlada upošteva in zna ceniti namere, ki so pripravile britansko vlado do tega, da pristane po svoji lastni pobudi na potrebne ukrepe, da kaznuje na temelju zakona novačenje in odhod prostovoljcev z britanskega ozemlja. Prav tako ne dvomi, da bo tudi britanska vlada cenila pobude, ki so povzročile sedanjo noto, kakor tudi prejšnja sporočila, ki se tičejo zagotovitve resnične in splošne politike nevmešavanja v korist španskega naroda, v blagor miru in civilizacije.

Nemški odgovor

1. Nemška vlada je z zadovoljstvom sprejela na znanje, da so po mnenju angleške vlade vse prizadete države sporazumne o potrebi takojšnjih ukrepov, ki naj preprečijo pošiljanje prostovljcev v Španijo ter da je bil dosežen načelni sporazum o tem, da morajo vse prizadete države izdati svoje ukrepe v to svrho istočasno, da bi se tako učinkovito uredil celokupni problem indirektnega vmešavanja v španske zadeve in ustvaril učinkovit nadzorstveni sistem. Na tak način bi se izpolnili pogoji, pod katerimi je nemška vlada pripravljena odrediti vse one ukrepe, ki ih je omenila v svoji noti z dne 7. januarja.

2. Spričo teh okolščin je nemška vlada že pripravila zakon, po katerem se bo onemogočilo pošiljanje nemških državljanov v Španijo ter zbiranje takih ljudi. Hkratu priporoča nemška vlada, naj londonski nevtralnostni odbor poskrbi nemudoma za soglasje vseh prizadetih držav glede bistvene vsebine ukrepov, ki jih bodo morale izdati in glede glavnih smernic kontrolnega sistema, ki naj se uvede. Ko bo to doseženo, bo nemška vlada s svoje strani takoj odredila vse tozadevne ukrepe.

3. Glede izvedbe kontrole je nemška vlada prejela celo vrsto načrtov od londonskega nevtralnostnega odbora. Sedaj jih bo čimprej podrobno proučila.

4. Angleška vlada se žal doslej še ni izrazila o predlogih, podanih v noti z dne 7. januarja, po katerih naj bi se umaknili vsi Nešpanci iz španske državljanske vojne, hkratu pa tudi vsi politični agentje, da bi se tako obnovilo stanje, kakor je bilo ob začetku vojne. Nemška vlada pripisuje slej ko prej tem predlogom poseben pomen. Resno je v skrbeh, da ne bi v razvoju te akcije prišlo do enostranskega podpiranja elementov, ki so proti nacionalni vladi, kar bi bilo v nasprotju z načelom o nevmešavanju. Zato se ji zdi nujno potrebno, da vse prizadete države zares ukrenejo vse za realizacijo slehernega nevmešavanja. Če so se odločile za to, bodo nedvomno našle tudi sredstva in poti, da uresničijo omenjene nemške predloge.

Hitler bo prišel v Anglijo

London, 25. jan. g. Včeraj so bile tukaj govorice, da bo nemški kancelar Hitler meseca maja prišel v London, kjer bo prisostvoval svečanostim ob priliki kronanja angleškega kralja.

Prijateljska pogodba med Jugoslavijo in Bolgarijo

Pogodba je bila v nedeljo v Beogradu svečano podpisana in določa, da bosta vladala med obema državama „neporušljiv mir in trajno prijateljstvo“

V ponedeljski izdaji „Jutra“ smo obširno poročali o svečanem podpisu prijateljske pogodbe med Jugoslavijo in Bolgarijo. Za one naše čitatelje, ki ponedeljskega „Jutra“ nimajo, ponavljamo danes bistvena poročila. Sklenjena pogodba ima naslednje besedilo:

Nj. Vel. kralj Jugoslavije in Nj. Vel. kralj Bolgarov sta se, prežeta z duhom dobrega sosedstva, vzajemnega zaupanja in iskrenega prijateljstva, ki je značilen za obstoječe odnošaje med njunima državama, trdno prepričana, da bosta konsolidacija in razvoj teh srečnih odnošajev služila napredku in blagostanju njunih dežel, in želeč, da bi prispevala k utrditvi miru na Balkanu,

odločila skleniti pogodbo o prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarijo ter sta za to določila za svoja pooblaščenca: Nj. Vel. kralj Jugoslavije g. dr. Milana Stojadinovića, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje zadeve, Nj. Vel. kralj Bolgarov pa g. dr. Georgija Kjuseivanova, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje zadeve in vere,

ki sta izmenjala svoja pooblastila, sestavljena v dobri in predpisani obliki ter se nato sporazumela o naslednjih odredbah:

Čl. 1. Med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Bolgarijo bosta obstojala neporušljiv mir ter iskreno in trajno prijateljstvo.

Čl. 2. Ta pogodba bo ratificirana in bosta ratifikaciji izmenjani v Beogradu v čim krajšem roku. Stopila bo v veljavo onega dne, ko se bosta ratifikaciji izmenjali.

To sta omenjena pooblaščenca potrdila tako, da sta podpisala to pogodbo.

Sestavljeno v Beogradu 24. januarja 1937 v dveh primerih, ki sta bila izročena vsaki izmed visokih pogodbenih strank.

Dr. Milan Stojadinović l. r., dr. Georgije Kjuseivanov l. r.

Beograd, 24. januarja. r. Že davno pred 9. uro se je na trgu pred kolodvorom zbrala velika množica beograjskih meščanov, da pozdravijo odličnega gosta in zastopnika bratske Bolgarije. Kljub hudemu mrazu so množice vztrajale. Na peronu je bila postrojena častna vojaška četa z godbo, dalje častna četa Sokolstva, zastopstvo generalitete, predstavniki Jugoslovensko-bolgarske lige, odposlanstva bivših bojevnikov in rezervnih oficirjev, raznih kulturnih ustanov in domoljubnih društev. Tudi celokupna vlada s predsednikom dr. Stojadinovićem na čelu je bila zbrana, razen tega pa so prišli k sprejemu češkoslovaški poslanik dr. Girsa, turški poslanik Hajdar Ali, grški poslanik Bibika Roseti in bolgarski poslanik Karadžov.

Prihod bolgarskih gostov

Točno ob 9. je prispela posebna kompozicija brzovlaka, v kateri se je pripeljal predsednik bolgarske vlade dr. Kjuseivanov. Ko je vlak zavozil na postajo, bogato okrašeno z bolgarskimi in jugoslovenskimi zastavami je častna četa stopila v pozor in med zvoki obeh državnih himn je izstopil g. Kjuseivanov z gospo. Predsednik naše in bolgarske vlade sta se prisrčno pozdravila, na peronu navzoče dame pa so gospe Kjuseivanovi poklonile lep šopek. Predsednik bolgarske vlade je nato obšel častno četo in odred Sokolov. Ko se je potem prikazal na izhodu postaje, je na trgu zadonelo navdušenje navzočega občinstva in vzkliki bratski Bolgariji se dolgo niso hoteli poleči. S kolodvora se je predsednik dr. Kjuseivanov odpeljal takoj na dvor in se je vpisal v dvorsko knjigo.

Svečan podpis pogodbe

Ob 11. dopoldne je prispel bolgarski ministrski predsednik dr. Kjuseivanov s svojimi spremljevalci v zunanje ministrstvo, kjer ga je že čakal predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović. Navzoči so bili tudi višji uradniki našega zunanjega minstrstva, med njimi pomočnik zunanjega ministra Vladislav Martinac in naš poslanik v Sofiji Momčilo Jurišić. Prvi je podpisal pogodbo dr. Stojadinović, za njim dr. Kjuseivanov. Ko je ta odložil pero, je vstal, segel dr. Stojadinoviću v roko in mu v imenu Bolgarije sporočil željo:

»Naj bog blagoslovi današnji srečni zgodovinski pričetek nove dobe v odnošajih dveh bratskih narodov!«

Dr. Stojadinović mu je odgovoril:

»Naj bo srečno in blagoslovljeno!«

Oba predsednika sta si še enkrat stisnila roki, s čemer je bila ceremonija podpisa končana. Zbrani diplomati so še ostali nekaj časa v razgovoru, nato pa se razšli.

Na dvoru

Ob 12.30 minut je Nj. Vis. knez namestnik Pavle sprejel v svečani avdienci predsednika bolgarske vlade in ga pri tem odlikoval z visokim redom Belega orla 1. stopnje. Kmalu nato je Nj. Vis. kneginja Olga sprejela v avdienci gospo in gospoda Kjuseivanova.

Ob 13. uri je knez-namestnik Pavle priredil v Belem dvoru na Dedinju obed v čast predsedniku bolgarske vlade Kjuseivanovu. Obeda so se udeležili knez namestnik in kneginja Olga, predsednik bolgarske vlade g. Kjuseivanov z gospo, predsednik jugoslovenske vlade dr. Milan Stojadinović, predsednik senata dr. Mažuranić, minister vojske in mornarice armijski general Ljubomir Marić z gospo, prometni minister dr. Spaho, minister dvora Milan Antić, maršal dvora Čolak-Antić, prvi adjutant Nj. Vel. kralja general Hristić z gospo, bolgarski poslanik v Beogradu dr. Dečko Karadžov s gospo, bolgarski minister Petrov-Čomakov, jugoslovenski poslanik v Sofiji Momčilo Jurišić-Šturm, šef kabineta predsednika bolgarskega vlade Milev in svetnik bolgarskega poslanika v Beogradu Kisjakov z gospo.

Medtem je Centralni presbiro priredil v Jockey-klubu obed v čast bolgarskim novinarjem. Popoldne ob 5. je odlični gost posetil čajanko Jugoslovensko-bolgarske lige v Beogradu in prisostvoval koncertnemu delu prireditve. S predsednikom bolgarske vlade so se udeležili čajanke tudi vsi bolgarski gostje. G. Kjuseivanov ima še iz časa, ko je opravljal posel bolgarskega poslanika v Beogradu, obilo prijateljev in znancev in se je z vsemi prisrčno razgovarjal.

Večerja s političnimi zdravicami

Zvečer je bila v čast predsedniku bolgarske vlade v gardijskem domu gala-večerja, ki jo je priredil predsednik jugoslovenske vlade. Večerji so prisostvovali vsi bolgarski gostje, diplomatski zbor in večje število poslancev, senatorjev in višjih uradnikov. Med večerjo je dr. Stojadinović nazdravil predsedniku bolgarske vlade, poudarjajoč svoje zadovoljstvo nad izvršenim dejstvom jugoslovensko-bolgarskega prijateljstva, ki ga z njim deli celokupni jugoslovenski narod. Podpisana pogodba je za vselej likvidirala in izročila pozabi nesrečno prošlost in otvorila novo dobo političnih odnošajev, dobo polno najboljših izgledov za ugoden razvoj balkanskih narodov. Pot, na katero sta krenili Jugoslavija in Bolgarija, sta jima pokazala njuna vladarja, katerih plemenita namera in srečno sodelovanje sta dosegla popoln uspeh, ker sta našla v knezu namestniku vrednega sodelavca. Podpisana pogodba je v popolnem skladu z miroljubno politiko obeh držav, je pa tudi v skladu z željami vseh balkanskih držav. Naj bi bil današnji dan zabeležen v zgodovini kot začetek nove dobe razvoja in napredka na poti k boljši in srečni bodočnosti narodov, Dr. Stojadinović je nato napil Nj. Vel. kralju Borisu III., bolgarskemu narodu in kraljevini Bolgariji.

Za njim je povzel besedo dr. Kjuseivanov, predsednik bolgarske vlade. Uvodoma se je zahvalil za prelepi sprejem v jugoslovenski prestolnici in za posebno pozornost, ki je je bilo deležno bolgarsko odposlanstvo v Beogradu. Te manifestacije iskrenih simpatij je treba smatrati, da so v prvi vrsti namenjene Bolgariji in bolgarskemu narodu, zato bodo gotovo našle globok odmev v sleherni bolgarski hiši. Govornik se je spomnil zgodovinskega sestanka kralja Borisa in kralja Aleksandra v Beogradu in poudaril, da je s tem dnem stopilc jugoslovensko-bolgarsko zbližanje v odločilno fazo iskrenega in trajnega prijateljstva. To prijateljstvo je našlo v Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu prav tako odločnega borca za čim tesnejše zbližanje obeh bratskih narodov. Vse to prizadevanje je na današnji dan bilo ovenčano z uspehom in v bodoče ne bo nobena stvar več mogla skaliti prijateljskih odnošajev med obema bratskima narodoma. Z vero in nado v boljšo bodočnost vsega Balkana je nato odlični gost napil Nj. Vel. kralju Petru II. in vsemu kraljevskemu domu, Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in članom namestništva ter Jugoslaviji in njenemu narodu.

V Bolgariji

Sofija, 25. januarja. AA. (Bolgarska agencija) Vsi današnji listi podrobno pišejo o beograjskih svečanostih pri podpisu bolgarsko-jugoslovenskega pakta o večnem prijateljstvu Listi obenem podčrtavajo prisrčni in navdušeni sprejem bolgarske delegacije po uradnih krogih in prebivalstvu jugoslovenske prestolnice V bolgarski javnosti so objavo pakta sprejeli s kar najboljšimi komentarji; v paktu vidijo zanesljivo poroštvo bodočega blagostanja dveh bratskih narodov in miru na Balkanu

Sofija, 25. januarja. AA. (Bolgarska agencija). Včeraj popoldne se je sestal ministrski svet na sejo, da izvrši formalnosti o objavi v Beogradu podpisanega pakta.

Uradni list je davi objavil besedilo pakta v posebni izdaji.

Čestitke bolgarske vlade

Beograd, 25. jan. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović je dobil od zastopnika predsednika bolgarske vlade iz Sofije g. Ivana Krasnovskega ob sklenitvi pakta o prijateljstvu tole brzojavko:

»Odobravajoč sklenitev pakta o miru in večnem prijateljstvu med Bolgarijo in Jugoslavijo me je ministrski svet pooblastil, da vam izrečem njegove najiskrenejše pozdrave za srečen dogodek, ki je plod prizadevanja in dobre volje dveh sosednih vlad, navdahnjenih z modrostjo svojih vladarjev. Vaši ekselenci in našemu predsedniku, iskrenima in neprestanima borcema za zbližanje med dvema bratskima narodoma želimo zdravja in čvrste volje za srečno nadaljevanje začetega dela v popolnem sporazumu in v korist miru in blagostanja naših dveh narodov«.

Italijanski listi

Rim, 25. januarja. o. Italijanski listi so objavili daljša poročila o podpisu prijateljskega pakta med Bolgarijo in Jugoslavijo. Vendar tega dogodka doslej še ne komentirajo. Naglašajo le, da razen objavljenega teksta v paktu ni nikakih drugih dodatkov, ne političnega, ne vojaškega značaja.

Odlikovanja Bolgarov

Beograd, 25. januarja. AA. O priliki podpisa prijateljske pogodbe med našo kraljevino in Bolgarijo so kraljevski namestniki odlikovali:

g. predsednika vlade in zunanjega ministra Georgija Kjuseivanova z redom belega orla 1 stopnje;

Dečka Karadjova, bolgarskega poslanika v Beogradu z redom sv. Save 1. stop. Petra Čomakova Stojana, pomočnika zunanjega ministra, z redom sv Save 1. stop., Nikola ja Balabanova, pooblaščenega ministra, z redom sv. Save 1. stop., Bogdana Kesiakova, svetnika bolgarskega poslaništva, z redom sv. Save 2. stop., Milijo Mileva, kabinetnega šefa, z redom sv. Save 2. stopnje dr. Krista Sismanova, tajnika bolgarskega poslaništva, z redom sv. Save 3. stop., dr. Antona Nejkova, tiskovnega atašeja pri bolgarskem poslaništvu z redom sv. Save 3. stopnje, in polkovnika bolgarskega vojaškega odposlanca v Beogradu Velička Dobrinova, z redom jugoslovanske krone 3. stopnje.

Bolgarsko odlikovanje dr. Stojadinovića

Beograd, 25. januarja. AA. Danes popoldne po končani ratifikaciji pakta o prijateljstvu med kraljevino Jugoslavijo in Bolgarijo je predsednik bolgarske vlade dr Kjuseivanov izročil dr. Stojadinoviću v imenu in po nalogu kralja Borisa velik križ z lento bolgarskega reda sv Aleksandra.

Na Oplencu in na Avali

Beograd 25. januarja. a. Danes je priredil predsednik vlade g. Stojadinović v hotelu Avali intimno kosilo na čast predsedniku bolgarske vlade dr. Kjuseivanovu Dr. Kjuseivanov je prispel s svojim spremstvom na Avalo ob 13.45 z Oplenca, kjer se je bil poklonil spominu pokojnega kralja Aleksandra in položil venec na njegov grob. Takoj po prihodu na Avalo je dr. Kjuseivanov položil venec na grob neznanega junaka, nato je bilo pa kosilo, ki so se ga udeležili bolgarski gostje, z naše strani pa poleg predsednika vlade več ministrov in uradnikov zunanjega ministrstva Kosilo je poteklo v najlepšem in najprisrčnejšem ozračju.

Bolgarski novinarji v agenciji Avali

Beograd, 25 januarja a Skupina bolgarskih časnikarjev, ki je prišla v spremstvu predsednika bolgarske vlade Georgija Kjoseivanova v Beograd, je danes popoldne obiskala agencijo Avalo in si jo ogledala

Ratifikacija

Beograd, 25. januarja. p. **Nocoj so bilev bolgarskem poslaništvu v Beogradu izmenjani ratifikacijski instrumenti prijateljskega pakta med Jugoslavijo in Bolgarijo.** Izmenjala sta si jih osebno ministrska predsednika dr. Stojadinović in dr Kjuseivanov v prisotnosti pomočnika našega zunanjega ministra Martinca, bolgarskega poslanika Karadjova, šefa oddelka za tisk v bolgarskem ministrskem predsedstvu dr. Balabanova in direktorja političnega oddelka našega zunanjega ministrstva Andrića

Z večernim brzovlakom se je bolgarski min. predsednik dr. Kjuseivanov s svojim spremstvom odpeljal nazaj v Sofijo.

Beležke

Za demokracijo in politične svoboščine

Za demokracijo in politične svoboščine se zopet enkrat zavzema beograjska »Samouprava« v dolgem uvodniku. Za povod si je vzela naivno izmišljotino »Pravde«, da se baje snuje nekak desničarski blok, ki naj bi pod vodstvom g. Dimitrija Ljotića združil pristaše JNS z borbaši in zboraši. Ko sta po tej »senzaciji« tako hlastno padla bratca »Obzor« in »Slovenec«, smo kar pričakovali, da jo bodo skušali razpihniti še bolj. Zato nas »Samoupravin članek ni prav nič presenetil. Presenetila pa nas je njena vnema, s katero se bori za demokracijo in politične svoboščine. Toda papir je potrpežljiv.

Minister Janković o brežiškem sestanku

Minister za šume in rudnike g. Djura Janković je bil v nedeljo v severnozapadni Bosni. Ko so ga novinarji prosili, naj jim kaj pove o akciji za sporazum med JRZ in dr. Mačkom, je odklonil izjavo in rekel:

»Jaz sem samo gospodarski minister, politični pa je g. predsednik dr. Stojadinović. Vrh tega smo mi vsi disciplinirani člani in ne želimo dajati političnih izjav preko svojega predsednika, posebno pa ne o tem vprašanju. Stvari pa se razvijajo najbolje in upamo, da bodo dovedle do uspešnega izhoda.«

Socialističen list o sporazumu

Zagrebška »Slobodna riječ«, glasilo hrvatskih socialistov, piše o sestanku dr. Mačka in dr. Stojadinovića ter pravi med drugim:

»Socialisti spadamo v vrste onih, ki fanatično verujejo, da se bo vprašanje odnošajev med Srbi in Hrvati končno rešilo s pravim ljudskim sporazumom.«

List nato nadaljuje, da bo pot do končnega sporazuma še dolga in mučna in da bo treba obvladati še mnoge težkoče, ker se koncepciji dr. Mačka in dr. Stojadinovića o organizaciji države zelo razlikujeta. V brežiškem sestanku vidi »Slobodna riječ« važen poskus, da se akcija za sporazum pospeši.

Nova afera v Zagrebu

Zagrebški listi obširno poročajo o aferi, ki so jo razkrili v znani hrvatski dobrodelni organizaciji »Narodna zaščita«. Ta je med drugim organizirala prevoz siromašnih otrok iz pasivnih hrvatskih pokrajin v kraje, kjer imajo dovolj hrane. Za spremljevalce otrok je imela Narodna zaščita na razpolago več brezplačnih kart. Sprevodniki na vlakih so baje že večkrat ugotovili, da se mnogi takih »spremljevalcev« vozijo sami in brez otrok. Navadno so se izgovarjali, da so jim otroci na potu pobegnili in se vrnili domov. Ko pa so se začele oblasti podrobneje zanimati za zadevo, so ugotovile, da se je z brezplačnimi kartami Narodne zaščite razvila kar lepa trgovina, ki pa je bo sedaj najbrž konec, ker je policija energično posegla vmes in aretirala tri osumljene nameščence Narodne zaščite.

Nova uredba o izvajanju avtorske zaščite

Posredovalnice bodo morale imeti koncesijo in bodo pod stalnim nadzorstvom prosvetnega ministrstva

Beograd, 25. januarja. AA. Službene novine so danes objavile uredbo o avtorskem pravnem posredovanju, predpisanem na podlagi finančnega zakona za leto 1936-37.

Posredovanje o zaščiti avtorskih pravic je po tej uredbi pod nadzorstvom prosvetnega ministra. Vrši se lahko samo z dovoljenjem prosvetnega ministra. Dovoljenja daje prosvetni minister na predlog sveta strokovnjakov s področja avtorskega prava samo organiziranim društvom domačih avtorjev, v prvi vrsti najstarejšemu takšnemu društvu, ki po svojih pravilih poslovno vrši zaščito avtorskih pravic in obsega avtorje z vsega področja kraljevine.

Posredništva bodo v smislu te uredbe in svobodno sklenjenih pogodb zastopala tako domače kakor tuje avtorje, ki pa si ohranijo svoje pravice v popolnem obsegu. S tem se izključuje, da bi avtorji posamič in sami zastopali svoje pravice. Dovoljenja se dado samo društvu za posamezno kategorijo književnosti in umetnosti v državi, ustanovljenemu po zakonu o društvih, zborovanjih in dogovorih, na prošnjo, ki se vloži na prosvetnega ministra.

Razdlitev na kategorije in druge okoliščine, ki se nanašajo na organizacijo in posredniško delovanje takih društev, bo izdal prosvetni minister. Če za katero kategorijo umetnosti in književnosti takšno društvo še ni organizirano, se lahko pri poslovnicah podobnih društev ustanovi tudi zaščita te kategorije, na kakršnikoli osnovi je že ustanovljena.

Dosedanja avtorskopravna posredništva prenehajo delovati 4 mesece potem, ko stopi v veljavo ta uredba. Nad temi posredništvi v likvidaciji ima prosvetni minister neposredno nadzorstvo preko svojega delegata od dneva, ko se razglasi ta uredba, v svrho zaščite koristi domačih in tujih avtorjev in drugih interesentov.

Vse pogodbe o avtorskopravnem posredovanju med dosedanjimi posredovalci in interesenti, sklenjene, preden je stopila v veljavo ta uredba, izgube veljavo v istem roku, ko prenehajo tudi posredništva, razen če v smislu pogodbe ne prenehajo že poprej.

Uredba pooblašča prosvetnega ministra, da po zaslišanju sveta strokovnjakov iz področja avtorskega prava izda natančnejše določbe o avtorskopravnem posredovanju, o načinu in okoliščinah poslovanja, o izvajanju tarif avtorskih nagrad in o izvajanju zakona o zaščiti avtorskega prava. Prestopki se bodo kaznovali z denarno globo 1500 do 50.000 Din ali z zaporom enega do šest mesecev in sicer:

1. kdor brez dovoljenja prosvetnega ministra vrši avtorskopravno posredovanje,

2. kdor nadaljuje posredovanje po roku ki ga ta uredba predpisuje o prenehanju veljave dosedanjih avtorskopravnih posredovanj,

3. kdor se zlonamerno poslužuje pogodb ki so po tej uredbi izgubile veljavo, to je sklenjenih s posredništvi, ki nimajo dovoljenja v smislu te uredbe, če ni dejanje hujše kaznivo po kazenskem zakoniku. V težjih primerih se lahko izrečeta obe kazni. O teh postopkih bodo razsojala sodišča, ki so pristojna za prestopke po kazenskem zakoniku.

Zaradi prestopkov se bodo kaznovali z globo 50 do 1.500 Din ali z zaporom od 1 do 30 dni, v kolikor ni dejanje kaznivo po kazenskem zakoniku kot dejanje proti državni oblasti ali kako drugače:

1. kdor prepreči delegatu prosvetnega ministrstva izvrševanje neposrednega nadzorstva nad avtorskopravnim posredništvom,

2. kdor onemogoča delegatu ali njegovemu pomočniku pristop v poslovalnico in ovira vodstvo knjig, ki jih vodi posredništvo, ali se pa upira varnostnim ukrepom ki jih odredi delegat za zaščito avtorjev ali vplačanih zneskov,

3. kdor v nasprotju s pogoji, izdanimi za posredniško posredovanje, vodi posredniške posle.

Te prestopke bodo kaznovale splošne upravne oblasti na zahtevo prosvetnega ministrstva. Vse denarne globe po tej uredbi gredo v državni sklad za podpiranje siromašnih avtorjev in njihovih družin. Če se pripete hude kršitve ali se kršitve te uredbe ali določb, izdanih na podlagi pooblastil te uredbe, ponavljajo, sme prosvetni minister vzeti izdano dovoljenje avtorskopravnega posredništva. Pogodbe o avtorskopravnem posredništvu, sklenjene s posredništvom, ki nima dovoljenja v smislu te uredbe, ne veljajo. Neposredno nadzorstvo nad avtorskopravnimi posredništvi vrši prosvetno ministrstvo po svojem strokovnem delegatu, ki ga imenuje na predlog strokovnjakov s področja avtorskega prava. Izdatki za to nadzorstvo gredo v breme posredništva.

Načelni sporazum med Turčijo in Francijo

Predsednik turške republike odobril sporazum s Francijo o aleksandretskem sandžaku

Ženeva, 25. januarja. g. Na dopoldanski konferenci, zastopnikovi Francije in Turčije pod predsedstvom poročevalca Sandlerja je turški zunanji minister Ruždi Aras sporočil, da je turški državni predsednik Atatürk pristal na načelni sporazum, ki je bil dosežen v soboto o aleksandretskem sandžaku. Vlada v Ankari sporoča sicer več pridržkov glede avtonomije aleksandretskega sandžaka v okviru sirijske države, vendar pa gre le za postranska vprašanja, ki ne morejo več ogrožati splošne ureditve. V krogih Društva narodov so s to rešitvijo zelo zadovoljni, ker bo doprinesla k ojačenju regionalne varnosti na bližnjem vzhodu ter k pomirjenju arabskega sveta in njegovemu sporazumu z evropskimi državami.

Odbor treh za Gdansk, ki se je sestal dopoldne, zastopa mnenje, da se mora pravica Društva narodov o kontroli v notranjih zadevah tega svobodnega mesta ojačiti. V tej zadevi je odbor bolj energičen kakor poljski zunanji minister Beck. Treba je pač še počakati na stališče predsednika gdanskega senata dr. Greiserja, ki se je šele nocoj sestal s poročevalcem o gdanskem vprašanju Edenom. Ako ne bo dosežen sporazum, se bo zadeva novega vrhovnega komisarja in rešitev problemov, ki so s tem v zvezi, odgodila na prihodnje zasedanje.

Ker poročili o aleksandretskem sandžaku in o Gdansku še nista bili izgotovljeni, se je svet Društva narodov na svoji popoldanski seji bavil z drugimi vprašanji in sicer s humanitarno akcijo v Španiji in z usodo beguncev, ki so pod zaščito inozemskih diplomatskih zastopstev v Madridu.

Drugi moskovski proces proti trockistom

London, 25. januarja. o. »Daily Telegraph« se podrobno bavi z moskovskim procesom in ugotavlja, da pomeni ta proces prav za prav ruski odgovor na nemško-japonski protiboljševiški pakt. O tem priča že vsa konstrukcija procesa, ki je celo za ruske razmere neobičajna. Med obtoženci so stari boljševiki, ki bi naj bili po obtožnici skovali zaroto proti režimu, obenem pa ponujali Nemčiji sovjetsko Ukrajino, Japonski pa Daljni vzhod. Med njimi je 9 židov, o katerih je naravnost nemogoče verjeti, da so nameravali napraviti iz Rusije narodno socialistično kolonijo.

Včeraj se je nadaljevalo zaslišavanje priče Roma, ki je pojasnil, da je posredoval med Radekom in Trockim in med obema prenašal pisma. Pravi, da se je l. 1932 sestal v Parizu s Trockim, ki mu je osebno izrožil navodila za Radeka, preden je odpotoval v Zedinjene države pa je obljubil Sedovu, da bo izročil Trockemu vse listine o stikih med Rusijo in Zedinjenimi državami.

Senat je nato zaslišal obtoženega Sokolnikova, ki je priznal, da je že v jeseni l. 1934 vedel za pripravljeni atentat proti Kirovu. Podrobno je pojasnil, kako se je razgovarjal z zastopnikom tuje sile, ki ga je aprila l. 1934 vprašal, kakšne predloge je stavil Trocki tej državi. Sokolnikov, ki je bil tedaj pomočnik zunanjega komisarja, mu je odgovoril, da so mu ti predlogi znani in da jih smatra za resne. O tem razgovoru je obvestil tudi Radeka in Pjatkova. Radek je izjavil, pripoveduje Sokolnikov dalje, da mu predlogi Trockega niso posebno všeč. Sokolnikov je nato potrdil, da je vedel za Jakovljevo potovanje v Oslo in za njegov sestanek s Trockim. Prav tako je vedel za razgovore, ki jih je imel Trocki z zelo ugledno osebnostjo neke velike zapadne države.

Papeževa bolezen

Rim, 25. jan. br. Papež je danes prebil mirno noč. Davi je bilo njegovo stanje mnogo boljše.

Dr. Bukovski na poti v Jugoslavijo

Beograd, 25. januarja. p. Jutri dopoldne bo prispel v Beograd starosta Češkoslovaškega Sokola dr. Branislav Bukovski. Na postaji ga bodo sprejeli zastopniki našega Sokola na čelu sokolske častne čete z godbo. V Beogradu se bo mudil do 28. t. m., nakar bo obiskal vse sokolske župe v Jugoslaviji.

Usodna poplava v Ameriki

New York, 25. jan. w. Zaradi poplav je le pol milijona ljudi brez strehe Doslej je poplavljenih nad 50 mest in vasi. Poplavljeno ozemlje je večje kakor Anglija in Škotska skupaj. Strokovnjaki vlade menijo, da bo treba še deset dni, dokler ne bo višek poplav dosegel dolino Mississippija.

Japonsko vlado sestavlja general

Tokio, 25. januarja. br. General Ugati, ki mu je bila poverjena sestava nove japonske vlade, je ponoči ob 1. odšel v cesarsko palačo, da si od mikada izprosi rok nekaj dni. Splošno smatrajo Ugatija za moža, ki bo Japonsko rešil iz sedanjega težkega položaja. V vojaških krogih njegovo imenovanje ni bilo sprejeto preveč ugodno.

Vremenska napoved

Zemunska: Viharno vreme po vsej državi, na primorju dež, v notranjosti sneg. Temperatura bo brez posebne izpremembe.

Zagrebška: Vreme se bo izpremenilo; temperatura bo nekoliko porasla, padavine obilnejše.

Dunajska: V južnih Alpah mraz in sneg, v prostih legah močni južnovzhodni vetrovi.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Naši kraji in ljudje

Anton Werli †

Ljubljana, 25. januarja.

V Ljubljani je umrl po daljšem bolehanju g. Anton *Werli*, trgovec, posestnik in dolgoletni župan v Cerknici. Notranjska je z njim izgubila enega svojih najvzornejših mož, vsa napredna fronta v Sloveniji pa enega svojih najzvestejših pobornikov. Pokojnik je bil daleč na okrog na glasu po-

štenjaka in dobrega gospodarstvenika. Kakor je bil vnet za svoje lastno podjetje, tako je idealno posvečal svojo skrb in sposobnost tudi javnemu življenju. Gospodarsko je sodeloval zlasti pri cerkniški Posojilnici, nacionalno pa je dosledno stal v vrstah Sokolov. Lani v marcu je minilo 10 let, kar je županoval v Cerknici. To je bilo 10 let dela za napredek občine. Trikrat zapored je bil izvoljen za župana. Užival je najpopolnejše zaupanje, ki si ga je tudi zaslužil, saj je v uradovanju ustregel vsakomur, ne glede na pripadnost k stranki, kakor je le mogel po svoji vesti najbolje. Njegova radodarnost je bila tako velika, da so ga splošno imenovali očeta ubogih. Kot županu mu je bila skrb za blaginjo občine in občanov poglavitna.

Ugledni pokojnik, za katerim žaluje poleg gospe soproge Adele in sestre Marije nepregledna množica prijateljev, bo iz Ljubljane prepeljan v svojo drago rodno Cerknico, kjer mu bo kot najvzornejšemu sokolskemu bratu izkazano sokolsko počaščenje. Na mrtvaški oder bo položen v Sokolskem domu, od koder bo v sredo ob 16. nastopil pot k večnemu počitku. S svojim delom in značajem si je Anton Werli ustvaril najtrajnejši spomenik v srcih svojih rojakov in prijateljev. Ugledni družini velja naše odkritosrčno sožalje!

Svetosavska proslava v Ljubljani

Jutri bo vsakoletna proslava sv. Save. *Sv. liturija* bo ob 9. dopoldne v novi pravoslavni cerkvi sv. Cirila in Metoda. *Šolska svetosavska proslava* bo ob 10. v dvorani *Ljubljanskega Sokola na Bleiweisovi cesti* 28. (Narodni dom). Na sporedu so izbrane deklamacije, ki jih bodo izvajali otroci osnovnih in srednjih šol. O sv. Savi bo govoril ljubljanski prota g. Budimir Gjorgje. Razen tega nastopi mešani zbor državne učiteljske šole in dekliški zbor učenk III. in IV. razreda vadnice pod vodstvom g. prof. Ivana Repovša. Na to priljubljeno mladinsko prireditev opozarjamo starše in vse prijatelje mladine. Vstop je svoboden.

SVETOSAVSKA BESEDA bo v Sokolskem domu na Taboru ob 20.30. Mešani pevski zbor učiteljske šole pod vodstvom g. prof. Ivana Repovša zapoje Adamičevo »Svetosavsko himno«, Zeleznikovo »Veje zelene« in Mokranjčeve »Pesmi iz Črne gore«. Priznani Slovenski vokalni kvintet gg. Štibernik, Jug, brata Petrovčič in Šulc zapojo Savinovo »Mi vstajamo« in Ipavčevo »Imel sem ljubi dve«. Operna pevka ga. Olga Oldjekopova zapoje Čajkovskega Arijo iz opere »Čarovnica« in Hrističevo »Elegijo« (po besedilu V. Ilića). Operni pevec g. Tone Petrovčič zapoje Adamičevo »Kot iz tihe zabljene kapele« in narodno »Tam nad jezerom«. Naposled bo Slovenski vokalni kvintet zapel Pirnatovo »Pomlad in jesen« in več narodnih pesmi. Kakor je razvidno iz tega umetniškega programa, bo koncertni del svetosavske prireditve zelo zanimiv. Prireditev toplo priporočamo vsem prijateljem glasbe. Po koncertu bo ples do 3. zjutraj. Vstopnice se prodajajo v trafiki Dolar, Tyrševa 12. in zvečer pri blagajni. Obleka je poljubna. Vabila za svetosavsko proslavo so že razposlana. Ker pa prireditelji nimajo popolnega adresarja, prosijo, da se to upošteva, ter so po tej poti vabljeni vsi prijatelji tudi v Ljubljani priljubljene narodne prireditve. Po želji se vabila lahko dobijo tudi v trafiki Dolar, Tyrševa 12.

Nevaren požar v tovarni v Mengšu

V Mengšu je danes ob 14.30 nastal na podstrešju tovarne parketov, kvasa in elastike Kanc & sinovi požar, ki bi se bil lahko razmahnil v ogromno katastrofo, če ne bi bili požrtvovalni domači gasilci takoj na mestu. Požar se je zanetil pri dimniku in streha velike hiše je bila mahoma v ognju. V tovarni uslužbeni delavci so hiteli gasit z aparati Minimax in se jim je res posrečilo, da so ogenj omejili na samo streho. Takoj je bila tudi na mestu mengeška gasilska četa, ki je pripomogla, da ogenj ni segel v spodnja nadstropja.

Telefonično so bili na pomoč pozvani tudi gasilci iz Kamnika in čete iz ostale okolice, če bi se požar razmahnil in zajel tudi sosednja poslopja. Poslopja stoje drugo poleg drugega in gorelo bi lahko več dni. Škoda pa bi bila nepregledna. Tako je tovarna k sreči utrpela samo za 15 do 20 tisoč Din škode, ki pa je krita z zavarovalnino. Vsiljuje se ob tem dogodku vprašanje, kdo bi poveljeval vsem v pomoč pozvanim četam kamniškega sreza, če bi požar zavzel večji obseg. Starešina kamniške gasilske župe Cerer je, kakor znano, razrešen in se je bati, da bi dobil odlok, da ne sme prevzeti poveljstva.

Proglas pokreta „Slovanska misel“

Snuje se nova organizacija za probujanje slovanske zavesti in za javno obrambo interesov slovanstva

Beograd, 25. januarja.

V Beogradu se je osnoval akcijski odbor »Slovanska misel«, ki je že zbral okrog sebe vrsto uglednih nacionalnih javnih delavcev. »Slovanska misel« bo imela 31. t. m. v Beogradu glavno skupščino in je za to priliko izdala naslednji proglas, ki izčrpno obeležuje pomen novega pokreta:

Skupina javnih delavcev vseh poklicev in položajev se obrača s tem pozivom na slehernega brata in sestre v Jugoslaviji, da se pridruži izdatnejšemu in preudarnejšemu delu pri negovanju slovanske misli in pri javni obrambi slovanskih interesov. Podpisani izražajo s tem svoje neomajno prepričanje, da:

Slovanski narodi tvorijo močno in ozko rodovino. Njihova sorodnost je osnovana na skupnem izviru rase in jezika, na istovetnosti zgodovinske usode, na enakosti osnovanih mednarodnih, kulturnih in gospodarskih interesov.

To, da med seboj niso spletli močnejših vezi slovanske vzajemnosti in da niso umeli osredotočiti svoje moči nasproti splošnim interesom svoje slovanske skupnosti, to je bila doslej glavna ovira njihovega harmoničnega delovanja. To je vzrok, da so Slovani tako lahko postajali predmet zavojevalnih teženj svojih sosedov ter da se s težkim trudom še dandanes osvobajajo od tujega duhovnega in gmotnega vpliva.

Slovani, ki so dosegli svoje zajednice po mučnih borbah, v katerih so morali trošiti svoje moči pri reševanju pokrajinskih interesov in teženj, niso bili v stanju storiti večje napore za svojo medsebojno vzajemnost. Nasprotno, pogostokrat so, zapeljani po zlohotnih informacijah iz kalnih tujih virov, v gotovem razdobju svojega razvoja posvečali premalo pozornosti slovanski ideji.

Slovanska številčna moč, še bolj pa polet njihovega duha, širina njihove prirode, globina njihove duše in fina občutljivost nudijo Slovanom posebne in velike naloge. Izpolnitev teh nalog je poziv in smisel zgodovinskega razvoja slovanstva.

Slovani so Evropci in njihova pot ne vodi k rušenju velikih duhovnih, znanstvenih in gmotnih vrednot, ki so se doslej nabrale s trudom in nadarjenostjo drugih evropskih narodov. Slovani žele — in to je tudi njihova dolžnost, —, da k splošno evropskemu in človeškemu napredku priložijo svoj dar, s katerim je treba premostiti nevarne prepade v sodobni civilizaciji. Treba je v višji duhovni vrednosti združiti zapadno-evropski racionalizem z etično idealističnim svetovnim nazorom slovanstva. Slovani hočejo najti praktično rešitev osnovnega nasprotja v socialnem življenju, da se bo nedotakljivost osebnosti in svetost osebne svobode harmonično družila z zavedno prisrčno in neprisiljeno službo družbi in človeštvu. Izgraditi hočečejo novo človečnost, po kateri bo prenehalo današnje izkoriščanje človeka po človeku, razreda po razredu, naroda po narodu.

Slovani ne želijo nikogar podrejati in izkoriščati. Gredoč svojo zgodovinsko pot bodo Slovani, složni in združeni z ostalimi plemeni Vzhoda in Zapada, z malimi in velikimi narodi, stremili za tem, da ustvarijo pogoje v mednarodni skupnosti, da se doseže vsečloveško bratstvo. To je naša vera in z njo je poudarjen program našega dela. Plemenit je in obilen. Pri njem lahko sodeluje vsak Slovan in vsak prijatelj Slovanov. Pozivamo vsakega brata, Jugoslovana in sestro Jugoslovanko, zlasti pa mladino, da se nam pridruži, kajti slovanska misel se dá ostvariti samo z združenimi močmi vsega slovanstva. Pod aureolo slovanstva se lažje diha in jasnejše misli. Zato vas prosimo, bratje Jugoslovani in sestre Jugoslovanke, da složno vsi delujemo pri ostvarjanju iskrenih in navdušenih organizacij »Slovanske misli.«

Prodana mladost pred sodiščem

Novosadska pomlajevalna afera in njeni akterji

Novi Sad, 25. januarja.

Lani je od konca marca dolgo časa zavzemala v prestolniških in drugih listih dosti prostora operacija v svrho pomladitve, katero je izvršil novosadski kirurg dr. Slavko Uzelac. Pomladil je baje nekega starega Beograjčana, spolno žlezo pa je izrezal mladoletnemu novosadskemu delavcu Mariću. Listi so na dolgo in široko pisali o prodani mladosti, o izkoriščanju bede mladega brezposelnega delavca, največ pa se je ugibalo, kdo je deležen nove mladosti, katero je bil za 4000 Din prodal mladi Marić. V Beogradu nekaj mesecev ni bilo starejšega bogatega, po užitkih hrepenečega gospoda, ki ne bi bil osumničen kot pomlajeni pacient dr. Uzelca.

Še danes ne vedo, kdo je bil pomlajen, afera pomladitvene operacije in zgodba o za 4000 Din prodani mladosti pa je že od sobote predmet razprave pred novosadskim okrožnim sodiščem. To sodišče že dolgo ni imelo toliko poslušalcev, kakor jih ima zdaj. Dvorana je nabito polna, ljudje pa stojijo tudi po hodnikih in so veseli, kadar se zaradi slabega zraka ali prihoda kakih novih prič odpro vrata razpravne dvorane, da vjamejo vsaj nekaj, kar pripovedujeta obtožena kirurga dr. Slavko Uzelac in dr. Peter Kolesnikov iz Beograda ter mladi Rade Marić.

Na predsednikovo vprašanje, če je obtožnico razumel, je dr. Uzelac takole odgovoril: Seveda sem jo razumel, a kar sem storil, sem storil zaradi znanosti, ki ni nikdar na krivi poti. — Hotel je še več povedati o znanosti, a ga je predsednik prekinil. Državni tožilec pa vas obtožuje zaradi tega, ker ste s svojo operacijo oškodovali mladega, nedoletnega fanta.

Oškodoval? Jaz? O tem ni govora. Že desetletja dokazuje znanost, da ni pri takih operacijah nobene škode. Vzel sem mu komaj 2 milimetra od tkiva spolne žleze in znanstveno je dokazano, da to ne more imeti posledic. Sicer pa, kako naj se govori o škodi in oškodovanju, ko sem mu vendar plačal!

Dr. Uzelac je pripovedoval, da se je njegov pacient pripeljal iz Beograda v spremstvu svoje mlade soproge. Star je kakih 55 let. Pogodila sta se glede operacije po metodi Voronova in dr. Uzelac je povabil iz Beograda dr. Kolesnikova, da bi mu pri operaciji asistiral, ker je vedel, da se tudi on zavzema za metodo Voronova. Imena svojega pacienta pa dr. Uzelac noče povedati, češ da ga veže častna beseda.

Dr. Kolesnikov je ruski begunec, a zdaj je naš državljan. Pripovedoval je, da dela po metodi Voronova že 11 let. V dokaz uspešnosti te metode je navedel:

— Pred leti sem bil šef kirurškega oddelka zaječarske bolnišnice. Neki razbojnik je bil obsojen na smrt. Zbolel je in prišel k meni v bolnišnico. Imel pa sem takrat nekega starega, izčrpanega pacienta. Hotel sem napraviti poizkus pomladitvene operacije. Predložil sem razbojniku, naj dovoli, da mu izrežem spolno žlezo. Mož je to storil, operacija je prav dobro uspela in razbojniku sem dal pismeno potrdilo, da se je žrtvoval za znanost. Zaradi tega so ga pomilostili.

Morda bi bil dr. Kolesnikov o tej uspešni operaciji še kaj povedal, a predsednik ga je pozval, naj govori o operaciji, ki je predmet razprave. Pripovedoval je potem, da je pri operaciji samo asistiral, dal anestezijo in zašil rane, dočim je bil nož v roki dr. Uzelca. Dr. Uzelac pa je trdil, da je dr. Kolesnikov napravil zareze. Imena pomlajenega starca tudi dr. Kolesnikov ni hotel povedati, nakar je predsednik dejal:

— Evo, vsi tu bi to radi vedeli. Celo gospod državni tožilec, ali ni tako?

Državni tožilec je hladno odvrnil: Tožbo to ne zanima. Za njo je važen samo oškodovanec.

— Nihče ni oškodovan, saj sem že rekel: znanost zahteva žrtve! je zaklical dr. Kolesnikov.

»Žrtev znanosti«

brezposelni tapetnik Rade Marić, ki še ni star 20 let, je potem pripovedoval, kako ga je v delavski kuhinji nagovarjal znanec Jovanović, naj gre h kirurgu dr. Uzelcu, ki išče mladega, zdravega človeka, da bi se za lepo nagrado podvrgel mali operaciji, ki nima nobenih slabih posledic. Bil sem v stiski, potreben denarja, je pripovedoval Marić, in sem šel. Dr. Uzelac mi je prepričevalno govoril, da je operacija malenkost: mala zareza, nekaj kapljic krvi, potem pa je človek zdrav in čil, kakor je bil.

Operacija pa je trajala skoraj uro, povzročala je silne bolečine in Marić je moral nekaj dni ležati v sanatoriju. Najhujše pa je to, je trdil Marić, da sem zdaj kakor zaznamovan. Kamor pridem, povsod me zasmehujejo, a sam čutim, da ne bom nikdar več, kakršen sem bil.

Prečitano je bilo tudi mnenje zdravnikov, ki govori o zunanjih sledovih izvršene operacije, o zmanjšanju funkcij operirane žleze, glede splošne spolne sposobnosti pa to mnenje ne pove nič konkretnega. Po Marićevi izpovedi je dr. Uzelac izjavil, da smatra vse, kar je Marić počel, in tudi tožbo za navadno izsiljevanje. Baje mu je Marić grozil tudi z dejanskim napadom. Zaslišan je bil tudi Marićev znanec, ki je igral ulogo posredovalca. Trdil je, da je dr. Uzelac tudi njega nekdaj nagovarjal, naj se za dobro nagrado podvrže taki operaciji. Vzeli so mu kri, a ker preizkušnja ni bila zadovoljiva, mu je dr. Uzelac naročil, naj za nagrado išče druge, popolnoma zdrave mladeniče, ki bi bili sposobni za operacije. Prepričan je, da je imel dr. Uzelac še druge take posredovalce.

Med poslušalci tvorijo večino prav mladi ljudje in pa starejši gospodje. Ko sta obtožena zdravnika govorila o uspehih metode Voronova, so se obrazi starih gospodov kar jasnili. Dramatično je bilo danes dopoldne, ko se je nenadoma pojavila pred mizo sodnikov stara, razburjena žena. To je bila Marićeva mati. Ni še bila na vrsti, da bi jo bili zaslišali, a prišla je v dvorano, ko so spet zaradi slabega zraka odprli vrata na hodnik. Obrnila se je proti klopi, kjer sta sedela obtožena zdravnika.

— Če taka operacija prav nič ne škoduje, zakaj ste si potem baš mojega sina izbrali? Zakaj ste mu uničili mladost in življenje? Zakaj, gospod Uzelac, niste svojemu sinu vzeli žleze? Tudi on je mlad in še močnejši od mojega, ker živi v izobilju. To je bila sramotna kupčija. Bogatini lahko storijo, kar hočejo, revežu lahko tudi mladost vzamejo — — —

Grobna tišina je zavladala v dvorani, ko se je žena oglasila. Predsednik jo je miril, a ker ni utihnila, so jo stražniki odvedli iz dvorane.

Sodba v tej senzacionalni razpravi bo razglašena morda že drevi ali pa jutri.

Skok v smrt zaradi nesrečne ljubezni

Ljubljana, 25. januarja.

Malo pred polnočjo se je snoči ob Mikličevem hotelu na Masarykovi cesti završila tragedija, katere žrtev je postal 26letni elektromonter Rudolf Gale iz Detelove ulice v Mostah, oženjen in oče dveh nedoraslih otrok.

Gale je bil že delj časa zaposlen pri tvrdki T. Polšak, ki izvršuje elektrotehnična dela v novi stavbi Mikličevega hotela. Zmerom je veljal za izredno pridnega, zanesljivega delavca, a se je zadnji čas začel obupno zanemarjati. Z dela je rad zahajal v gostilno, kjer je popival s tovariši, a nikdar ga ni bilo mogoče spraviti do vedre volje. Njegovi znanci so vedeli pripovedovati, da se je Gale nesrečno zaljubil v neko natakarico pri Mikliču, ki mu pa ljubezni ni vračala. Kadarkoli je prihajal domov, je bil pust in razdražljiv in že nekajkrat se je izrazil nasproti ženi, da bo lepega dne vsemu napravil kraj. Žena je bila v večnih skrbeh zanj, a mu ni mogla ubraniti, da bi zahajal v gostilno.

Tako je tudi snoči prišel k Mikliču, kjer se je zadnje dni zadrževal po cele ure. Sedel je v točilnici in polagoma pil, zraven pa je venomer zatrjeval, da mu ni več obstanka. Zaman so ga uslužbenci skušali potolažiti. Gale si je prizadeval, da bi še enkrat navezal pogovor z natakarico, ona pa se mu je umaknila. Tik pred polnočjo je vstal in odšel. Šel je naravnost v novo stavbo, se povzpel na streho štirinadstropnega poslopja, nato pa se iz višine dobrih 23 m pognal na tla. Padel je prav na leseno ograjo, ki zapira dohod na stavbo z Masarykove ceste, in obležal poleg nje ves v krvi. Ljudje, ki so slučajno šli mimo, da so bili priče tragičnega prizora, in uslužbenci iz hotela, so brž priskočili na pomoč, a ves njihov trud je bil zaman. V nekaj minutah je Gale izkrvavel.

Iz hotela so takoj telefonirali na policijsko upravo in okrog 1. po polnoči je prispela komisija, v kateri sta bila zdravstveni svetnik dr. Lužar in dežurni uradnik Macarol. Zdravnik je ugotovil, da si je Gale pri padcu zlomil hrbtenico in dobil še druge težke poškodbe, ki so povzročile takojšnjo smrt. Okrog 2. so prišli organi mestnega pogrebnega zavoda, da odpeljejo truplo v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Še v teku noči je bila o obupnem koraku svojega moža obveščena nesrečna žena in pa Galetovi starši, ki stanujejo na Osojah.

Pri težki stolici, napihnjenosti, glavobolu, zaradi zapeke, izčistita ena ali dve čaši naravne »Franz-Josefove« grenčice prebavila. »Franz-Josefovo« vodo pijejo radi tudi bolniki, ki leže in jo smatrajo za dobroto. Ogl. reg. S. br. 15.485/35.

Smrt staroste železničarjev

V Radovljici je preminil v nedeljo 24. t. m. g. Jože Tepina, postajni mojster in starosta slovenskih železničarjev v starosti 87 let. Rodil se je 1 aprila 1850 v Stražišču nad Kranjem. Bil je 22 let predstojnik postaje Radovljica, kjer se je po upokojitvi tudi stalno naselil. Pred 7 dnevi mu je umrla soproga, s katero je preživel 61 let v srečnem zakonu. Njene smrti dobri starček ni mogel preboleti ter ji je v enem tednu sledil tja, kjer vlada večni mir. Imela sta 11 otrok, od katerih žive še štirje, dva sina in dve hčerki, vsi v dobrih življenjskih pozicijah. Za njim žaluje tudi 14 vnukov. Bil je mož poštenjak, vsestransko priljubljen in spoštovan pri vseh, ki so ga poznali brez razlike stanu ali politične pripadnosti. Bodi mu lahka domača zemlja, ki ji je toliko ljubil!

Pogled v delavnico kristalno lepih snežink

Snega je pri nas zmerom manj — Kdaj najraje sneži — Velike zapreke, še večje koristi od snežne odeje

Ljubljana, 25. januarja.

Sedanji starejši rod se spominja mladih let, ko je zima skoro vsako leto vrgla velike množine snega. Včasi tudi po več dni ni bilo mogoče v šole celo v najbolj prometnih krajih v dolinah in na debelo podlago je snežilo vedno znova. Gospodarji so morali na strehe in odmetavati sneg, ki bi lahko pod obilno težo zrušil krov.

Vremenski zapiski sicer poznajo manj snežne zime, toda skope, kot se vrste zadnja leta pri nas, so bile daleč nazaj silno redke. Nasprotno je celo v Ljubljanski kotlini zapadlo v snežnih zimah na debelo snega in starejše dnevne novice našega tiska vedo povedati o velikih neprijetnostih hudih zim.

Mrzle zime so bile tedaj po navadi tudi suhe, s zelo skopimi padavinami. Včasih je pritisnil mraz že zgodaj v decembru, drugič spet na kraju starega in v začetku novega leta. Pogoste so bile zime z mrazom sredi januarja in neredko je pritisnil mrzli val še pozno v februarju, tako v letih 1895, 1901 in 1929.

Poslednje tri zime pa ni bilo na našem jugu ne primernega snega ne mraza. Oboje se je izognilo našega kota in našemu zimskemu turizmu je, v primeri s preteklostjo ko je bilo snega na izbiro in v vseh kotih več ko preveč, prizadejana občutna škoda. Da pa bo naš mlajši rod, ki mu je prava zima ostala v spominu le iz l. 1929, lažje primerjal muhavosti sedanjega hladnega letnega časa, navedemo pregledno sliko iz zapiskov meteorološkega zavoda o najpomembnejših snežnih zimah v minulem polstoletju:

leto	število snežnih dni	snežilo je v času	snega je zapadlo: največ v dnevu		v vsem mesecu
1884	9	16. do 25 decembra	17. dec.	50 cm	decembru 1.85 m
1892	7	8. do 15. januarja	10. jan.	60 «	januarju 1.70 «
1895	30	4. jan. do 2. febr.	8. jan.	54 «	januarju 1.90 «
1901	19	8. do 27. decembra	26. dec.	46 «	decembru 2.50 «
1902	9	21. febr. do 1. marca	28. feb.	36 «	februarju 2.30 «
1903	12	27. nov. do 7. dec.	6. dec.	37 «	decembru 2.25 «
1906	24	5. do 29. decembra	9. dec.	37 «	decembru 1.85 «
1910	20	17. jan. do 5. febr.	21. jan.	64 «	januarju 2.40 «
1915	19	9. do 28. januarja	23. jan.	24 «	januarju 1.76 «
1917	19	11. do 30. januarja	15. jan.	54 «	januarju 2.29 «
1925	26	7. febr. do 4. marca	19. feb.	30 «	februarju 1.70 «

To so bile zime! Zdaj merimo deževne kakor snežne padavine na skope milimetre, še tista mera se pa v posameznih dneh odcedi komaj toliko, da porosi dežek in zapleše nekaj neveselih snežnik izpod treba. Pregledna tabela nekdanjih zim pa daje naslutiti neugnani snežni metež, ko so se trgale snežinke v nenavadno razsipnih okoliščinah. Le tako je bilo mogoče, da je v enem dnevu legla na ljubljansko ravan po 46, 50, 54, 60 ali celo 64 centimetrov debela plast snežnih kristalov. Še zgovornejša je primera snežnega naleta v najbolj padavinskem mesecu posameznih zim, množina, kakršne od l. 1929. niti v malem nismo imeli, še manj pa zadnja leta.

Vse razpoloženje za »fabrikacijo« snežink ostaja v sedanjih treh zimah daleč od nas. Poročali smo že, kako si je tudi letos izbrala muhasta zima svojegiavo pot po Evropi. Prvič je ostreje zagospodarila v Turčiji, prešla odtod na Balkan, v Bolgarijo in dalje v Rumunijo. Le prav malo se je oglasila pri nas, že je šla po čudni poti z juga proti severu na Poljsko, v vzhodno Nemčijo in v vse obrobne baltske pokrajine. Šla je tako rekoč za na sever odmikajočim se jedrom ruskega anticiklona in povsod vrgla mnogo snega. Pritisnil je obenem ob Baltiku hud mraz — zima je legla in v obroču zajela srednjo Evropo od severovzhoda na jugovzhod.

Lepa igra zimske prirode: Snežna kristala pod povečalom

V našem zatišju, ko je pravo snežno jedro bežalo od nas, je ostalo za tanko odloženim kristalnim plaščem samo še upanje, da bo druga polovica zime s snegom bolj radodarna. Iz vzhodne smeri je z mrzlimi vetrovi priplesal danes k nam snežni metež suhega pršiča. Snežilo je skoro po vsej državi, v zraku je pa še vedno premrzlo za izdatnejši sneg. Kajti produkcija snežink ni tako enostavna stvar in je treba zanjo poleg ostalih okoliščin tudi primerne temperature. Dr. Karel Kassner, profesor tehnične visoke šole v Berlinu, je po desetletnem opazovanju, pri katerih temperaturah najraje sneži, prišel do naslednjih ugotovitev, ki bodo brez večjih razlik veljale tudi za naš del srednje Evrope:

temp. zraka	pogostost sneženja	v odstotkih
8 do 4° C	30	6
4 do 2	64	11
2 do 0	227	40
0 do —2	116	20
—2 do —4	63	11
—4 do —8	51	9
—8 do —12	13	2
—12 do —16	2	0.4
—16 do —20	1	0.2

Najrajši sneži tedaj pri temperaturah od ničle do +2 in od ničle do —2. Pri višjih temperaturah nad ničlo sneži pri nas zelo redko, na težjih pa tudi pri

Domače vesti

Komunistična propaganda?

V nekem listu čitamo kratek člančič z razmišljanjem o današnji socialni stiski. V člančiču beremo:

»Ali se vam ne zdi, da so se države kot najvišje svetne organizacije človeštva pred množicami revežev izkazale za nesrečne?... Kamorkoli pogledate, povsod vidite, da je država vsa v skrbeh za posledice družabnega reda in ne ve več, kam bi pravzaprav s tolikimi reveži. Ne poskrbi pa, da bi odpravila vzroke — družabni red sam... Zato pravimo, da je neresno ceniti posledice, pri tem pa vpiti, da je treba obstoječe stanje, ki je vzrok, za vsako ceno ohraniti. Če je dobro, ne vpij o revščini in ne uganjaj socialnosti, če je slabo — prevrni ga!«

Rekli boste, da smo to ponatisnili iz kakega komunističnega ali vsaj levičarsko-marksističnega lista. Pa nismo. Črno na belem stoji natiskano na četrti strani nedeljskega »Slovenca«, ki še sprašuje »Kaj pravite?«

Nič drugega ne pravimo, kakor da bi »Slovenec«, če bi enak člančič izšel v »Jutru« ali celo v »Slovenskem narodu«, vpil o komunistični propagandi.

+ **Čitateljem »življenja in sveta«.** V enem delu naklade zadnje številke naše tedenske revije »Življenje in svet«, ki je bila priložena včerajšnjemu ponedeljskemu »Jutru«, so bile zamešane strani. One gg. naročnike in čitatelje, ki revijo shranjujejo in jo dajo potem vezati, prosimo, naj se nam oglasijo po dopisnici, pa jim bomo zadnjo številko poslali še enkrat.

+ **Jubilej pevskega društva »Nade« v Karlovcu.** Na proslavo polstoletnice svojega dela se pripravlja društvo »Nada« v Karlovcu. To društvo je bilo ustanovljeno leta 1887, ko je bil nacionalni pokret v polnem razvoju. Pri ustanovitvi je imelo društvo samo 46 članov, zdaj pa jih ima že preko 200. Svoj jubilej bo društvo proslavilo z velikim koncertom in povabilo bo k proslavi vsa pevska društva v državi.

* **Tudi Japonci cenijo velike zasluge našega učenjaka Boškovića.** Dubrovnik se pripravlja na počastitev spomina svojega slavnega učenjaka in rojaka Rudjera Boškovića ob 150letnici njegove smrti. Določeni so že govorniki, ki bodo orisali pomen njegovega znanstvenega dela. Ob tej priliki se Dubrovnik spominja tudi na izjavo, ki jo je bil dal japonski učenjak dr. Aikitu Tanakadate, profesor tokijskega vseučilišča, ko je bil udeleženec kongresa mednarodne zrakoplovne unije v Dubrovniku. Japonski učenjak se je posebno zanimal za Boškovićeva znanstvena dela ter dal novinarjem naslednjo izjavo: Stari Dubrovnik zavzema posebno mesto v zgodovini tudi kot rojstno mesto slavnega Rudjera Boškovića, ustanovitelja znanosti o molekularni fiziki, kateri sledijo mnogi eminentni matematiki in fiziki, ki se bavijo z moderno teorijo o strukturi atomov. Narodu, ki ima take učenjake, je treba brez diskuzije za vedno priznati veliko bodočnost.

Proti zaprtju so Leopilule blago in zanesljivo učinkujoče odvajalno sredstvo iz samih rastlinskih sestavin, ki je popolnoma neškodljivo tudi pri trajni uporabi. Leopilule so se izvrstno izkazale celo v kroničnih slučajih. Dobiva se v vseh lekarnah. — Oglas reg. S. br. 31.430 dne 24. XII. 1935.

---

* **Za graditev tehnične fakultete v Zagrebu** je SUZOR pripravljen posoditi 12 milijonov dinarjev, če bo prosvetno ministrstvo prevzelo obročno plačevanje anuitet. Načrti gradbe so že dovršeni in kakor hitro bo prosvetno ministrstvo prevzelo plačilne obveznosti, bodo mogli pričeti z delom, ker je zemljišče tudi na razpolago.

* **I. jugoslovenska lovska koračnica »Srečni lovec« za salonski orkester** in godbo na pihala se dobi pri avtorju Rozmanu Ivanu, sod. nadoficial v pok. v Ljubljani, Poljanska cesta št. 15-VIII/9. Partitura za klavir in enoglasno petje se pa dobiva v knjigarni Kleinmayer-Bamberg v Ljubljani.

* **Društvo izložbenih aranžerjev dravske banovine v Ljubljani** obvešča vse interesente, ki bi se zanimali za obiskovanje aranžerskega tečaja, katerj se bo predvidoma vršil okoli 15. februarja, da nemudno prijavijo svoj pristop k društvu. Ker je število obiskovalcev določeno na gotovo višino, naj se resni interesenti čim prej prijavijo. Rok prijave najkasneje do 8. februarja. Vsa pojasnila daje predsednik g. Albin Engelman, Ljubljana, Zg. Šiška 99 nasproti remize.

+ **V 94 letu starosti je postal ubijalec.** V Dolci pri Virovitici se je odigrala krvava rodbinska tragedija, ki sicer ni nenavadna po motivih, pač pa velika senzacija zaradi tega, ker je krvavo dejanje izvršil 94-letni starec. Na prevžitku pri svojem 68-letnem pastorku Aleksandru Vejiću je že dolga leta živel bivši posestnik Franjo Pap, ki je zdaj star že 94 let. Očim in pastorek sta se sprva dobro razumela, v zadnjih letih pa je dobil starec fiksno idejo, da se ga hoče pastorek iznebiti in da mu streže po življenju. Starec je ljudem pripovedoval, da ga hoče pastorek zastrupiti. To se je govorilo po vasi in prišlo je tako daleč, da je Vejić neke sosede tožil zaradi razžaljenja časti. V Vejićevi hiši ni bilo več miru in vsak dan se je starec prepiral s pastorkom. Oni dan ga je napadel z britvijo in ga nevarno ranil. Preden so sosednje prihiteli na pomoč in doklicali zdravnika, je nesrečni Vejić izkrvavel.

Iz Ljubljane

u— **Desetletnica smrti Matilde Klemenčičeve.** Včeraj je minilo 10 let, odkar so številni prijatelji ni prijateljice spremili na poslednji poti go. Matildo Klemenčičevo, soprogo ugledne slovenskega slikarja. Bila je doma iz Krškega iz znane Puharjeve družine in na glasu ene najlepših slovenskih žena. Mož jo je upodobil na svoji sloveči sliki »Slovenska Madona«, ki je potem reproducirana izšla v tisočerih izvodih po vsej Sloveniji in se diči z njo tudi marsikatera hiša onkraj današnjih meja. Nesrečna usoda je je iztrgala iz cvetočega življenja. Podlegla je zastrupljenju zoba, stara šele 36 let in je zapustila štiri otroke. Kot nežna zapuščina pa so ostale za njo tudi mične pesmice, ki jih je leta 1914. in nato še med vojno objavljala v »Slovenski ženi«. Ohranimo jo v prijaznem spominu!

u— **Ljudska univerza.** V sredo 27. t. m. bo predaval docent-primarij dr. Ivan Matko o prehrani sladkorno bolnih. To predavanje bo nadaljevanje predavanja z dne 11. nov. l. l. in se bo vršilo v mali dvorani Filharmoničnega društva (Kino Matica). Pričetek ob 20. uri; vstopnine ni.

u— **XIII. poljudno-znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva.** G. dr. Robert Neubauer, primarij zdravilišča na Golniku, bo predaval o temi »Veledela medicine«. Predavanje bo danes ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Vstopnina 6, 4 in 2 Din.

u— **III. (38.) delavski prosvetni večer »Vzajemnosti« in »Zarje«** bo v sredo 27. t. m. ob 20. v dvorani Delavske zbornice s prav lepim in pestrim sporedom. Predavanje bo o temi »Združene države Evrope«. Predaval bo g. prof. Ivan Favai. Delavski pevski zbor bo zapel več pesmi, mala Verjca bo igrala harmoniko, operna pevka Marta Oberwalder in koncertna pevka Vida Rudolfova bosta peli duete Rubinsteina, Puccinija in Offenbacha. Vmes bodo recitacije. Vstopnice se dobe v Strokovni komisiji, Delavska zbornica. Sedeži po 2 in 3 Din, stojišča po 1 Din.

u— **Slavni violinski virtuoz Vaša Prihoda** pride spet v Ljubljano in koncertira v petek 5. februarja v veliki filharmonični dvorani. Izvajal bo dela Bacha, Beethovna, Mozarta, Smetane in Ernesta. Na klavirju ga spremlja njegov klavirski spremljevalec Otto Graef.

u— **V društvu »Soči«** bo predaval v soboto 30. t. m. v salonu »Zvezda« ob pol 21. g. Viktor Pirnat o naši trgovski in vojni mornarici. Treljina naše državne meje se namaka v sinjem Jadranu, 363 luk vodi v svet, 1000 otokov pred nami. Gospodarski razvoj mlada pomorske države zavisi mnogo od urejenih luk, razvite trgovske mornarice in njenih prekomorskih zvez, vse pa od vojne mornarice, poklicne čuvarice našega morja. O vsem tem nam pove gospod Viktor Pirnat, ki nas obenem s slikami popelje tudi po naših večjih lukah od Sušaka do Bojane. Sočani, prijatelji in vse ki ljubite naše morj, naš Jadran, ne zamudite tega prvovrstnega predavanja s 100 slikami o naši trgovski in vojni mornarici. Vabljeni vsi in vstop vsem prost.

u— **Plesna vaja slušateljev abiturientskega tečaja** bo izjemoma v četrtek 28. t m. ob 20. uri v Trgovskem domu.

*** KINO ***

MATICA Tel. 21-24

Šlagerfilm! Šlagerfilm!

Največja pomorska pustolovščina!

REVOLTA NA BRODU BOUNTY

Charles Laughton, Clark Gable, Franchot Tone

Radi dolžine tega filma so predstave danes ob 16., 18.30 in 21.15 uri

SLOGA Tel. 27-30

Opereta humorja in čarobnega petja

ČARDAŠ

Irene Zilahy, Maks Hansen, Tibor Halmay

UNION Tel. 22-21

Willy Forstova filmska umetnina

BURGTHEATER

Werner Krauss, Hortense Raky, Olga Čehova, Willy Eichberger, Hans Moser

Predstave v drugih kinih razen Matice ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Iz Celja

e— **Zadnja pot Antona Rodeta.** V nedeljo ob 15. se je zbrala v Jenkovi ulici velika množica ljudi, da spremi umrlega tiskarnarja g. Antona Rodeta na njegovi zadnji poti. Po cerkvenem obredu je pevski zbor »Oljke« pred hišo žalosti zapel »Narodno nagrobnico«, nakar je krenil dolg sprevod na Mariborsko cesto in dalje na okoliško pokopališče. V sprevodu so stopali železničarska godba, vod vojakov, gabrski gasilci, zastopniki oblastev, uradov, korporacij in društev, zastopniki Društva tiskarnarjev in Faktorske zveze, predstavniki in osobje vseh celjskih tiskarn ter pokojnikovi številni prijatelji in znanci. Za vozom s krsto, ob katerem so korakali vojaki, so stopali pokojnikovi svojci in sorodniki. Po cerkvenem obredu ob odprtem grobu je vod vojakov oddal salvo v zadnje slovo pokojnemu jugoslovenskemu dobrovoljcu. Zbor »Oljke« je zapel Bervarjevo nagrobnico, nakar se je major v p. g. Fon v imenu dobrovoljcev z globoko občutenimi besedami poslovil od pokojnega. Ob zaključku je železničarska godba zaigrala žalostinko.

„VII. Reprezentančni akademski tehnični ples"

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. — Kazino 30. januarja

+ **O knjigi »Bog v Trbovljah«,** zbirki izvirno zamišljenih, sodobnih pravljic s socialno tendenco za velike in majhne otroke, ki izide čez dober mesec izpod peresa Ludvika Mrzela in z obsežnim ciklom lesorezov akademskega slikarja Maksima Sedeja, je pravkar izšel ličen prospekt, ki pravi med drugim: Če vas zanima čitati o tem, kako je Bog na začetku sveta ločil pekel od neba, kako se je mesec upri Bogu in šel v Trbovlje pit, da je moral namesto njego do jutra sijati Bog sam, kako je šel brezposelni cestni pometač v nebesa dela iskat, pa ga ni dobil, kako je v času gospodarske krize prišel poseben božji odposlanec na zemljo, da prejšče, zakaj ljudje vsak dan prosijo v očenašu: in odpustí nam naše dolge , kako je Bog v času velike gladovne stake prišel med trboveljske rudarje v jame in je tako edinokrat v svojem življenju stopil v tiste kraje, kjer se pekel začne; če vas zanima čitati o vsem tem pa še o marsičem, česar vam danes ne upamo razodeti — izvolite seesti in napisati dopisnico na pisateljev naslov: L. Mrzel Ljubljana, Gajeva ulica.

+ **Združenje zdravnikov, ki so se šolali na francoskih univerzah.** V Parizu je ustanovljeno mednarodno združenje zdravnikov, ki so bili studenti francoskih vseučilišč in so zdaj raztreseni po vsem svetu. Pri snovanju te organizacije so se zelo aktivno udejstvovali tudi naši zdravniki, ki so nekdaj studirali v Franciji. Fiziolog dr. Milošević, šef tuberkuloznega oddelka splošne državne bolnišnice v Beogradu, je bil izvoljen za častnega predsednika novega zdravniškega združenja, jugoslovenski zdravnik dr. Jelisijević pa je drugi podpredsednik združenja, kateremu predseduje prof. dr. Minopulos iz Grčije.

* **Rezervni poročniki,** ki so si pridobili pravico za napredovanje v čin kapetana II. kl., morajo svoje prošnje za pripustitev polaganja kapetanskega izpita vložiti pri pristojnem vojaškem okrožju najpozneje do 1. aprila. Opozarjamo na to vse prizadete rezervne častnike v činu poročnika, ker se pozneje prijave ne bodo upoštevale.

* **Smrt zasužne javne delavke in pisateljice.** V visoki starosti 89 let je umrla v Zagrebu upokojena ravnateljica višje dekliške šole ter zaslužna pisateljica in javna delavka, Marija Jambrišakova. Rodila se je v Karlovcu, a je že v rani mladosti s svojimi roditelji prispela v Zagreb. Preparandijo je dovršila, ko še ni bila stara 17 let in prvo službo učiteljice je nastopila v Krapini. Pozneje je svoje pedagoške studije odlično izpopolnila na Dunaju in v Hamburgu in pričela se je uspešno udejstvovati kot strokovna pisateljica in kot javna delavka. Prva v hrvatski javnosti se je zavzela za zboljšanje socialnega položaja žena. V ženskem pokretu se je zelo uspešno udejstvovala kot organizatorka in pisateljica. Velike zasluge si je pridobila pri ustanovitvi zagrebške ženske realne gimnazije (liceja), pri ustanovitvi učiteljskega doma, gospodinjskega kluba in pri raznih socialnih ustanovah. Aktivno je delovala polnih 75 let.

* **Najstarejša Jugoslovenka živi v Hercegovini.** V mali vasi Zagradinji blizu Trebinja živi pri svojih številnih vnukih in pravnukih vdova Jovanka Pravica, ki je menda najstarejša žena v vsej državi. O božiču je dopolnila 117 let. O svojem rojstnem letu pripoveduje takole: Mati mi je večkrat zatrjevala, da sem se rodila 7 let pozneje, ko je Napoleon udaril na Moskvo. Tudi svojo poroko veže z zgodovinskim dogodkom. Poročila se je takrat, ko je avstrijski cesar Franc Jožef zasedel prestol. Mož ji je umrl pred 50 leti za kolero, ki je takrat divjala po Hercegovini. Na mnoge zgodovinske dogodke se spominja tako živo, kakor da bi se bili nedavno dogodili. Živahno pripoveduje, kako je Muktar paša v Trebinju zbiral vojsko proti hercegovskim vstašem. Tudi sama se je borila v vstaških vrstah. Starka je vedra in čila in tudi vid ji še ni opešal.

u— **Smrt mladega, nadarjenega dijaka.** Včeraj ob 14. so profesorji in dijaki tehnične srednje šole pod vodstvom direktorja Reisnerja spremili izpred mrtvašnice splošne bolnišnice k Sv. Križu 21-letnega dijaka Milana **Valanta,** ki ga je pobrala zavratna bolezen. Valant je bil sin davkarja v Krškem in je studiral v Ljubljani na gradbenem oddelku TSŠ. Žal ga je že v prvem letniku začela napadati jetika in lani je v drugem letniku moral prekiniti studije. Zdravit se je šel na Golnik, kjer se mu je stanje zelo izboljšalo. Bil je poln lepih nad za bodočnost in z veseljem se je hotel spet oprijeti studija. Toda pred božičnimi prazniki je moral naenkrat spet v bolnišnico, kjer je v petek ponoči omahnil kakor orel s strtimi perotmi. Smrt prijubljenega mladeniča je vzbudila mnogo iskrenega obžalovanja, o čemer je zlasti pričalo ganljivo slovo ob grobu. Lahka mu bodi zemlja, staršem naše iskreno sožalje!

u— **Za boljši kemični institut.** Že nekaj let sem se bore akademiki ljubljanske univerze in z njimi vsa slovenska javnost za izpolnitev najosnovnejših potreb svoje univerze. Univerzna biblioteka je njihov prvi uspeh. Naslednji problem, ki na vso moč kliče k rešitvi je kemični institut. O njen smo pred dnevi objavili daljši članek, izčrpno pa razpravlja o njen. brošura »Za boljši kemični institut«, ki jo je izdal akad. klub kemikov. Akademska akcija za izpopolnitev univerze priredi danes ob pol 20. uri v dvorani Trgovskega doma zborovanje, kjer bodo govorili gg. rektor in gg. profesorji, predstavniki javnosti ter akademiki. Komur je rast in prospeh naše univerze pri srcu, mu je udeležba moralna dolžnost. Pridite in podprite stremljenja akademske mladine, da skupno manifestiramo za primarne potrebe slovenske univerze!

u— **Ljudska univerza v Ljubljani.** V četrtek 28. t. m. bo na drž. trg. šoli v Ljubljani, Gregorčičeva ulica, redni občni zbor. Pričetek ob 18. uri.

Pri razpokani koži, ozeblinah, lišajih in izpuščajih — čudovito deluje »OBLAKOVO KAMILČNO MAZILO«!

a— **Združenje trgovcev za srez Maribor** levi in desni breg v Mariboru opozarja svoje člane, da morajo do 31. januarja 1937 prijaviti pridobnino in davek na poslovni promet za leto 1937. Navodila v zadružni pisarni.

u— **Organizacija praktičnih tehnikov** je imela v nedeljo dopoldne v dvorani OUZD svoj redni letni občni zbor. Po poročilih predsednika Mihelčiča in tajnika Šorna povzemamo, da je organizacija, v kateri se zbirajo absolventi delovodskih šol na naši tehniški srednji šoli, tudi v preteklem letu živahno delovala za svoj stanovski ter strokovni prospeh. Zborovanju so prisostvovali tudi predstavniki Zbornice za TOI, Komiteja tehničnega dela, veze društev privatnih nameščencev in Organizacije diplomiranih tehnikov in zastopnik diplomiranih tehnikov Pavšič je pri tej priliki naglašal potrebno čim tesnejšega sodelovanja obeh panog, zlasti še v borbi proti tujcem, ki domačim ljudem odjedajo kruh. Na koncu je bil soglasno vnovič izvoljen za predsednika Mihelčič, v odbor pa še Dobovišek, Šorn, Markelj, Wernig, Šimenc, Škofic, Novak, Nemec, Petrič in Žirovnik.

u— **Za reprezentančni akademski tehnični ples** v Kazini so bila razposlana vabila v teku preteklega tedna. Plesni odbor prosi vse, ki so bili pri vabljenju slučajno izpuščeni, da reklamirajo za vabila pri vratarju univerze, ali pa pri vratarju tehnične fakultete, Aškerčeva 11 tel. 30—46. Opozarja se cenjeno občinstvo, da bo vstop izključno proti vabilu ali legitimaciji, da se očuva elitni značaj prireditve. Vstopnice se dobe v prodaji v trafik Sever, Šelenburgova ulica, po znižani ceni.

u— **Računski zaključek** mestne občine ljubljanske, njenih podjetjih in ustanov za koledarsko leto 1934 in dobo dvanajstin 1935, t. j. za prve tri mesece leta 1935, je razpoložen občanom na vpogled od 26. januarja do 3. februarja 1936, vsak uradni dan od 8. do pol 13. ure v mestni posvetovalnici, Mestni trg 2.

u— **Obleke in klobuke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.**

e— **Dve smrtni nesreči v Celju.** Ko se je peljal 36-letni posestnik Vinko Štorman iz Kaplje pri Št. Juriju ob Taboru v nedeljo s kolesom po državni cesti v Medlogu pri Celju, je privozil po cesti neznan italijanski avtomobil. Štorman se je hotel izogniti avtomobilu, v tem pa ga je avtomobil podrl na tla in povozil ter mu zdrobil lobanjo. Neznani avtomobilist se ni zmenil za ponesrečenca in se je hitro odpeljal dalje. Štormana so pozneje z reševalnim avtomobilom prepeljali v bolnišnico, odtod pa domov, kjer je podlegel poškodbam. V noči od 17. na 18. t. m. se je ponesrečil 43- letni, pri trgovcu g. Hönigmannu v Prešernovi ulici uslužbeni in tudi tam stanujoči trgovski sluga Anton Jošt. V temi je padel blizu svoje sobe po stopnicah in si močno pretresel možgane. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer se je pridružila še pljučnica. Jošt je v nedeljo podlegel pretresu možgan in pljučnici.

e— **Huda nesreča pri sankanju.** Ko se je 41-letni skladiščnik Mohorjeve tiskarne v Celju Friderik Mikeln v nedeljo sankal s svojima otrokoma pri ribniku v Pečovniku in se je hotel izogniti nekemu moškemu, je padel s sankami v jarek. Otroka sta ostala nepoškodovana, Mikeln pa si je zlomil desno roko in se poškodoval po licu. Zdravi se v bolnišnici.

e— **Študijske podpore.** Jugoslovensko akademsko društvo v Celju razpisuje običajne vsakoletne podpore iz čistega dobička II. akademskega reprezentančnega plesa. Prositi morejo akademiki iz Celja in okolice in to brez ozira na društveno pripadnost. Rok za vlaganje prošenj poteče 6. februarja.

e— **Tečaj za moderno slovensko umetnostno industrijo.** V zvezi z razpisom »Probudec«, društva jugoslovenskih umetnikov, industrijcev in trgovcev v Ljubljani, glede prireditve tečajev visokošolskega značaja za moderno slovensko umetnostno industrijo, ki je bil objavljen lani od 14. novembra do 2. decembra na uradni deski mestnega poglavarstva v Celju, se interesenti opozarjajo da je načrt »Probudec« s seznamom predavateljev na razpolago do 31. t. m. ob uradnih urah v sobi štev 4. na mestnem poglavarstvu.

e— **Težka nesreča v velenjskem rudniku.** Pri delu v rudniku v Velenju je padla v petek velika gruda premoga 48letnemu rudarju Vinku Janežiču na hrbet in mu zlomila hrbtenico. Smrtno nevarno poškodovanega rudarja so prepeljali v celjsko bolnico.

e— **Pasji kontumac.** Ker se je pojavila v Trnovljah pri Celju pasja steklina, je mestno poglavarstvo v Celju odredilo pasji kontumac. Vse pse, ki letos še niso bili prijavljeni, je treba prijaviti najkasneje do 31. t. m. v sobi štev. 10. na mestnem poglavarstvu. Psi, ki niso varno priklenjeni ali zaprti, morajo biti opremljeni s sigurnimi nagobčniki, ki izključujejo vsako poškodovanje tujih ljudi ali živali. Preprečiti je treba tudi potepanje mačk. Prepovedano je za čas kontumaca jemati pse v javne lokale. Vsak primer sumljivega obolenja psov in mačk je treba takoj javiti mestnemu poglavarstvu (veterinarskemu referentu v mestni klavnici). Prepovedano je za čas kontumaca brez dovoljenja mestnega poglavarstva menjavati stalno bivališče psov. Konjač ima nalog, da opravlja redne obhode po mestu ter uniči vse pse in mačke, ki jih zaloti nezavarovane ali brez znamke. Prestopki te naredbe, ki je stopila včeraj v veljavo, se bodo kaznovali v smislu čl. 111. zakona o odvračanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni.

e— **V Pariz je odpotoval** za šest tednov v svrho strokovne izpopolnitve g. Anton Uršič, lastnik modnega salona »Uran« in predsednik Združnja krojačev in krojačic v Celju. Želimo mu lep uspeh v Parizu!

e— **Kino Union.** Danes ob 16.30 20.30 velefilm »Car Kalifornije« z Luisom Trenkerjem in predigra.

—40 stop. C. Prav tako vidimo, da izpod —2 stop. zelo nerado sneži. Z opazovalnimi baloni so dognali, da je temperatura v oblakih, kjer so se stvarjale snežinke, znašala največkrat 0 do —10 stop. Izmerili so pa tudi primere v višini 8730 m, kjer je znašala temperatura v oblakih —43, drugič spet v višini 9010 m —46.3 stopinj. Ledena igličasta oblika snežink, kakršna prši izpod neba včasi ob mrzlih dneh tudi pri nas, se stvarja največkrat v oblakih s temperaturo —11 stopinj.

Znano je tudi, da se ob toplejšem zraku trgajo vetji, ob mrzlejšem drobnejši kosmiči snežink izpod neba. Povprečna velikost kosmičev je večinoma pod 1 cm, so pa tudi primeri do 5 cm. Večji so res že nekaj nenavadnega, našli so jih pa že v srednji Evropi v velikosti 5×6 cm, z 1 cm debeline v obliki plitve, na zgoraj odprte posodice. V saških gorah Nemčije so našli l. 1892. 12 cm veliko snežinko, na 1 m je padlo po 5 do 12 takšnih velikanov med kosmiči.

Pri temperaturah nad ničlo je sneg moker, večkrat pomešan z dežjem v neprijetno plundro. Če se obesi na žične napeljave, jih lahko obteži do 30kratne lastne teže. Če sneži pri temperaturi ledišča, delamo iz snega kepe, pri večjem mrazu ne. To je tako zvana aglomelacija. Ledni delci snežnih kristalov, ki jih taremo skupaj, se pri tem talijo in čim popuščamo, se prosta snežnica znova strdi. Le tako je mogoče, da v takšnem snegu vali deca debele snežne kepe. Suh, pršičast in v večjem mrazu zapadli sneg se ne da spestiti v kepe.

Tudi pod podplati ali kolesi nastopa ob manjšem mrazu regelacija, samo da se ne čuje. Pri večjem mrazu se suhi snežni kristali tarejo med seboj in lomijo, pravimo, da sneg škriplje.

Pri temperaturah tal in zraka pod ničlo nastaja snežna odeja ob mirnem vremenu povsod enaka. Močan veter povzroča tudi pri nas zamete, kakršni na tečajih pogosto zatemnijo sonce. V božični noči 1886. je ostalo v Nemčiji 300 vlakov v snegu. 2716 jih ni moglo odpeljati, 2315 jih je zamudilo zveze. Pri zelo močnem sneženju 31. januarja 1907 je že 40 cm snega preprečilo vsak promet. Kakšna je sila drobnih kristalov, če se združeni stavijo človeku na pot! V januarju 1909 so pustošili po USA silni snežni viharji, ki so stali zavarovalnice 168 milijonov Din! Pri enem samem snežnem viharju je v Sibiriji l. 1912 izgubilo življenje 222 ljudi.

V močvirnih pokrajinah sneg pozimi pospešuje promet. V mestih snaži sneg zrak bolje kot dež. Neizmerno bakterij in prahu pobere iz zraka in je seveda velikega pomena, da takšen sneg čim prej izgine z ulic. Prav zato je v okolišu mest svariti mladino pred razvajeno navado, da zajema takšen sneg v usta.

Snežna odeja narašča z novim snegom, v mrzlih nočeh lega nanjo slana in srež. Pod lastno težo se seseda, jačji veter snežno plast še bolj stlači. Počasi zgublja prosojnost, postane gostejši. Čim gostejši je sneg, tem manj zraka je v njem, tem delj časa se drži. V svežem snegu je do 90% vode, v starem vležanem snegu do 60%, v polledenem 50%, v ledniku pod 15% vode. En kubični meter sveže zapadlega snega tehta 92 kg, vležan sneg 367, zeleni sneg 642, ledniški 700, brezzračni led 91 in voda 1000 kg.

Od snežne kakovosti in količine zavisi tudi varovalna vrednost polja pred mrazom. Zrak je slab prevodnik toplote in tako se primeri, da je toplota zemlje pod snegom lahko za 20 stopinj večja od one nad snegom. V Jekaterinburgu ob Uralu zamrzne golo tlo do tri metre globoko, s snegom pokrito le ¼ m. Snežna odeja varuje prav toliko kakor 2 do 3kratna peščena plast!

Vležani sneg je zgoraj gostejši in tvori pri raztoplenju več vode kakor pravkar zapadli sneg. Snežna odeja drži tedaj v sebi mnogo vode, ki pri naglem taljenju lahko postane usodna za povodnji. V svežem snegu je 0.5 do 1, v starem 2 do 5, v zelenem 5 in več, v ledniku 9 do 10 mm vode. Višina vode 1 mm odgovarja lednl ploskvi 1.09 mm.

Beseda sneg, nemški Schnee prihaja iz gotske snaiws in starovisoko-nemškega sneo. Iz tega je nastalo kasneje snê in nato Schnee. Iz snêo je nastal angleški snow, švedski snö in dansko-norveški snee. Grki so v starih časih razlikovali obležani sneg chión od padajočega nips, kasneje niphás n iniphetós, pri čemer pomeni niphás obenem snežinko. Obliko nips so povzpeli stari Rimljani v nix, v pridevniški obliki nivosus. Odtod italijanski neve, francoski neige.

V snežinkah je odkrita čudovita lepota prirodne igre lednih kristalčkov, kakršno je precej poznal že 1555. škof iz Upsale, Glaus Magnus. Kasneje je Kepler opozoril na pravilno šesterokotno obliko. V 17. in 18. stol. so vse kristalne oblike snežink že bolje poznali in fotografija je končno prodrla v vse skrivnosti teh prijaznih znank zimskega neba. — ine

KINO IDEAL

Danes! Danes!

SHIRLEY TEMPLE

v najlepšem filmu

Zlati kodrčki

v nemškem jeziku

Predstave ob 16., 19. in 21.15 uri.

e— **Srečke za V., glavni razred drž.** razredne loterije je treba obnoviti v podružnici »Jutra« v Celju do 4. februarja.

KINO METROPOL prinaša danes ob 18.15 in 20.30 »OTROCI SREČE«. (Lilian Harvey in Willy Fritsch).

Iz Maribora

a— **Novo vodstvo Sokola Maribor I.** Na sobotnem občnem zboru Sokola I., o katerem smo že poročali, je bilo izvoljeno naslednje vodstvo: starosta dr. Pivko, podstarosta Mohorko in Jakopec, načelnik Cilenšek, podnačelnik Cerkvenič Doro in Gros Anton, načelnica Matko Marija, podnačelnica Pivko Cveta, in Štok Roža, prosvetar Rudeš Jože, tajnik Reisman Jože, namestnik Fistrič Iv. in Kos Alfred, blagajnik Matelič, nam. Selinšek, statističar Šemerl, nam. dr. Cerkvenič, gospodar Sosič, namestnika Vatovec in Andlovic, društveni zdravnik dr. Daražio, referent za čete Sosič, narodnoobrambni ref. Tepina, sod. ref. Španger, zapisnikarica Kranjc Marica. Odborniki: podpolkovnik Cener, Živko, Šonc, Stranič, Falk in Dobrila Roza, namestniki Ledinek Franc in Žerjav Albert. Revizorja: Vrabl Niko in Josip Franko, nam. Logar in Močnik. Častno razsodišče dr. Lj. Pivko, nam. Vrabl Niko, zapisnikarnica Kranjc Marica, člana Mohorko in dr. Cerkvenič, nam. dr. Daražio in Španger.

a— **Na nedeljskem občnem zboru kuncerejskega društva v Mariboru** je bilo izvoljeno novo vodstvo za tekoče poslovno leto in sicer: predsednik Filipič Jože, podpredsednik Vergles Simon, tajnik Šmid Ivan, blagajnik Adelstein Franjo, gospodar Zorzini Franc. Odborniki: Velikonja Anton, Lešnik Franc, Seifrid Jakob in Hadner Hinko, za namestnika pa Dolinšek Jurij in Sklenač Jaroslav. S tem občnim zborom je kuncerejsko društvo zaključilo 20 leto svojega uspešnega delovanja na polju reje malih živali.

a— **Sokolsko društvo Maribor-Matica.** Članski sestanek za sestavo kandidatne liste bo v četrtek 28. t. m. ob 20. uri v spodnji mali dvorani Narodnega doma. Glavna skupščina bo v sredo, dne 3. februarja t. l. ob 20. v gornji dvorani Narodnega doma. Bratje in sestre, vaša dolžnost je, da se udeležite sestanka in glavne skupščine!

a— **6 : 2.** Kakor smo delno že poročali, se je vršila v kavarni »Jadran« v soboto in v nedeljo mednarodna biljardna tekma med reprezentancama Gradca in Maribora, ki se je končala z zmago Gradčanov v razmerju 6:2.

a— **Črna kava vzrok otrokove smrti.** V Orlici pri Ribnici na Pohorju je 15 mesecev stari Nacek, sinček posestnice Julijane Kranjc, zgrabil v trenotku, ko ni bilo nikogar v kuhinji, za lonec, v katerem je bila vrela črna kava, ki se je razlila po njem in povzročila težke opekline po rokah in prsih, da je otrok kmalu zatem izdihnil.

a— **Prve letošnje žrtve zimskega sporta.** V nedeljo se je vozil mehanik Josip Požavko z motociklom s prikolico. Vozilo je bilo last trgovca Smeha iz Radvanja. Na poti proti Slovenski Bistrici se je pripetila pri Polskavi nesreča, ki je domala zahtevala človeško življenje. Požavko je vozil s seboj več sani, ki so bile navezane na motocikel. Med udeleženci je bil tudi Franc Koropec. O nesrečnem naključju je Koropec padel s sani ter treščil z glavo v mimo vozeči kmečki voz. Pri tem je k sreči dobil le lažje poškodbe po glavi in se nahaja v domači oskrbi. — 34letna žena beograjskega trgovca Kristina Rotmerjeva pa se je pri smučanju pri Sv. Lovrencu na Pohorju zaletela s toliko silo v neki zid, da si je zlomila desno nogo nad in pod kolenom. Reševalci so jo prepeljali v mariborsko bolnišnico.

a— **Italijanski vagon v ognju.** Na poljčanski postaji so v noči na ponedeljek opazili, da se z nekega italijanskega vagona tovornega vlaka št. 554 vali gost dim. Poljčansko postajno osebje je takoj odklopilo vlak in ga spravilo na stranski tir. Ko so odprli vrata plombiranega vagona, so bušnili močni plameni, ki so zajeli juto, s katero je bil vagon napolnjen. Takoj so bili alarmirani poljčanski gasilci, katerih akcija pa ni uspela in je vagon z vso juto vred zgorel. Škoda je precejšnja. Vzrok požara ni znan, verjetno pa je, da je ogenj nastal zaradi iskre, ki je zašla v notranjost vagona, ki je bil namenjen v Češkoslovaško.

Iz Novega mesta

n— **Tujskoprometni tečaj za Dolenjsko v Novem mestu.** V svrho pospeševanja tujskega prometa priredi banska uprava v sodelovanju Olepševalnega in Tujskoprometnega društva v ponedeljek 15. februarja celodnevni tujskoprometni tečaj za Dolenjsko v Novem mestu. Predavanja bodo tale: o tujskopromelni propagandi vobče in posebej za Dolenjsko, o planinstvu in zimskem sportu s posebnim ozirom na Gorjance, o najvažnejših pogojih za pospeševanje tujskega prometa, o potrebi, možnostih in praktičnih načinih polepšanja in urejevanja zunanjega lica, stanovanj, tujskoprometnih postojank in krajev, o postrežbi gosta v teoriji in praksi. Del predavanj bo spojenih s predvajanjem poučnih filmov in diapozitivnih slik. Udeležba tečaja je brezplačna. Tečaj se začne točno ob 9. dopoldne in bo trajal ves dan. K tečaju naj se takoj prijavijo na naslov Olepševalnega in tujskoprometnega društva v Novem mestu vsi zainteresirani, posebon pa lastniki hotelov, kavarn in gostišč, gostilničarji, natakarji, natakarice, hotelsko osebje, sobarice, dalje zasebniki, ki oddajajo tujske sobe, obrtniki, avtobusni podjetniki in izvozščiki. Posebno se na ta važen tečaj za povzdigo Dolenjske prijavijo gg. občinski odborniki, učitelji, funkcionarji in člani tujskoprometnih in olepševalnih društev, sadjarskih in vrtnarskih društev, prosvetnih in kulturnih organizacij, planinskih in turističnih društev in klubov. Umevno je, da imajo pristop tudi zanimanci iz kmetijskih in drugih slojev. Vsak, ki prijavi udeležbo, naj sporoči na gori navedeni naslov ime in priimek, poklic in bivališče.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Gospodarstvo

Povečanje našega izvoza živine

Čeprav je lani zaradi sankcij prav občutno nazadoval naš izvoz živine in živinskih proizvodov v Italijo, beleži statistika za preteklo leto prav občutno povečanje te postavke v okviru vsega našega izvoza. V teku lanskega leta smo namreč izvozili za 1164.7 milijona Din žive živine, perutnine, mesa, slanine, masti in jajc, to je za 238.2 milijona Din ali za skoro 26% več nego v prejšnjem letu.

Zlasti se je v zadnjih letih rapidno dvignil izvoz živine, v drugi polovici leta pa se je dvignil tudi izvoz goveje živine. Mnogo je pripomogla k povečanju izvoza živine okolnost, da smo zadnja leta pričeli živino izvažati tudi v Nemčijo, ki nam prej ni nudila te možnosti za izvoz. V zadnjih treh letih se je naš izvoz živine in glavnih živinskih proizvodov gibal takole (v milijonih Din):

	1934.	1935.	1936.
svinje	164.0	264.5	423.1
govedo	94.7	57.5	87.0
drobnica	43.1	54.5	64.7
konji	49.4	51.9	49.4
živa perutnina	88.4	74.4	28.0
zaklana per.	102.7	181.7	148.1
sveže meso	29.8	70.5	116.4
svinjska mast	19.4	58.7	101.7
jajca	101.2	103.8	120.7

Značilne spremembe opažamo pri izvozu perutnine, ki je lani precej nazadoval. Najobčutnejši padec beleži izvoz žive perutnine, to pa predvsem zaradi tega, ker se je zaradi sankcij ustavil izvoz na italijansko tržišče. Pomisliti moramo, da smo v letu 1935. izvozili samo v Italijo za 46 milijonov Din zaklane perutnine od skupnega izvoza 74 milijonov. Od izvoza zaklane perutnine je odpadlo lani največ na Nemčijo (56.8 milijona Din) in na Anglijo (43.8 milijona Din).

V naglih skokih pa se je zadnja leta povečal naš izvoz svežega mesa in svinjske masti, ki je lani skupaj dosegel vrednost 218 milijonov Din nasproti 49 milijonom pred dvema letoma in se je torej v tej dobi več nego početvoril. Po dolgoletnem stalnem nazadovanju smo lani opazili zopet nekoliko večjo živahnost v izvozu jajc, ki pa seveda še hudo zaostaja za izvozom v letih pred krizo.

Skupni naš izvoz živine in živinskih proizvodov se je lani, kakor rečeno, dvignil za 238.2 milijona Din in je dosegel vrednost 1164.7 milijona Din. Od tega skupnega izvoza je največ odpadlo na Avstrijo, namreč 344 milijonov (prejšnje leto 250), na Nemčijo 282 milijonov (244), na Češkoslovaško 258 milijonov (133), na Grčijo 86 milijonov (78) in na Anglijo 54 milijonov (40). Pri vseh gori navedenih državah vidimo torej znatno povečanje izvoza, nazadovanje pa vidimo pri izvozu v Italijo, ki je padel na 23 milijonov (prejšnje leto 128). Od držav, ki so za izvoz živine manj pomembne, je omeniti še Španijo, kamor se je lani, v zvezi z državljansko vojno, povečal izvoz živine na 10 milijonov, medtem ko je v prejšnjem letu znašal komaj 0.7 milijona Din. V drugi polovici lanskega leta smo v Španijo izvažali predvsem govejo živino, seveda proti plačilu v devizah.

Nadaljnje naraščanje dobičkov rudnika v Trepči

Lani smo ob koncu leta zabeležili, da je družba Trepča Mines Ltd., ki eksploatira rudnike svinčeno-cinkove rude v Trepči, v letu 1935/36 dosegla že čisti dobiček v višini skoro 100 milijonov Din, kar predstavlja 36% vložene delniške glavnice. Bilanca izkazuje namreč za leto 1935/36 402.200 funtov čistega dobička nasproti 307.500 v letu 1934/35 in 161.000 v letu 1933/34. Spričo najnovejšega rapidnega dviganja cen na svetovnem trgu kovin pa je pričakovati, da se bo ta dobiček še nadalje znatno dvignil. Predvideno povečanje dobička in dividende je povzročilo, da se je tečaj delnic te družbe na londonski in pariški borzi v skoku nadalje dvignil. Na londonski borzi so delnice Trepče te dni dosegle tečaj 33 šilingov, in sicer za delnico v nominalni vrednosti komaj 5 šilingov. Še lani v začetku novembra se je tečaj gibal na višini okrog 20 šilingov. Vrednost teh delnic se torej danes ocenjuje s 66% nominalne vrednosti. Ni izključeno, da se bo dobiček Trepče v letu 1936/37 dvignil na kakih 150 ali 180 milijonov Din, kajti cena cinku, ki je znašala v začetku leta 1935 na londonski borzi komaj 12 funtov za tono in se je tudi lani gibala le na višini 13 do 16 funtov, se je sredi januarja že povzpela na 23 funtov. Še občutnejši pa je dvig cene svincu. Ta je notiral v začetku leta 1935 nekaj nad 10 funtov, lani se je gibal sredi leta na višini okrog 16 funtov, sedaj pa se je povzpel na 28 funtov.

Gospodarske vesti

= **Stanje novega in starega kliringa z Italijo.** Ob koncu prejšnjega tedna je naš dolžni saldo v kliringu z Italijo narasel na 23 milijonov lir, kar je posledica znatnih vplačil za uvoz italijanskega blaga v zadnjih mesecih, ki je bil mnogo večji nego naš izvoz v Italijo. Obstoj tega znatnega salda povzroča, da morajo italijanski izvozniki v Jugoslavijo vedno daljši časa čakati na izplačilo svojih terjatev, kar bo moralo končno prisiliti Italijo, da bo v večji meri pričela uvažati blago iz Jugoslavije. V starem kliringu pa nam je še vedno Italija dolžna okrog 49 milijonov lir. Seveda pa je znatni del teh terjatev v starem kliringu nasproti Italiji odkupila Narodna banka, tako da je pri izvoznikih (po večini velikih podjetij) le še okrog 6 milijonov lir starih terjatev, vse drugo pa je koncentrirano pri Narodni banki, ki bo te odkupljene lire porabila za turiste, ki potujejo v Italijo in ki smejo kupovati preko Putnika le te stare klirinške lire po ceni 2.50 Din za liro.

= **Pred novimi trgovinskimi pogajanji.** Iz Beograda poročajo, da se bodo v februarju pričela trgovinska pogajanja z nordijskimi državami, ki so bila že lani napovedana. Istočasno bomo pričeli pogajanja za razširjenje trgovinske pogodbe z Egiptom, ki zavzema v našem trgovinskem prometu vedno važnejšo vlogo. Na vrsti so tudi pogajanja z Zedinjenimi državami, in sicer v glavnem zaradi težkoč, ki so nastale za Zedinjene države z uvedbo uvozne kontrole pri nas. Zedinjene države hočejo obseg svojega izvoza v Jugoslavijo povečati in so pripravljeni dati tudi večje možnosti za uvoz jugoslovenskega blaga v Zedinjene države.

= **Nova predilnica v Zemunu.** S sedežem v Beogradu je bila te dni ustanovljena industrijska delniška družba z glavnico 3.5 milijona Din, ki bo v Zemunu ustanovila tekstilno industrijsko podjetje, predvsem za bombaž. V zadnjem desetletju se je pri nas naglo razvila tekstilna industrija, medtem ko imamo razmeroma malo predilnic za bombaž in moramo večji del potrebne preje uvoziti iz inozemstva.

= **Prisilna omejitev produkcije pšenice v Češkoslovaški.** Kakor je znano, se je s pšenico posejana površina v zadnjih letih v Češkoslovaški v režimu žitnega monopola, ki je producentu zajamčil razmeroma visoke cene, znatno dvignila. To pa je povzročilo rastoče težkoče, ker je produkcija prekoračila domačo potrebo, tako da so se začele pri žitni monopolski družbi kopičiti ogromne zaloge. Žitni monopol je pričel lani izvažati odvišno pšenico, seveda po mnogo nižjih cenah, nego so znašale nakupne cene, in bo izgubo morala kriti država. Zato je vlada že lani izdala uredbo, ki prepoveduje nadaljnje širjenje posejane površine in predpisuje delno opustitev pšeničnih nasadov. Uspeh te prisilne redukcije, ki je vezana s strogimi sankcijami, se je že pokazal pri površini ozimne pšenice. Pravkar je češkoslovaški državni statistični urad objavil prve podatke o površinah, posejanih z ozimno pšenico, ki kažejo, da je površina nazadovala v primeri z lanskim letom za 96.000 ha ali za 10.7%.

Borze

25. januarja

Na ljubljanski borzi je med oficielnimi tečaji po zadnji okrepitvi zabeležiti oslabitev deviz Newyork in London, nasprotno pa je deviza Trst nekoliko čvrstejša. V privatnem kliringu so se trgovali avstrijski šilingi po 8.05, medtem ko je bilo za angleške funte povpraševanje po 238. V zagrebškem privatnem kliringu so se trgovali avstrijski šilingi po 8.00, angleški funti po 238.25, grški boni po 32.18 in klirinške nakaznice na lire po 2.4333, medtem, ko so se španske pezete nudile po 3.00. Nemški klirinški čeki stanejo v Ljubljani 12.75, v Beogradu 12.7033 in v Zagrebu 12.71 odnosno za konec januarja 12.6750, in za konec februarja 12.60.

Na zagrebškem efektnem tržišču je bila danes tendenca znova prav čvrsta. Vojna škoda je bila zaključena za kaso po 384 (v Beogradu po 381.50), za april po 380 in 381 in za maj po 380. Nadalje je bil promet v 7% stabilizacijskem posojilu po 85 (v Beogradu po 85.25), v delnicah PAB po 193.50 (v Beogradu po 194) ter v delnicah Šećerane Osijek po 163 in 165.

Ljubljana. Amsterdam 2384.40 — 2390, Berlin 1748.78 — 1762.66, Bruselj 732.95 — 738.01, Curih 996.45 — 1003.52, London 213.11 — 215.17, Newyork 4321 — 4357.31, Pariz 202.92 — 204.36, Praga 151.93 — 153.04, Trst 228.20 — 231.28.

Curih. Beograd 10, Pariz 20.3725, London 21.4225, Newyork 437, Bruselj 73.5750, Milan 22.9750, Amsterdam 239.20, Berlin 175.7420, Dunaj 78.60, Stockholm 110.40, Oslo 107.60, Kobenhavn 95.60, Praga 15.25, Varšava 82.30, Budimpešta 85.75, Atene 3.90, Bukarešta 3.25.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 382.50 — 383, za marc — maj 381.50 — 384, 4% agrarne 51.50 — 53, 6% begluške 71 den., 6% dalm. agrarne 68.75 — 69.50, 7% invest. 86.25 den., 7% stabiliz. 85 — 85.50, 7% Drž. hip. banka 93 — 98, 7% Blair 78.50 — 79, 8% Blair 88 — 89; delnice: Narodna banka 7500 — 8000, PAB 193 — 194.50, Trboveljska 225 den., Šećerana Osijek 166 — 170, Dubrovačka 320 — 340, Jadranska 375 den., Oceania 250 den., Gutmann 50 bl., Narodna šumska 25 bl., Osijećka ljevaonica 170 — 190.

Beograd. Vojna škoda 381 — 382 (381.50), za februar 381 — 382.50 (381), 4% agrarne — (50.50), 6% begluške 71.25 — 72 (71.25), 7% invest. 86.25 den. (86), 7% stabiliz. — (85.25), 7% Drž. hip. banka 93 — 95, 7% Blair 78 — 78.50 (77.75 — 78), 8% Blair 78.50 — 88.50 Narodna banka 7250 — 7400 (7300 — 7400), PAB 195 — 196.50 (194).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago, 25. januarja.** Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 128.25, za julij 113.25, za sept. 109.25; **koruza:** za sept. 100.

+ **Winnipeg, 25. januarja.** Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 121.125, za julij 117.125, za okt. 106.75.

+ **Novosadska blagovna borza.** (25. t. m.) Tendenca nespremenjena. **Pšenica** (78 kg): banatska, sremska, slavonska 157 — 159, baška 158 — 160, baška ladja Tisa in Begej 163 — 165; sremska, ladja Dunav. Sava 160 — 162. **Rž:** baška 127.50 — 130. **Ječmen:** baški in srem. 64 kg 127.50 do 130, jar. 68 kg 130 — 132.50. **Koruza:** baška in sremska, nova 76 — 78; banatska 73 — 75; baška sušena par. Indija 84 — 85; **moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 240 — 225; »2« 220 — 230 »5« 200 — 210; »6« 180 — 190; »7« 147.50 — 157.50; »8« 105 — 110. **Otrobi:** baški beli in sremski, brez vreč 225 — 235.

Fižol: baški beli in sremski, brez vreč 225 — 235.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (25. t. m.) Tendenca čvrsta. **Koruza: za maj 14.65—14.68, za julij 15.10—15.13.**

Sokolstvo

Sokolska zavest v Sodražici

Sodražica, 24. januarja.

V nedeljo, 17. t. m. je bil občni zbor Sokola. Zbor je otvoril ob številni udeležbi članstva naš dolgoletni starosta br. Jože Oberstar in pozdravil navzočno članstvo, posebno še župnega delegata br. Ivana Prosenca. Nato je v obširnem govoru izpodbujal članstvo za nadaljnjo borbenost, disciplino, bratstvo in napredek sokolske misli. Brat

Br. Jože Oberstar, že 27 let starosta

Prosenc je zatem izročil župne pozdrave želeč nadaljnji napredek društva. Sledila so izčrpna poročila funkcionarjev. Brat tajnik je prečital tudi poslanico SKJ, ki so jo navzočni z odobravanjem vzeli na znanje. Društvo ima pod okriljem dve sokolski četi: na Vel. Poljanah in Loškem potoku. Obe se lepo razvijata. Lani društvo ni imelo javnega nastopa, zato pa ga priredi letos v toliko širšem obsegu. V maju smo priredili v Jelovcu uspel sokolski planinski tabor, ki so se ga udeležili tudi četi in ribniški Sokolz godbo. Dne 12. julija smo se v lepem številu udeležili odkritja spomenika Vjteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju v Ribnici in istočasnega javnega nastopa. Dne 5. in 6. septembra smo na odrejenih progah izvedli zvezdni tek ljubljanske župe. Običajnih služb božjih na dneve državnih in narodnih praznikov se je društvo udeleževalo po svoji delegaciji v krojih s praporom.

Med letom smo izgubili iz svoje srede dragega nam brata Karla Novaka, ki ga je društvo spremilo korporativno na njegovi zadnji poti. V počastitev njegovega spomina so se vsi zborovalci vzdignili in zaklicali »Slava!« Društvo se je razen župnega nastopa in nastopa pri četi na Vel. Poljanah udeležilo tudi ostalih nastopov v okolici. V teku leta je naš Sokol priredil sedem predavanj, tri gledališke prireditve in dve mladinski igri. S koncertom je gostoval pri nas pevski zbor kmečkih fantov in deklet z Blok. V razvedrilo članstva smo imeli plesni tečaj in dve zabavni prireditvi. Dalje je omeniti žalno slavje ob drugi obletnici smrti kralja Aleksandra I., prvodecembrsko telovadno akademijo in Miklavžev večer, na katerem je bilo obdarovanih 48 otrok. V to svrho so nabrali člani precejšen znesek v denarju in blagu, za kar jim gre zahvala. Razveseljivo je delovanje knjižnice, ki ima 1323 knjig. Knjižnica predstavlja danes veliko vrednost, ker ima nad 1000 najnovejših slovenskih del v vrednosti 30 tisoč Din.

Pri volitvah je članstvo izvolilo soglasno in z velikim odobravanjem za starosto br. Jožeta Oberstanja, ki starostuje nepretrgano že 27 let. Čil in zdrav se ne udejstvuje le pri Sokolu, temveč tudi pri skoro vseh prosvetnih in gospodarskih organizacijah. Dalje so izvoljeni: za podstarosto br. Evgen Ivanc, za tajnico s. Rožca Kastelčeva, za načelnika br. Oberstar Stane, za načelnico s. Silva Mikoličeva, za prosvetarja br. Jože Ivanc. Ostali odbor je ostal z majhnimi izpremembami. Proti zaključku je župni delegat br. Prosenc v obširnem govoru tudi izrekel željo, da bi tudi društvo za Petrovo petletko stavilo za smoter zgraditev dobre nove telovadnice. S tem predlogom je br. starosta soglašal, podal potrebna pojasnila in v zaključnem govoru podal smernice bodočega dela. Članstvo se je razšlo z željo, da bi nam naš vrli br. starosta Oberstar ostal na čelu tudi v bodoče, in to vsaj do društvene 30letnice.

Šiškenski Sokol marljivo deluje

Sokol v Ljubljani—Šiški je imel 21. t. m. glavno skupščino. Starosta br. Dolinšek se je v uvodu spomnil mladega Sokola Nj. Vel. kralja Petra II. in kratko očrtal društveno delo.

Iz poročila tajnika br. Runka Staneta je bilo razvidno, da je društvo prav živahno delovalo. Načelnik br. Berdajs Rudolf je med drugim poročal, da so člani društva na saveznih tekmah v Subotici dosegli v srednjem oddelku četrto, moški naraščaj v višjem oddelku pa drugo mesto. Na tritedenskem taborjenju v Belci pri Mojstrani je vaditeljski zbor pripravil in naučil oddelke samostojne skladbe za telovadno akademijo in javni nastop za časa razvitja društvenega prapora od 1 do 6 septembra. Društvo je tudi priredilo meddruštvene tekme članstva in naraščaja v odbojki in prostih panogah in v ta namen razdelilo zmagovalcem 8 vencev in 20 diplom. Pri teh tekmah so si člani, moški in ženski naraščaj priborili 32 diplom. Društvo se je udeležilo tudi nastopov društev v Zg. Šiški, Radomljah in na okrožnem zletu v Mojstrani ter sodelovalo pri župni proslavi rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II pri zvezdnem teku. H koncu poročila je omenil načelnik, da je bil za telovadeče članstvo 16. november lani največji praznik saj se je vselil Sokol v telovadnico v Sokolskemu domu. Iz prosvetnega poročila, ki ga je podal agilni prosvetar br. Matija Roth, je razvidno da je bilo važnih nagovorov pred vrstami oddelkov 34, a javnih predavanj 29. Mnogo pozornosti je polagal prosvetni odsek vzgoji mladine, kar priča jo prirejene pravljične ure in organiziranje lutkarskega odseka. Da se da mladini možnost učenja petja, se je ustanovil mladinski zbor, a zvezo med sokolstvom in javnostjo bo izpolnjeval dramski odsek. Da se naša mladina in članstvo duhovno pripravita za deseti vsesokolski zlet v Pragi l. 1938., se je organiziral češki tečaj, ki ga posečata mladina in članstvo polnoštevilno. Iz poročila statistikarja br. Kogovška Maksa je razvidno, da je štel šiškenski Sokol v preteklem letu 299 članov, 98 članic, 23 naraščajnikov, 21 naraščajnic, 56 dečkov in 35 deklic, skupno 532 pripadnikov. V letu 1936. je pristopilo 25 oseb, odpadlo pa 46. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je bil celotni blagajniški promet društva v l. 1936.: 42.242 Din prejemkov in 39.797 Din izdatkov. Gospodar br. Gabrovšek Jože je poročal o društveni imovini, ki izkazuje vrednost 58.409 Din.

V imenu nadzornega odbora je predlagal br. Kogovšek France blagajniku in upravi razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Ko je bil sprejet še proračun, je bila izvoljena naslednja društvena uprava: starosta br. Lajovic Milivoj, I. podstarosta br. inž. Jesih Stane, II. podstarosta br. Burja Jože, načelnik br. Berdajs Rudolf, I. podnačelnik br. Jurman Maks, načelnica s. Goršič Minka, I. podnačelnica s. Blatnik Lada, prosvetar br. Roth Matija, tajnik br. Runko Stane, blagajnik br. Rotar Drago, statistikar br. Kogovšek Makse, gospodar br. Gabrovšek Jože; odborniki: bratje Lajovic Albin, Primožič Josip, Kalčič Ivan, Tušar Albin, Velikonja Matko, Sila Edmund; namestniki: bratje Battelino Roman, Gabrščik Franc, Šubic Ciril, dr. Ciber Franc; nadzorni odbor: bratje Kogovšek France, Zagradnik Avgust, Zemljič Jožko; namestniki: bratje dr. Kovič Franc, Novak Janez, Puhar Leopold; častno razsodišče: bratje: Lajovic Milivoj, Berdajs Rudolf, Jurman Maks, Roth Matija in Lajovic Albin in s. Goršič Minka; namestniki: br. Lombar Alojz, s. Blatnik Lada, br. Cigler Jakob; gospodarski odsek Sokola in Društva za zgradbo Sokolskega doma bratje Lajovic Milivoj, Berdajs Rudolf, Rotar Drago, Gabrovšek Jože, Tušar Albin in Runko Stane.

V imenu župne uprave je pozdravil zborovalce br. dr. Kandare Franc, ki je izrazil veselje, da se posveča v šiškenskem Sokolu glavna pozornost vzgoji mladine, in izrazil željo, da bi br. starosta skoro spet okreval.

Smučarske tekme Saveza SKJ

Načelništvo saveza SKJ je razpisalo svoje VI. savezne smučarske tekme, ki bodo v dneh 13., 14. in 15. februarja v Bohinjski Bistrici. Tekme bodo odločevale o napredovanju po razredih. Tekmovalo se bo v naslednjih vrstah:

Člani: 1. tekma posameznikov na 18 km za I. in II. razred, 2. tekma posameznikov na 10 km za III. razred, 3. tekma v skokih za vse razrede, 4. sestavljeno tekmovanje: tek na 18 km in tekmovanje v skokih za I. in II. razred, 5. tekmovanej v smuku na 4 km za vs razrede, 6. tekmovanje v smuških likih za vse razrede, 7. sestavljeno tekmovanje v smuku in smuških likih za vse razrede, 8. patrolno tekmovanje na 10 km za vse razrede (tri članske patrulje). Moški naraščaj: 1. tek na 3 km s prirodnimi zaprekami (ograje, jarki, grmičje in slično), 2. tekmovanje v smuških likih za razrede A in B, 3. stafetni tek 4x2 za raz. B.

Članice: 1. tekmovanje v smuku na 2 km 2. tekmovanje v smuških likih, 3. tek na 6 km, 4. stafetno tekmovanje 4x2 km. Ženski naraščaj: 1. tekma v smuku na 2 km, 2. tekmovanje v smuških likih. Prijave se vpošljejo neposredno župi Kranj do 1. februarja 1937.

Sokol v Škofji Loki bo imel letno skupščino v sredo 27. t. m. ob 20. v veliki dvorani Sokolskega doma. Petrova petletka bo zavzela posebno točko dnevnega reda. Polnoštevilno!

Sokolsko društvo Jesenice priredi jutri ob 20. v svojem domu predavanje »Jugoslovensko-bolgarski pakt in mednarodna politika na Balkanu«. Predaval bo predavatelj ZKD g. Bučar Vekoslav.

Sokolsko društvo Litija je polagalo obračun svojega dela v preteklem letu na občnem zboru v nedeljo 17. t. m. ob pičli udeležbi članstva, kar za Litijo nikakor ne bi pričakovali. Vsa poročila društvenih činiteljev so bila dobro pripravljena in ni bilo nikakih nesoglasij. Vodstvo društva je v rokah br. Tauferja, ki kot dolgoleten načelnik društva pridno posega tudi v tehnično stran društva, saj je obenem tudi okrožni načelnik. Po razrešnici društveni upravi je bila soglasno izvoljena nova uprava s starosto br Tauferjem in načelnikom br. Planinškom na čelu, ki nam jamčita za boljši razvoj društva. Skupščino je pozdravil tudi župni odposlanec br. Flegar ter želel društvu čim več trajnih uspehov.

Sokolsko društvo Zagorje priredi jutri ob 20. v svojem domu predavanje »Potovanje s Kraljico Marijo«, drugi del, s skioptičnimi slikami. Predaval bo predavatelj ZKD g. Pirnat Viktor.

Sokolsko društvo v Laškem bo imelo svoj občni zbor v sredo 27. t. m. ob 20. v mali dvorani Sokolskega doma. Želeti je, da se članstvo občnega zbora polnoštevilno in brez izjeme udeleži, da tako dokumentira, da sokolska misel v Laškem še ni ugasnila. S tem občnim zborom pa je združena tudi odhodnica, namenjena našemu bratu Rudolfu Goležu, ki se trajno preseli v Celje. Mnogoštevilni prijatelji br. Goleža se gotovo ne bodo odrekli priliki, seči vriemu bratu v roko. Zdravo!

Sokol v Vojniku je imel letno skupščino v nedeljo 17. t. m. Starosta br. Šinigoj Julijan je prisrčno pozdravil župnega starešino br. Smertnika, kot zastopnika celjske župe. Sledila so poročila funkcionarjev, ki so bila sprejeta soglasno. Nadzorni odbor je izrekel razrešnico upravi in soglasno izglasoval pohvalo poročevalcem. Vpisnina in članarina ostaneta kakor lani. V društveno upravo so bili soglasno izvoljeni: starešina Gorečan Ivan, namestnik starešine Brezovnik Ladislav, tajnik Zorko Anton, prosvetar Kuhar Ivan, načelnik Rebernik Drago, načelnica Müller Cita, člani Šinigoj Julijan, Jankovič Peter, Hohnjec Milan, Novak Franc, Kokalj Viktor, Puškin Mihа, Kvac Marica, Burdijan Marija, Pahor Marija. Soglasno je bil sprejet predlog br. Gorečana, da se gradnja sokolske telovadnice več ne odlaša, zato upamo, da bo Sokol v Vojniku svojo nalogo letos izvršil.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Cesarstvo vzhajajočega sonca

Člani japonske vlade, ki je zaradi nasprotij v kabinetu demisio-nirala. Odstop je izsilila nespravljivost vojnega ministra Terauchija, ki je zahteval povečanje kreditov za oborožitev, čemur so ostali člani vlade nasprotovali

Klima, talent in značaj

Letne dobe in njih vpliv na nastajajočega človeka

Veliko pozornost zbujajo v znanstvenih krogih odkritja vseučiliškega profesorja dr. W. F. Petersena z illinoiskega vseučilišča o vplivih podnebja, letne dobe in sončnega stanja na človeka. Dočim je znanost doslej s skepso govorila o učinkih zvezdnih konstelacij in celo sončnega stanja na nastajajočega človeka, kažejo Petersenove raziskave, da so takšni vplivi mogoči, čeprav jih povzročajo seveda drugačni činitelji, nego si predstavlja tako zvana astrološka »veda«.

Petersen je ugotovil, kar je bilo delno sicer že prej znano, da učinkuje vsaka letna doba po svoje na človeka, na njegov krvni pritisk, njegovo duševno živahnost, sestavo njegovih sokov in moč njegovih hormonov. Tako je n. pr. dognal, da more zimsko in pomladno vreme človeka do dna vznemirjati ter izpreminjati njegov krvni pritisk, napetost njegovih mišic in napetosti v notranjosti tkiva.

Ker veljajo ti vplivi za žensko prav tako ko, kakor za moškega, je torej neposredno vplivanje letne dobe na dvojico staršev mogoče. Če je pa takšno vplivanje mogoče, tedaj je naravno, da ne izostanejo niti posledice za potomstvo.

Tako je prišel Petersen do zaključka, da imajo ljudje, ki so prišli na svet v mesecih aprilu, maju, juniju in juliju, razmeroma dobro nadarjenost za premagovanje življenjskih težav in delno celo genialne sposobnosti. Ti ljudje so bili spočeti v poletnem in jesenskem času, ki ima razmeroma malo motenj in sprememb.

Za ostale mesece je mogoče dati včasih naravnost presenetljive navedbe o lastnosti in nagnjenjih, ki jih dajejo starši oziroma podnebja otrokom na pot v življenje. Toda znanost je v tem področju za sedaj še v povojih. Iz stotin življenjepisov si zbira potrebno gradivo, da bi dobila iz dobe spočetja in rojstva dokaze za teorijo, da utegnejo vremenske in podnebne prilike odločno vplivati na značaj in talent kakšnega človeka.

Nazadnje so se le sporazumeli

Med Francijo in Turčijo je bil po precej zapletenih pogajanjih dosežen sporazum glede sandžaka Aleksandrete. Pogodba določa, da ostane Aleksandreta sirijska provinca, dobi pa obsežno samoupravo. Ozemlje sandžaka bo demilitarizirano. Na sliki levo: turški zunanji minister Rudži Aras, na desni francoski zunanji minister Yvon Delbos

Letalske žile angleškega imperija

Stari dvokrovniki, najsigurnejši prometni aeroplani

Croydon, veliko angleško zračno pristanišče, je poosebljena treznost. In vendar je ta trezni Croydon svetovno zračno pristanišče britskega imperija. Njegova brezžična postaja, ki zaposluje v kritičnih urah, na pr. ob megli, tudi 80 radiotelegrafistov, ima najmanj toliko dela, kolikor carinska postaja.

Najbolj donosna proga glavne angleške družbe za zračni promet »Imperial Airways« je London-Pariz. Tu obratujejo največji aparati, z 2000 in več konjskih sil in s prostorom za pol stotine potnikov. Za nedeljske izlete veljajo posebne vozovnice, ki stanejo za pot tja in nazaj okrog 1000 Din. Angleški aparati te proge so konservativni, veliki dvokrilniki, pravi nestvori, toda sigurni. Drugačni stroji obratujejo med Parizom, Marseilleom, Rimom, Brindisijem in Alesandrijo. Tu se proga razcepi: ena veja gre proti Indiji, v Singapur, kjer se odcepi stranska proga proti Hongkongu in dalje v Avstralijo, druga gre proti rtu Dobre nade. Malo bo znano, da ima »Imperial Airways« v vzhodnem Sredozemskem morju pomožne ladje, ki rabijo istemu namenu kakor plavajoči »letalski otoki« nemške Lufthanse v južnem Atlantiku. Tu obnove letala na svoji dolgi poti lahko svoje zaloge kuriva.

Senzacionalni samomori na Angleškem

O dveh samomorih, ki sta se izvršila istočasno in ki zadevata dva zelo znana častnika britske armade, govorijo te dni v Angliji. Eden izmed samomorilcev, major Ebetson, se ni mogel potolažiti nad smrtjo svoje žene, ki je umrla pred kratkim. Več dni in noči je prebil na njenem grobu. Zadnjo noč svojega življenja je prebil isto tako na pokopališču in ko so ob zori dospeli čuvaji, so ga našli na grobu s strelom v glavi mrtvega.

78letni stotnik Sewton je izviral iz škotske aristokracije in je v svoji mladosti služil v nekem gardnem polku v Indiji. Bil je kandidat konservativne stranke v parlamentu, pozneje se je dal upokojiti in je postal eden najbolj znanih angleških umetnostnih kritikov. Težka bolezen ga je pripravila do tega, da si je pognal kroglo v glavo.

Niso se izgubili

Angleška križarka »Ajax« ki se mudi v južnotečajnih vodovjih, je brezžično brzojavila v London, da se je skupina šestih mož s polarne ladje »Discovery II« vrnila živa in zdrava na krov te ladje. Ta skupina je iskala ob Južnih Shetlandih novih lovišč kitov in ker je dolgo ni bilo nazaj, so bili zavoljo nje, kakor smo poročali, že v hudih skrbeh. Iz brzojavke ni razvidno, da-li so se možje vrnili sami do matične ladje ali pa jih je našla kakšna rešilna ekspedicija.

Uničena letina oranž

V Južni Kaliforniji je pritisnil tako strog mraz, da je bila uničena vsa letošnja letina oranž. Škodo cenijo na 20 milijonov dolarjev.

Lednik — zasebna last

V Švici govore mnogo o neki odločitvi lozanskega sodišča, po kateri pripada ves Rhoneski lednik zasebniku, in sicer znanemu švicarskemu hotelirju Seileru. Rhoneski lednik, ki meri v dolžino 10 km in ima 20.5 štirjaških km površine, si je Seilerova rodbina pridobila še v času, ko ni bilo nobenega alpinizma in je bilo vse ozemlje brez gospodarja. Lastniki so svoje pravice utemeljevali tudi s tem, da so z velikimi stroški zgradili dohod do znamenite ledne jame v ledniku. Njihove pravice je osporavala občina Oberwald, ki je pa sedaj pri zadnji inštanci propadla.

25 milijonov Fordovih avtomobilov

V Fordovih delavnicah v Detroitu so praznovali te dni nenavaden jubilej. Tega dne so bili izdelali 25-milijonski Fordov avtomobil. Ob tej priliki je Ford daroval 25 milijonov dolarjev za dobrodelne namene v korist svojega delavstva. Delavci so sklenili, da bodo postavili na zemljišču tovarne spomenik najstarejšemu avtomobilskemu tipu, ki so ga izdelali tu.

Avtomobilska nezgoda vojvode Windsorskega

Ko se je vojvoda Windsorski te dni zvečer vračal z Dunaja v Enzesfeld, se je zadel neki zasebni avto na zaledeneli cesti ob njegovo vozilo. Vojvodov avtomobil je malo poškodovalo, hujše nesreče pa ni bilo. Vojvoda je svojo vožnjo takoj nadaljeval.

„Barikada filozofov“ v Madridu

Državljanska vojna uničuje delo graditeljev španske prestolnice

Razdejanje se širi polagoma kakor rak v notranjost Madrida. Skrbno delo graditeljev velikega mesta, načrti mnogih desetletij se počasi uničujejo. Potrebovali so četrt stoletja, da so golo, strmo obrežje Manzanaresa, kjer so prej taborili cigani in tatovi, spremenili v Zapadni park, eden najlepših na svetu. Sedaj so vrhovi krasnih brez in bukev, jagnedi, pinij in sikomor razdejani po granatah in šrapnelih. Les pa uporabljajo za gradnjo strelskih jarkov.

Palačo la Moncloa, ki je bila polna zakladov umetnosti in rokodelstva, so nacionalisti spremenili v utrdbo, šole za arhitekturo in medicino, poljedelstvo in lekarstvo so že dva meseca središče najsrditejših bojev. Tragičen je pogled na črne razvaline Velasquezove hiše in francoske umetnostne akademije. Knjige Idefonzove knjižnice so uporabili za zgradbo barikade, ki se imenuje »barikada filozofov« in rabi za obrambo filozofske fakultete...

Sprava med Rimom in Ankaro?

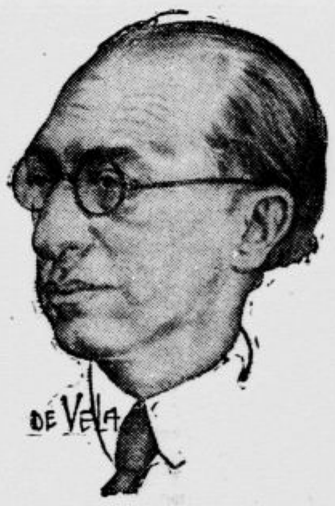

Ta teden se bosta sestala v nekem italijanskem mestu (baje v Milanu) turški zun. minister Ružđi Aras in italijanski zun. minister Ciano

Čenče okrog Kentskega vojvode

Prej niso angleški listi poročali ničesar o zasebnih zadevah članov kraljeve družine. Odkar pa je odstopil kralj Edvard VIII., je drugače. Trije veliki londonski nedeljniki so istočasno pisali, da se je začela proti vojvodi Kentskemu, ki ga tudi pri nas dobro poznamo, šepetalna propaganda. To šepetanje je postajalo čedalje bolj fantastično, dokler se ni razvila govorica, da je vojvoda zapleten v neko ločitveno tožbo, ki jo je vložil mož neke vojvodove prijateljice iz mladostnih let. Vojvoda je prejemal zaradi tega celo poplavo dopisov. Listi označujejo vse govorice kot smešno čenčanje, ki pripravlja kraljevi rodbini bolest in srd. Ljudje, ki imajo veselje do škandalov, so se polastili nedolžnega dogodka, pa so ga umetno razširili in spačili. Govorice so potem prenašale stotine ljudi, ki se radi izdajajo za »poučene«.

Napoleonov klobuk naprodaj

V pariški Salle Drouot so te dni prodajali na javni dražbi klobuk cesarja Napoleona Bonaparta. Interesenti so gnali ceno do višine 22 tisoč frankov. Klobuk je bil iz posesti rodbine Tascher de la Pagerie, ki je bila v sorodu z Josephino Beauharnaisovo, prvo Napoleonovo ženo.

Zaščitnik Abesinije

Rimski listi pišejo, da bo proglašen sv. Benedikt za patrona Abesinije pod italijansko oblastjo. V ta namen bo izdal orientalski zavod v Neaplju poseben življenjepis svetnika. Knjga bo prestavljena v vsa narečja, ki jih govore abesinska ljudstva. Sv. Benedikt je bil rojen v Palermu ter je bil, tako trdi vsaj poslanec Martiro, abesinskega pokolenja. Širil je krščansko vero poglavitno med črnci.

Fašistična parada v Rimu

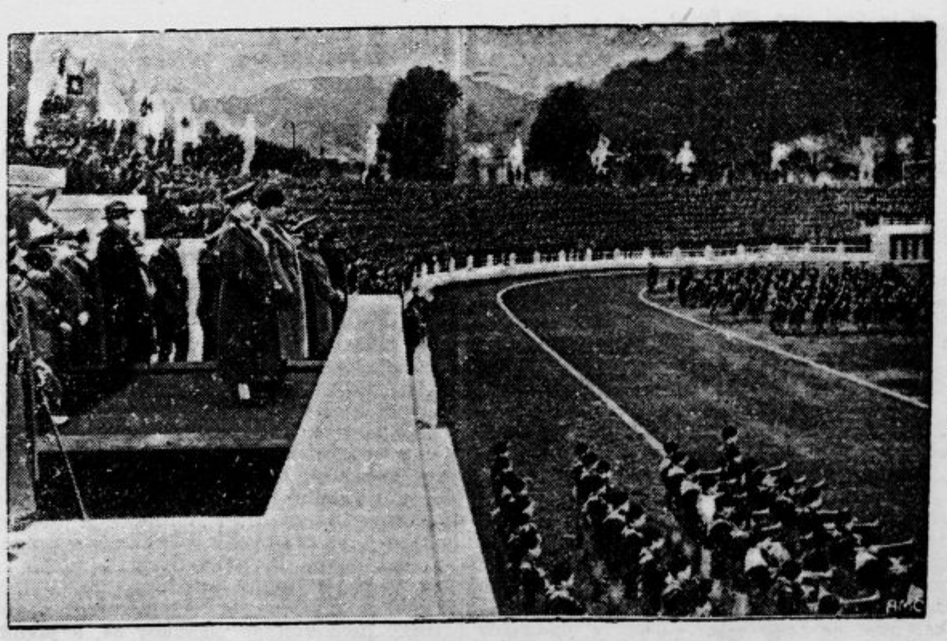

Mussolini in Göring prisostvujeta na Mussolinijevem foru prireditvi, ki jo je organizirala Fašistična akademija

Po smrti okradeni trgovec s smrtjo

Vlom v grobnico Bazila Zaharova in njegove žene

Francoske oblasti v Pontoiseu so te dni uvedle strogo preiskavo zaradi oskrumbe groba na grašćini Balancourt, kjer so položili k zadnjemu počitku trgovca s smrtjo Bazila Zaharova. Nedavno so namreč ugotovili, da so neznane osebe vlomile v grobnico pokojnega multimilijonarja, odvalile nagrobni kamen, dvignile krsto s truplom in skušale mrliča opleniti, najbrž v domnevi, da leži jo poleg Zaharova v rakvi kakšne dragocenosti.

Sira Bazila Zaharova so, kakor znano, pokopali poleg njegove pokojne žene, vojvodinje Marchene. Vlomilci so morali natančno poznati razmere pokojnika, zato so tudi francoske oblasti vodile preiskavo v največji tajnosti. Rezultat preiskave je neznan. Govorice pa vedo povedati, da se je storilcem posrečilo odnesti dragulje velike vrednosti. Krsti s truplj vojvodinje Marchene in Bazila Zaharova so našli prevrnjeni, trupli pokojnikov pa sta ležali na tleh. Policija je zaenkrat odredila popravilo grobnice ter ugotovila nastalo škodo.

K temu je treba pripomniti, da je bilo že lansko leto nekoč vlomljeno v grobnico vojvodinje Marchene. Tudi tedaj so skušali vlomilci odpreti rakev z mrličem, toda nekdo je zločince preplašil, da so zbežali, preden se jim je posrečila nakana.

Oplenjena grobnica Zaharova na gradu Balincourtu

Sleparstvo v hipnozi

Nečuveno zločinstvo lažnega barona v Varšavi

Varšavska policija zasleduje nekega elegantnega sleparja zavoljo svojevrstnega zločina.

K lastniku več hiš Felicijanu Szetinskemu je prišel te dni neki tujec, ki se je predstavil kot baron Erik Kniss in je prosil za razgovor med štirimi očmi zavoljo važnih poslovnih zadev. Ta razgovor se je izvršil in ko se je tujec odstranil, je hišni posestnik ostal speč na stolu v svoji delavnici. Zbudil se je pol ure pozneje ves zmeden.

Naslednji dan je prejel od svoje banke dopis, po katerem naj bi bil tam oddal ček in menico za skupno vsoto 25.000 zlotov, ki so mu jo tudi izplačali. Ves prestrašen je pohitel Szetinski v banko, ker je menil, da gre za kakšno potvorbo. Toda v svoje presenečenje je moral ugotoviti, da so bili podpisi na čeku in menici pravi. Denar je bila dvignila mlada dama.

Preiskava kaže, da je bil hišni posestnik pri tistem »razgovoru« z »baronom« nedvomno hipnotiziran, v hipnozi pa je podpisal oba papirja. Doslej policiji še ni uspelo, da bi našla kakšno sled za zločincem.

Zaročenca

Dne 6. februarja bo v Rimu slovesna poroka Mussolinijevega sina Vittorija z Milančanko Uršulo Buvolijevo. Novoporočenca bosta potem odpotovala v Newyork, da si ogledata novi svet

ANEKDOTA

V kantini babelsberškega filmskega ateljeja so sedeli igralci pri zajtrku. Adele Sandrock je jedla jabolka, pa je eno ponudila Paulu Morganu. »Hvala,« je dejal Morgan, »jabolka mi ostajajo v zobeh.« »Moj sin, gotovo bo narobe,« je menila Adele s svojim zvočnim basom.

VSAK DAN ENA

Požiralcu mečev so predpisali lažjo hrano. (»Politiken«)

Kulturni pregled

Mariborsko gledališko pismo

I.

Pred božičnimi prazniki smo imeli goste. Narodno gledališče je oskrbelo abonentom reda C operno-baletni večer, katerega program sta izpolnili operna primadona Tinka Wesel-Polla z arijami iz Delibesove »Lakme«, Verdijevega »Rigoletta«, Olabijevega »Slavčka«, Mozartove »Čarobne piščali«, Verdijeve »Traviate« in pažno arijo iz Verdijevega »Plesa v maskah«, graška primabalerina *Ilse Hye* pa z raznimi baletnimi točkami, med katerimi je najbolj ugajala groteskna »Pobožna Helena«. Ob sodelovanju obeh se je ob Straussovih »Pomladnih glasov« izvajal valček s plesom. Tinka Wesel-Polla razpolaga z dovršeno oblikovanim ter izšolanim in kristalno čisto zvenečim sopranom. Pokazala je vse svoje bogate in dragocene registre koloraturnega podajanja, ki ga obvladuje do virtuozno umetniške kulture dragocenega grla. Glede Ilse Hye bi bilo še marsikaj želeti, preden doseže stopnje kritiki ustrezajočega umetniškega baletnega izvajanja. Na klavirju je mojstrsko in smiselno spremljal obe izvajalki naš mariborski klavirski virtuoz dr. Roman Klasinc.

II.

V opereti sta bila dva važnejša dogodka: uprizoritev operete L. Ascherja »Visokost pleše valček« ter nastop naše nove operetne dive Julke Igličeve v vlogi Madeleine v P. Abrahamovem »Plesu v Savoyu«.

Opereta »Visokost pleše« je poleg »Marijinega vojaka« najbolj znana Ascherjeva opereta. Odlikuje jo nežno topla zanosna valčkarska glasba, sredi katere prijetno klonijo vsi bolj ali manj znani samo- in dvospevi, kakor pesem o škrjančku »Tukaj pri nas navada je«, »Ah očka«, »Tam v parku poleg ribnika«, »Ah, to je princesa Tralala«, »Sirota je takšna princesa« itd. V *izvedbenem oziru* pa je bila ta opereta precej na berglah in bi spadala morebiti na kakšen podeželski oder, nikakor pa ne v gledališče, ki naj ob naši severni meji predstavlja stopnjo naše kulturne tvornosti in vzdržljivosti. Iz tega vidika ni umljivo, zakaj se v tako primitivni izvedbi (režiserja ne zadene nobena krivda!) forsirajo takšne operete, ko je drugih boljših toliko na razpolago. Zares je škoda marljivosti, truda in prizadevnosti sodelujočih, ki so se za predstavo skrbno in pridno pripravili. V žarišču operetnega dogajanja je bila Jelka *Igličeva*, ki je bila prav živahna razposajena ter razigrana princesa »Tralala«. Režiserskih in koreografskih poslov se je z vnemo lotil A. *Harastovič*, dirigentskih pa naš neutrudni kapelnik *Lojze Herzog*. Ljubko prisrčen je bil prizor v 3. dejanju, ko se *Mohorjev* princek Viktor in Š. *Ermanove* princeska Krescencija prav korajžno ter uspešno uveljavljata v igri, plesu in spevu. Prizor je zbudil mnogo hvale in priznanje.

Za Silvestrovo je bila prva letošnja sezonska predstava *P. Abrahamovega »Plesa v Savoyu«*, pri kateri je sodelovala v vlogi Madeleine gdč. *Jelka Igličeva*. Četudi začetnica v napornih nalogah, ki jih prinašajo operete, kakor je na primer »Ples v Savoyu« je Igličeva vendarle prijetno presenetila s posrečenim stilom svoje igre, ki je na sredini med ognjevito razživljenim običajno operetnim in skoro varijetejskim podajanjem ter operetno- oper. kreacijo: presenetila pa je, tudi s plesnimi točkami ter sočnostjo spevov, ki jih v obilici vsebuje ta opereta (»Poročna noč, opojna noč«, »Izplača se ženski ljubezen« itd.) Svoj srebrno tkani sopran je razvijala v vseh legah sigurno, jasno, toplo.

III.

V drami je bila premiera *Žigonove drame »Kadar se utrga oblak.«* Zanimanje med mariborsko kulturno publiko za to predstavo je bilo precej živahno, kar se je pokazalo tudi pri dobrem odzivu občinstva. Uspeh uprizoritve je skoro v vseh ozirih izpolnil pričakovanja. Sredi številnih simbolizmov, ki se prelivajo skozi vsa tri dejanja in ki imajo svoj najmočnejši akord v vzporednosti prirodnega neurja, ki zunaj uničuje mogočno ter preko trupel zgrajeno Kalanovišče, ter drugega neurja, ki od znotraj lomi in pustoši duše Kalanovih ljudi, zori ter se končuje silovita tragedija, ob kateri se dopolnjuje kazen za socialno krivdo in greh nad sočlovekom. Sen mogočnega Jakoba Kalana se razblinja v zunanjem ter notranjem razdejanju Kalanovišča, elektrarna in žaga ste uničeni, prav tako so zatrte tudi duše v njegovi bližini, kolikor jih na koncu ostane. »Kadar se utrga oblak« grozna bilanca zunaj in znotraj, kjer je krivica gradila strahotna pustoš.

Izvedbo drame, ki v tem in onem spominja mnogokje na Cankarja (Kralj na Betajnovi) pa tudi na Krajnčevega »Direktorja Čampo« (paralela Kalan = Čampa!) je zamislil režiser Joško *Kovič* povsem realistično, brez povdarkov psihološke poglobljenosti, ki jo gledalec čuti za vsem tem. Osrednjo postavo lesnega trgovca Jakoba Kalana, ki stopa v zasledovanju svojih ciljev brezobzirno preko eksistenc in življenj, je uspešno razgrnjal pred gledalci naš prvi igralec *Pavle Kovič*. Kakor je pred leti ustvaril na mariborskem odru lik betajnovskega siláka, ki sprošćuje svoje energije do neugnanosti in kljubovalnosti vsemu božjemu in človeškemu, tako je v tvorcu Kalanovišča v Žigonovi drami nakazoval že od vsega početka slutnjo o vsem strahovitem, ki se zbira nad tem Kalanom ter njegovimi v maščevanje za vse storjene socialne krivice. S trpkostjo materine ter ženine usode spomirjena ter v tiho udanost zarita je bila podoba Kalanovke *E. Kraljeve*. Mladostno razvneti in cankarjansko puntarski Lojze (Maks!) je bil *Nakrstova* uspela kreacija. Razen tega so se v tem trškem polmeščanskem okolju predstavili še naivno iskrena Lenka *Branke Rasbergerjeve*, maščevalni in vendar odpuščajoči *Gorinškov* žagar Andrej, *Košutov* čenčarski poštar Pavlič ter Košičev umetniško zrelo interpretirani grbasti lakomnež Lipe.

—ec.

Josef Pekař

V noči od sobote na nedeljo je umrl v Pragi znameniti češki zgodovinar, univ. prof. dr. Josef Pekař. Z njim je izgubila češkoslovaška znanost eno svojih v najboljšem smislu reprezentativnih osebnosti. Pekař je bil zgodovinar velikega, evropskega formata, neumoren raziskovalec češke preteklosti in eden tistih sintetično nadarjenih duhov, ki v dobi vedno večje specializacije ne izgubljajo izpred oči vodilnih linij in osnovnih idej. Bil je mojster češkega znanstvenega sloga. V dneh, ko je Praga slavila 100 letnico Palackega »Geschichte Böhmens« (pozneje »Dejiny narodu českého v Čechach a na Moravě«) je treba ob imenu in delu Pekařa navezati na Palackega: Kakor ta mnogostranski, enciklopedično široki predstavitelj češke preporodne misli in obujevalec češke preteklosti, je bil Pekař bolj kakor katerikoli češki zgodovinar med Palackym in njim znanstvenik širokih razgledov. Njegovi spisi so bili vedno položeni na obsežne temelje, in so zaradi svoje širine in stilističnih kvalitet mikali čitatelje izven tistega ožjega kroga, ki čita zgodovinske spise. Širina in oblikovna dovršenost Pekařevega dela, spominjajoča na nekatere vrline Th. Mommsena, pa ni bila površinska in majava, marveč poglobljena z objektivno zgodovinsko metodo in prežeta s strogim kritičnim duhom.

Josef Pekař se je rodil 12 aprila 1870 v Malem Rohozcu pri Turnovu, v pokrajini, ki je polna zgodovinskih spomenikov. Domači kraj je bil moral že sam ogreti njegovega občutljivega duha za proučevanje preteklosti. Posvetil se je študiju zgodovine kot učenec Antonina Rezka in Jaroslava Golla, dveh predstaviteljev praške zgodovinske šole. Iz te šole so izšli poleg Pekařa še zgodovinarji Josef Šusta, Václav Novotný in Jaroslav Bidlo. Prvo Pekařevo večje delo je bila l. 1895. izišla »Zgodovina valdštejnske zarote.« Zanimanje za Valdštejna (Wallenstein) spremlja Pekařa tudi nadalje. Prav nekaj tednov pred smrtjo je izšel v Berlinu nemški prevod Pekařevega obsežnega spisa o tem velikem zarotniku, ki je hotel obrniti tok češke zgodovine. Mnogo se je bavil Pekař s češkim srednjim vekom, ki ga je pojmoval kot kos zapadnoevropske zgodovine z njenim političnim, socialnim in gospodarskim razvojem; v tem se je razlikoval od onih, ki so zgodnji vek češke zgodovine obdajali z nacionalno tendenčnimi legendami. Vzlic svoji zapadnjaški usmerjenosti pa je bil Pekař z vsemi koreninami svoje osebnosti češki človek, ves zraščen z domačo grudo. Marsikaj v njegovem celotnem delu bo kajpak ostalo sporno, tako zlasti njegova filozofska koncepcija in periodizacija češke zgodovine, glede katere se je bil svoje dni spoprijel s T. G. Masarykom. Toda vedno in na vsakem mestu je bil profesor Pekař cel mož, osebnost v starem pomenu besede, Čeh par excellence.

Pekařevi najpomembnejši spisi so še: »Najstarejša češka kronika«, »Kniha o Kosti« čudovita lepa zgodovina starega gradu s podrobno študijo o razvoju češkega kmetstva), »Češki katastri«, »Bela Gora«, »Žižka«, »Tri poglavja iz boja za sv. Jana Nepomuckega«, dalje njegove študije o svetem Vaclavu, o Palackem, o svetovni vojni itd.

Arne Novák karakterizira Pekařev značaj in pomen takole: »Josef Pekař, izpovedovalec jasnega pozitivizma, združuje bridki dar zanesljive kritičnosti s srečno nadarjenostjo plastičnega epika, jedrnate in nazorne karakteristike zgodovinskih likov mu uspevajo enako ko obsežna sinteza celih period. Njegov slog je živ in prozoren ter neredko dosega vprav klasično monumentalnost. Zgodovina mu ni znanost zaradi znanosti, umetnost zaradi umetnosti, marveč sodelovalka narodnega življenja. ... Kajti ne gre mu samo za dejanja in dogodke, marveč tudi za njih vrednotenje. Dolgo pred svetovno vojno in pred prevratom je Pekař kmeček, sin iz narodno ogroženega kraja, krčil pota obnovljenemu nacionalizmu in zavedni tradicionalnosti, ne prikrivajoč svojega odpora zoper realizem in svoje stopnjujoče se konservativnosti. ...«

Ta močna individualnost je sedaj izginila iz češkega življenja, da s svojim delom trajno preide med predstavitelje češkega duhovnega življenja v najvažnejši dobi narodove zgodovine.

—o.

„Navihanka" na ljubljanskem odru

Res je; češka opereta izriva nemško. Toda glede na Beneševo »Navihanko« bi bila taka trditev paradoksna. Sicer ima češka lahka operetna glasba svojo tradicijo, saj že izza začetkov 18. stoletja poročajo o čeških spevoigrah operetnega značaja, nadaljnji razvoj preko čeških narodnih plesov (polke) pa je dal pod vplivom Dunaja O. Nedbala in dospel kajpada tudi do šlagerjev. Toda v »Navihanki« je bore malo češkega elementa. Avtor ga niti z osebnoto ni nadomestil niti ne kaže namere, oddaljiti se od povprečne šablonerije. Zato pa tembolj obvlada njo in pa — okus široke publike, kar pomeni zanj in za gledališče predvsem materialni uspeh.

Odkar se je pri nas prelevil tip prave dunajske operete z valčkom v revijsko s šlagerjem, in ta zopet v nov lik nacionalnega obeležja se mnogi narodi z uspehom udejstvujejo na polju lahke muze. Menda najbolj se je to v srednji Evropi posrečilo baš Weinbergerju in Benešu, a ne le to: tudi izplačalo! Prava češka šlagerska popevka je nekam mehkužna, premalo »resch« bi dejal Dunajčan. Morda se je temu ognil J. Beneš ali pa ga je zaneslo mondensko obeležje dejanja predvsem k dunajskemu valčku pa tudi španskim in zamorskim ritmom. Priznati je treba vsekakor, da jih zna učinkovito uporabljati in razpresti tudi majhne plesne, ritmične domisleke v efektne celote (1. slika), čeprav bodo jazzgourmandi razen nekaj apartno instrumentiranih mest — ki so pa zasluga J. Fiale — našli vmes le malo pikantnega.

Libreto so prikrojili kar štirje avtorji. Dejanje je pestro in polno bolj ali manj posrečenih domislekov z marsikakim prisiljenim zapletom. Kopica presenečenj in šaljivih naključij seveda izziva smeh in krohot. Pa saj so jih igralci tudi do dobra izkoristili. Štirje pari: stari a še vedno mladi tovarnar Webster s svojo prav tako soprogo (g. Zupan, ga. Nablocka), teniški šampion Fred z malo Navihanko Sally (g. Gorski, ga. Lubejeva) ženskam neodoljivi Doodle z zaljubljeno Besi (g. Peček, ga. Poličeva) in Webstrov jecljajoči tajnik s Besijevo dražestno tajnico (g. Sancin in gdč. Japljeva) se zgrešijo, iščejo, najdejo, prerekajo in pobotajo, dokler se na kraju vse srečno ne zaključi; Webstrov tajnik se celo odvadi jecljanja ...

Dejanje poteka v režiji g. prof. Šesta in pod glasbenim vodstvom agilnega g. Žebreta prav živahno. Celotnemu operetnemu ansamblu, v katerem se je uspešno uveljavila ga. Brumen Lubejeva kot gostja, so se v posrečenih vlogah pridružili še člani drame ga. Nablocka, gg. Daneš in Sancin ter baletni mojster g. Golovin.

Mondenski milieu je zaradi dekora in kretanja vedno trd oreh za naš oder in igralce. Pa so ga dokaj zadovoljivo in spretno rešili. Razkošen balet, slikovite scene, kratkočasno dejanje in šaljivi prizori bodo — soditi po jako dobro obiskani premieri in reprizi — pritegnili vedno dovolj občinstva.

P. Š.

Zapiski

140letnica Matije Čopa. Danes proteka 140 let, kar se je rodil v Žirovnici na Gorenjskem Prešernov dobri mentor, eden najučenejših mož naše preporodne dobe, Matija Čop. Stoletnica njegove zgodnje smrti (16. julija 1835) je dala naši javnosti priliko, da se spomni moža, ki je bil v slovenski literaturi prvi kritik svetovnega razgleda, dasi je čez mero skoparil s svojim dobrim peresom, in ki mu bolj ko za vse drugo dolgujemo hvaležnost za njegove neprecenljive usluge Prešernu. Že ponovno je bilo postavljeno vprašanje, ali bi bil Prešeren brez mentorja take širine in za tedanje naše razmere tako izredne razgledanosti to, kar je bil ob Čopovem plemenitem in duševno darežljivem prijateljstvu. Zato je naš prvi veliki pesnik tako bridko občutil zgodnjo smrt prijatelja, ki je sicer noč in dan žrl knjige in ki je bil nemara res prelen za pisanje, ki pa je bil, kakor noben v Prešernovi okolici, zbral v svoji glavi zaklade stare in nove evropske kulture. Ob 140letnici tega nadarjenega žirovniškega rojaka si znova kličemo v spomin duhovni lik našega velikega poliglota in literarnega znanstvenika, ki v tedanji mali Ljubljani ni mogel dogledati, kako visoko bodo pognala semena, katera je pomagal sejati tudi Matija Čop na njivi slovenskega preporoda!

Sport

Še beseda o planiški šoli

To nedeljo so bile v Planici, našem svetovno znanem središču za smučko skakanje, izbirne skakalne tekme, po katrih je bila sestavljena državna tekmovalna ekipa, ki nas bo zastopala na III. tekmah za slovansko prvenstvo na Češkoslovaškem. Obširno poročilo o tej lepi prireditvi je med redkimi našimi listi prineslo zadnje »Ponedeljsko Jutro«.

V tem problemu, ki je bilo — kolikor je bilo na kratko mogoče — posvečeno tudi našemu skakalnemu napredku na splošno je bila med drugimi tudi razveseljiva ugotovitev, da naš smučarski skakalni sport po teh tekmah sodeč kaže »prve rezultate planiške šole«. Posamezniki med nedeljskimi tekmovalci, da so se pokazali v lepo napredujoči formi (Pribošek, Klančnik Karel, Beve itd.) in se bodo mirno lahko pokazali na enakih prireditvah kjer koli.

Do sem se zdi vse v redu! Toda naši zimski sportniki niso vsi učenci planiške šole in naši najboljši skakalci niso vsi rezultat te šole. Vedeti je treba namreč, da sta drugo in tretje plasirani na nedeljskih tekmah člana smučarskega kluba Ljubljane, ki ima za treninge v skokih svojo skakalnico na Pokljuki. Ta dva odlična plasirana tekmovalca in v njuni tovariši so se torej — to bodi torej popravek, ki naj zabriše baje zelo mučno razočaranje zaradi samih resultatov planiške šole — za izbirno tekmovanje pripravljali le na Pokljuki in prišli v Planico samo pokazat kaj znajo. Naš skakalni sport ima torej kar dve šoli za smučarske skoke in gre torej z več ali manj združenimi silami stalno in krepko navzgor.

Mi smo zadovoljni, da je tako in želimo, da bi bili takšni tudi vsi, če jim je res na srcu samo napredek našega sportnega smučarstva. Sicer pa — vsakomur svoje!

V nekaj vrstah

V nedeljo je bila v Zagrebu plenarna seja saveza sportnih savezov, na kateri se je v glavnem razpravljalo o vprašanju naše sportne literature. Na seji je bil izdelan načrt, po katerem naj bi se v treh ali štirih letih izdale knjige z vseh sportnih panog in tudi predmetov, ki so v zvezi z sportom. Dalje se je govorilo o sportni propagandi za širše plasti naroda s predavanji po radiju in članki po listih. Slednjič je bil sprejet načelni sklep, naj se osnuje zbor zaslužnih sportnih delavcev v omejenem številu. Izvolitev v ta zbor bo neke vrste odlikovanje in priznanje za vse zaslužne sportne delavce. O organizaciji tega zbora bo sprejet na prihodnjem kongresu SSS poseben pravilnik.

Naši teniški reprezentanti v Južni Ariki so v nadaljevanju turneje nastopili še v Ladysmitu in zmagali s 6:0, nato pa dobili za nasprotnika še reprezentanco Natala, kjer pa so imeli precej težje stališče, toda kljub temu se je srečanje zaključilo z našo zmago 4:2.

V Zeel am See bodo od 1. do 7. februarja V. svetovne akademske zimske igre, za katere se je dosedaj prijavilo 15 držav. Večina tekmovalcev je že na cilju in pridno trenira. Na sporedu so razen tekem v hokeju na ledu, drsanja, itd. tudi tekme v vseh smučarskih disciplinah. Glavni prireditveni dnevi so 2. februar (skakalne tekme), 3. februar (vztrajnostni tek) 4. februar (smuk), 5. februar (slalom), 6. februar (stafeta in skoki za kombinacijo) in 7. februar (skoki). Na avstrijskih železnicah bodo udeleženci po 7-dnevnem bivanju imeli 60% popust na povratku. Dnevna prihoda in odhoda sta vračunana. Za bivanje 7 dni in več bodo udeleženci dobili turistični vizum po Din 18.

V Ljubljani je bila v nedeljo tudi trening tekma v hokeju na ledu med dvema moštvoma Ilirije, v kateri je boljše moštvo zmagalo nad drugim z 9:4 (4:3, 3:1, 2:0).

Prihodnjo nedeljo bomo v Ljubljani spet imeli nogometno tekmo večjega formata, in sicer med varaždinsko Slavijo in domačo Ljubljano.

Službeno iz LNP. Drevi ob 19.30 seja k. o. v podsavezni pisarni. Seji naj blagovolijo zanesljivo prisostvovati vsi člani kazenskega odbora.

SK. Ljubljana: Drevi ob 20. seja upravnega odbora v posebni sobi restavracije Slona. Vsi in točno.

SK. Ljubljana: Redni treningi za ligino skupino in B moštvo bodo vsak torek in četrtek v telovadnici klasične gimnazije v Tomanovi ulici. Zbirališče ob 18.15. Začetek danes. Šercer, Grintal in Ceglar sigurno. Juniorji trenirajo vsak petek od 18.15 dalje.

Zveza slovenskih lahkoatletskih klubov. (Službeno). Važna odborova seja bo drevi ob 20. v klubski sobi kavarne Emone. Predsedstvo.

Kolesarsko društvo »Zarja« Zgornji Kašelj: Redni letni občni zbor društva bo v nedeljo 31. t. m. ob 14. v prostorih gostilne pri »Cirilu« poleg postaje Zalog z običajnim dnevnim redom. Člani naj poravnajo članarino za l. 1937 najkasneje do 30. t. m., ker sicer ne bodo imeli pravice glasovanja.

Kolesarska podzveza: Pozivajo se klubi, da zadostijo razpisu, ki so ga prejeli in plačajo najkasneje do 28. t. m. redno letno članarino v znesku 50 Din poverjeniku, kakor je to v razpisu točno označeno.

Iz Julijske krajine

Politični izobčenci

Iz goriške fašistovske zveze je bilo te dni poleg drugih izobčenih tudi več Slovencev. Izključitev iz stranke bo zlasti za enega izmed njih pomenila hud udarec, ker se je namenoma poudaril njen politični značaj. Kakor znano se je pred leti v okviru znane Staracejeve akcije včlanilo v stranko tudi večje število slovenskih ljudi, predvsem gostilničarjev, obrtnikov ter samoupravnih ter privatnih nameščencev, ki so kakorkoli odvisni od oblasti. Med poslednje so spadali v glavnem vsi oni, ki so jih lani in deloma tudi že letos iz različnih razlogov spet izključili iz nje. Izključitev iz politične organizacije pa ima za prizadetega poedinca vselej zle posledice za njegove odnošaje napram krajevnim upravnim oblastem, ki se na političnoupravnem področju v vsem ravnajo po navodilih fašistovskih pokrajinskih ali krajevnih političnih tajnikov.

Poleg nekaterih Furlanov so bili v poslednjih dneh izključeni iz stranke **Viktor Vrčon, Virgilij Jug** in **Viktor Mozetič** iz Gorice. **Oskar Mervic** iz Šempasa ter **Avgust Stare** iz Štanjela na Krasu. Prvi štirje so bili v smislu objavljenih odlokov izobčeni predvsem iz tehničnih in moralnih razlogov. **O Avgustu Starcu pa pravi dekret, da je bil sumljiv element, ki je sovražil režim in Italijo, da se je duhovno diskvalificiral, ker se ni navzel fašističnega prepričanja.** Začasno je bil izključen tudi **Ivan** Modrijan iz Komna.

Drobne novice

V Podbrdu na Cerkljanskem so oblasti odredile zaporo gostilne Katarine Kodrove, ki so ji odvzeli tudi gostilniško koncesijo. Odlok pravi, da so bili ti ukrepi izdani iz posebnih javnovarnostnih razlogov, ki jih pa policijska oblast konkretno ni hotela navesti.

Karabinerji v Šempasu so prijavili goriškemu sodišču 24letnega **Stanislava Badaliča**, ki je nekaj dni prej blizu Idrije brez potnega lista zbežal preko meje.

Goriško sodišče je obsodilo zaradi bega čez mejo **Venčeslava Pavšiča** iz Šempasa na 3 mesece zapora in 2000 lir denarne kazni. Na enako kazen je bil iz istega razloga obsojen tudi 23letni **Lojze Šimnovec** iz Govejka nad Idrijo.

V tragičnih okoliščinah je bil te dni aretiran 25letni **Rudolf Vižintin** iz Mirna pri Gorici. Tudi on je skušal zbežati čez mejo. Na Poreznu ga je zajel snežni vihar, ki je v njem zašel. Z zmrzlimi udi se je pod noč privlekel do neke samotne kmetije, odkoder so ga morali nemudno odvesti v Podbrdo k zdravniku. Vojaški zdravnik ga je pregledal in odredil, da so ga odpeljali v goriško bolnico, kjer so ga menda operirali. Hkratu so mu zaradi poskušenega bega napovedali aretacijo.

Na Mrzlem vrhu so miličniki aretirali 24letnega jugoslovenskega državljana **Lojza Mraka**, ki je na skrivnem prišel preko meje.

V Šempasu so karabinerji aretirali 25letnega **Antona Peršiča**, ki je bil v kontumaciji obsojen na 1 leto in 2 meseca zapora, ker se na neki poziv ni prijavil vojaškim oblastem.

Novi župniki na Goriškem. Z nadškofijskim dekretom so bili imenovani za župnika **Ivan Drašček** v Kobji glavi, kjer je bila ustanovljena tudi nova župnija, **Martin Kodrič** v Levpi, **Lojze Mantelić** v Šmartnem pri Kojskem, Ivan Premerl pri sv. Luciji, **Florijan Hvala** v Bukovju in **Friderik Lenardi (?)** v Kožbani v Brdih.

Kmečka posojilnica v Šmartnem pri Kojskem je bila doslej v redni likvidaciji. S posebnim odlokom ji je pristojno ministrstvo dovolilo izredno likvidacijo, tako da se bo njena uprava lahko bavila tudi s kreditnimi posli. Hkratu je bil imenovan za novega likvidatorja neki Italijan. Tudi v nadzorstveni odbor so bili imenovani sami Italijani, med njimi fašistovski poslanec Celona.

Štirje požari. Na žagi mizarske zadruge v Dolenjem pri Ajdovščini je pred dvema tednoma nastal velik požar, ki je uničil stavbo, stroje in orodje ter veliko množino lesa. Napravil je 25.000 lir škode. V Škriljah pri Sv. Križu na Vipavskem je nekaj dni kasneje pogorelo posestvo Terezije Favelčeve, ki je bila oškodovana za 30.000 lir. V Cerknem sta istega dne pogoreli hiša in hlev 80letnega posestnika Blaža Vaseja, ki mu je ogenj povzročil 15.000 lir škode. Na Fajem hribu pa je zadnje dni pogorel večji kompleks gozda, ki je bil last erarja.

V Sovodnjah se je smrtno ponesrečil 23letni Josip Novak. Po nesrečnem naključju je padel pod voz, ki je bil težko naložen z drvmi. Kolo mu je zdrobilo prsni koš. Umrl je nekaj ur pozneje v goriški bolnici.

Ob bregu Idrijce v bližini Šentviške gore so kmetje našli truplo 60letne Terezije Peterneljeve, ki je najbrže spričo trenutne slabosti omahnila z bližnje brvi v vodo.

V Gorah nad Idrijo so našli na nekem seniku zmrznjenega 34letnega Ivana Podobnika iz Spodnje Idrije. Na seniku je menda kljub hudemu mrazu nameraval prenočiti.

Varuj svojcem zavarovalnino
Točno plačuj »Jutru« naročnino

Iz življenja na deželi

GORNJI GRAD. Čas občnih zborov in plesov je tudi pri nas. 30. t. m. ob 20. bo imel Sokol v domu občni zbor. Nato sledi še Tujsko prometno društvo, medtem ko so gasilci že zborovali in izvolili za predsednika g. Kranjca Jožefa, po domače Gržona. Gasilci priredijo na svečnico običajni ples, na pustno nedeljo pa bo v domu sokolska pustna prireditev. Tujskoprometno društvo bo imelo prireditev poleti. — Avtobus Ljubljana—Logarska dolina, odnosno zdaj pozimi le do Ljubnega, vrši še vedno preko Černivca redne vožnje. Te avtobusne proge se je občinstvo zelo navadilo. Pohvalni sta velika požrtvovalnost in previdnost šoferjev na tej progi.

Iz Škofje Loke

šl— **Proračun cestnega odbora za škofjeloški srez** določa 1.573.983 Din izdatkov in 1.442.143·25 Din dohodkov, da je primanjkljaja 131.839.75 Din, ki se bo kril z okrajno cestno doklado na državne neposredne davke. Med prejemki bo nakazala banovina 796.533 in 363.500 Din, gradbeni sklad znaša 198.303.84 in posojilo 57.986.41 Din. Med ostalimi večjimi deli je tudi gradnja novega puštalskega mostu.

šl— **Izpremembi v šolski službi.** Novi sreski šolski nadzornik g. Ivan Kržišnik je prispel v Škofjo Loko in prevzel posle. Mesto šolskega upravitelja pri Sv. Lenartu je nastopil g. Žalohar Ciril.

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 26. januarja: zaprto.

Sreda, 27. januarja: Kadar se utrga oblak Red A.

Četrtek, 28. januarja: Korajža velja. Izven. Globok znižane cene od 20 Din navzdol.

Prihodnja premiera v drami bo igra z naslovom: Simfonija 1937, ki sta jo spisala Gerorge S. Kaufmann in Edna Ferber. Igra obsega 11 slik iz sodobnega ameriškega življenja finančnih in umetniških krogov, je svojevrstno zgrajena na način, ki ne sliči običajnim dramskim koncepcijam. Delo prikazuje niz različnih življenjskih usod, izmed katerih doživi vsaka svojo dramo vsakdanjosti, ki so narahlo povezane med seboj. V delu sodeluje skoro ves dramski ansambel. Vprizoritev pripravlja arh. inž. Stupica.

OPERA

Torek, 26. januarja: Pri treh mladenkah. Izven. Popust za abonente.

Sreda, 27. januarja: Navihanka. Red Sreda.

Četrtek, 28. januarja: Cavalleria rusticana. Glumači. Red Četrtek.

★

G. Maks Froman, član znane plesalske družine Fromanov je naštudiral kot gost plesalec in koreograf Musorgskega balet »Seherezada«. S koreografijo istega je imel v Zagrebu, Beogradu in Sofiji največji umetniški uspeh. Premiera bo na pustno soboto 6. februarja v operi.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 26. Baron Trenk. Gostuje operni pevec Boris Arhipov.

Sreda, 27.: Zaprto.

Radio

Sreda, 27. januarja.

Ljubljana 12: Harmonisti, revelerji in drugi taki pevci (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored obvestila. — 13.15 Vesel opoldanski koncert (radijski orkester). — 14: Vreme, borza. — 18: Mladinska ura: a) Pola moderne fizike (prof. M. Adlešič); b) Ovitek za nevezane knjige in časopise (g. Miroslav Zor). — 18.40: Slov. gorski vodniki (dr. A. Krek). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Meštrovićevi herojsko epski ženski liki (g. Branko Mašić — iz Zagreba). — 19.50: Šahovski kotiček. — 20: Ura lahke glasbe: Pilihov duet harmonik. — 21: Iz Puccinijevih oper (radijski orkester). — 21.45: Čas, vreme, poročila, spored. — 22: Esperantska prireditev: Cankarjev večer.

Beograd 17.20: Narodni napevi. — 18.30: Narodna glasba. — 19.50: Srbski večer. — 22.20: Koncert orkestra. — **Zagreb** 17.15: Klavirske skladbe. — 20: Prenos iz Ljubljane. — 22.20: Lahka in plesna muzika. — **Praga** 19.20: Vojaška godba. — 20.15: Koncert orkestra in solistov. — 21.20: Ženski pevski zbor. — 22.30: Klavirski koncert. — **Varšava** 19.20: Poljska narodna glasba. — 20: Plošče. — 21: Chopinove skladbe. — 22: Ples. — **Dunaj** 12: Koncert orkestra. — 16.05: Iz Wagnerjevih oper. — 17: Balade. — 17.30: Violinske skladbe. — 19.35: Orkestralen in pevski koncert. — 21: Ura Mozartove glasbe. — 22.30: Ples. — **Berlin** 18: Prenos iz Stuttgarta. — 19.15: Zvočna igra. — 20.45: Koncert Mozartove glasbe. — 22.35: Lahka godba in ples. — **München** 18: Koncert orkestra. — 19: Nadaljevanje koncerta. — 22.50: Zabaven program. —

Vremensko poročilo

Zveze za tujski promet v Sloveniji, Ljubljana, Tujsko-prometne zveze v Mariboru, JZSS in SPD

z dne 25. januarja.

Barometer pada, Pohorje javlja nov sneg, medtem ko je vreme v gornji Savski dolini deloma še jasno, Triglavsko pogorje pa v solncu.

Bohinjska Bistrica, danes: — 6, zelo oblačno 15 srenja.

Dom na Komni, danes: —10, jasno, 20 pršiča na 70 podlage.

Pokljuka, včeraj: —8, 15 pršiča na 25 podlage, mala in srednja skakalnica uporabni.

Kranjska gora, danes: —10,° barometer pada, lahna megla, 15 pršiča, sankališče in drsališče uporabno.

Rateče-Planica, danes: —10, 15 do 30 pršiča, skakalnice uporabne.

Tamar, danes: 40 pršiča.

Zelenica, včeraj: —4. 15 pršiča na podlagi.

Obilen snežni blagoslov na vrhovih! Današnje Putnikovo vremensko poročilo glasi: Pohorje: —8, sneži, 20—75 cm pršiča, smuka idealna, Rimski vrelec: —9, sneži, 18 cm. pršiča na podlagi 20 cm., smuka idealna, Peca: —4, sneži, 35 cm pršiča na 80 cm podlagi, smuka idealna.

R. URBAN: 51

Vstajenje gospoda Treeja

Roman

31. poglavje

Barton je imel dolg razgovor z dr. Woodom. Pomenkovaal sta se največ o bacilih mrtvičnega krča in tozadevnih izsledovanjih dr. Taylorja, zakaj policijski zdravnik je nadzorniku povedal, kaj je bil dognal pri pregledovanju spisov iz pokojnikove zapuščine.

»Torej mislite,« je rekel Barton, »da je delal dr. Taylor poizkuse s tetanovimi bacili?«

»Po njegovih zapiskih moram tako sklepati,« je odvrnil zdravnik; »čudim se le, da nismo našli v zapuščini kake kulture.«

»Morda jo je kdo ukradel,« je menil nadzornik, »ali pa je ila nemara v skrinjici, zaradi katere je brigada vlomila v vilo, in ki je bila zaznamovana s črko T. To bi bilo zelo čudno.«

Nato je Barton zadal zdravniku dolgo vrsto vprašanj, in dr. Wood je odgovarjal nanje s čedalje večjo osuplostjo. Pri teh vprašanjih je šlo največ za učinke morfija in atropina.

»Recimo,« je rekel nadzornik, »recimo, da bi vbrizgnili človeku smrtonosno množino morfija in da bi ta človek umrl. Po čem bi mrliški ogledniki spoznal vzrok smrti?«

» Po silno povečanih zrenicah.« .

»In če bi nakapljal zastrupljencu antropina v oči?«

»Barton!« je zavpil dr. Wood in poskočil. »To je bilo mogoče. Atropin odpravlja učinek morfija. In noben zdravnik ne bi mogel po vnanjosti ugotoviti zastrupljenja z morfijem, če bi prevejan morilec s svojo žrtvijo tako napravil. S tem hočete menda reči, da tudi gospod Tree ni umrl naravne smrti, ampak da je bil zastrupljen?«

»Da in ne,« je odvrnil nadzornik ter se poslovil od dr. Wooda.

Ko je Barton stopil v Robinovo sobo, je bilo ravno v soboto ob treh popoldne.

»Kako mislite prebiti nedeljski oddih, gospod tovariš?« je vprašal nadzornik.

»Ne zbijajte slabih šal,« je Robin zarenčal. »Od zaspanosti komaj še gledam in vsak up sem izgubil, da bi našel ta teden še urico oddiha. Sicer napredujemo zelo hitro, a dokler ne poznamo morilca in ne vemo, kako je prišel iz zaklenjene sobe, ga tudi ne moremo prijeti.«

»Prijeti ga bo zelo težko,« je zamišljeno odvrnil Barton; »izračunati ga bo treba! V ta namen se zdajle popeljem v Porters Hall.«

»Samo eno svojih skrivnosti mi povejte! Ali poznamo morilca, če je vaša teorija prava?«

»Če je moja teorija prava, tedaj ga poznamo že, odkar smo prišli prvikrat v Porters Hall. Videli smo ga tako rekoč prve četrt ure. Zveza mojih misli bo menda tudi pravilna, le tega ne vem, ali se mi jo bo posrečilo dokazati.

Nit, na kateri visi moje življenje, je spletena iz samih indicijev. Drugače ni nikjer nobene opore, nikjer nobenega dokaza. In če ga v prihodnjih trintridesetih urah ne najdem, in če Scotland Yard dotlej ne dobi Stona v pesti, se nit utrga. Edina priča za mojo teorijo je sluga.«

»Ako do jutri zvečer ne izračunate morilca, vtaknem ves London pod ključ,« je rekel Robin in položil tovarišu roko na ramo.

32. poglavje

Barton se je odpeljal v skromno penzijo, kjer je stanoval. Spotoma je kupil časnik. Ko je pa že na prvi strani v debelem tisku zagledal svoje ime, ga je odložil.

Ko je bil doma, si je naročil kopel in šel nato v svoje stanovanje, ki je sestajalo iz dveh majhnih sob. Že tri dni ni bil tu in že dolgo ni bil spal na svoji postelji. Ena izmed sob je kazala romantično afriško lice, druga je bila trezna kakor Scotland Yard. Tam je viselo orožje in lovske trofeje izza njegovih vojaških let v vročem pasu, tu je stalo samo nekaj kosov gladkega pohištva. Slik ni bilo nobenih. Iz vaze na mizi so gledale rdeče rože, darilo služkinje, ki je sanjarila o ženinu-detektivu in ga je zadnji čas še tem bolj občudovala, odkar je videla njegovo ime v naslovnih vrsticah vseh londonskih listov. Barton teh rož sploh ni opazil. Okopal se je, se nato pokrepčan vrnil na cesto k službenemu vozu in poklical seržanta Cocka iz njegovega stanovanja. Nato se je odpeljal z njim v Porters Hall. Spotoma je kupil funt najboljše kave in nekaj škatel cigaret. V Porters Hallu so bili odslovili vse uslužbence, le vrtnar je še stanoval zadaj v parku. V gosposki hiši se je bil nastanil redar. Nadzornik je šel s Cockom v kuhinjo in mu razložil edini pametni način pripravljanja črne kave. Nato se je vselil v mrtvaško sobo, zaklenil vrata, sédel seržantu nasproti za mizo ter jel piti močno črno kavo, kaditi cigareto za cigareto in razvijati seržantu svojo teorijo. Opolnoči je še vedno govoril in v nedeljo zjutraj ob šestih, ko je Cock petič prišel iz kuhinje z velikim loncem močne kave, je bil Barton izračunal morilca. Toda dokazov še vedno ni imel.

»Ostane nama torej še osemnajst ur,« je rekel nadzornik, »in v tem času morava uganiti, kaj je mislil Stone s »Cikloido«. V tem je zame edina možnost rešitve.«

In spet je jel razvijati portershallski slučaj.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo ozi, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.·** v znamkah

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra“, Ljubljana.

Službo dobi

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Železninar
spreten prodajalec dobi mesto. Ponudbe in prepise spričeval na ogl. odd Jutra pod »Stalno mesto«. 1496-1

Administrativno žensko moč
z večletno prakso v papirni stroki (knjigarni), ali industriskem obratu iščemo. Izčrpne ponudbe z navedbo dosedanjih zaposlitev naj se pošljejo na ogl. odd. Jutra pod »Industrija«. 1549-1

Manipulanta
izvežbanega za papirno strogo, organizatorja obratov z daljšo prakso, akviziterja, prijetnega nastopa v občevanju s strankami — iščem za industrijski obrat. Ponudbe pod »Manipulant« na ogl odd. Jutra. 1543-1

Vodja kartonaže
samostojen kalkulant z daljšo prakso, sposoben za samostojno vodstvo, dobi stalno kondicijo. Obširne ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Samostojen 100«. 1547-1

Korespondenta
(korespondentinjo) k 1 perfektno obvlada nemščino in angleščino, sprejme večji hotel v letoviškem kraju. Last noročno pisane ponudbe s curriculum vitae, prepisi spričeval poslati na ogl. odd. Jutra pod šifro »Hotelska korespondenca«. 1430-1

Vzgojiteljica
z znanjem nemščine in po možnosti francoščine dobi službo k dvema otrokoma v Sarajevu. Naslov v vseh posl. Jutra. 1672-1

Kurjača
sprejmem z izpitom. Ponudbe na ogl. odd. podružnice Jutra v Celju pod šifro »Z izpitom kurjač« 1670-1

Natakarica
s kavcijo iobi mesto pri trgovcu z lastnim bufetom, pri event. simpatiji ženitev ni izključena. Ponudbe pod »Sreča« na ogl. odd Jutra. 1651-1

Snažilca
pribora, krepkega fanta išče restavracija Strukelj. 1661-1

Dekle
mlado, pridno, sprejmem za pomoč gospodinji. Naslov v vseh posl. Jutra 1652-1

REUMATIČNE BOLEČINE

odstranimo z Nibol tabletami Bahovec, ki so se obnesle tudi pri išijasu in gihtu.

Nibol tablete kot domači in zato ceneni proizvod, se uporabljajo tudi kot dobro sredstvo proti trganju udov, zobo in glavobolu in sličnim bolečinam **pri hripi in boleznih vsled prehlajenja.**

Zahtevajte v lekarnah izrecno prave Nibol tablete Bahovec v originalnih stekleničicah 20 tablet Din 20.— ali 40 tablet Din 34.— z napisom proizvajalca: Apoteka Mr. L. Bahovec, Ljubljana, Kongresni trg.

S. br. 17816/35.

Ženski model
(ne akt) 18—35 let, rabi akad. slikar za dalje časa v dopoldanskih urah. Plača po dogovoru. Predstaviti se od 11—12 ure. Naslov v vseh posl. Jutra 1660-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din znesek 12 Din

Plačilna natakarica
želi službe v restavraciji ali hotelu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra 1604-2

Perfektna kuharica
srednjih let, z daljšim spričevali ter 23-letna močna sobarica, začetnica iščeta mesto za tu ali izven. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljive 120« 1671-2

Potniki

Snažno tekle Se strinjam za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Manufaktura na obroke
sprejme v Ljubljani pri privatnih strankah vpeljanega zastopnika. Interesenti za nakup in zastopniki pišite na ogl. odd. »Jutra« pod »Konkurenca«. 1562-5

Prodam

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Plošče in gramofone
najcene v največji izberi kupite na razprodaji iz zaloge RAZBERGER, Dalmatinova 10 — nasproti hotela »Strukelj«. 1657-6

Ročno lekarno
z vsem modernim priborom, vsled preselitve v kraj, kjer je apoteka, prodam. Nadalje prodam vse sobotehniški inštrumentarij, in avto-limuzino Ford tipa A. Dr. Roman Vidmar Hrastnik. 1656-6

Avto, moto

Beseda Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Avtobus
22 sedežni »Schevrolet« dobro ohranjen, zaradi dvokolesni poceni naprodaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Redka prilika« 1664-10

Kolesa

Ne mučite se
s starim kolesom, za Din 489 naprej že dobite novo kolo pri Sket Leo Vransko. Za informacije znamko priložiti. 1498-11

Stroji

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Motor na vpojni plin
ali Diezelov motor rabljen v jakosti 65-70 KS dobro ohranjen, kupimo. Ponudbe s točnim opisom motorja poslati na Kukuška i comp. Bačka Petrovac. 1674-20

Živali

Beseda Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Papagajček
ki mu manjka en krempljček, je ušel. Kdor kaj ve o njem, naj javi Tavčarjeva ulica 2/III, desno 1669-27

Dragocenosti

Beseda Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah
ČERNE - juvelir
Ljubljana, Wolfova ulica 1 12-36

Les

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Družabnika
za rentabilno lesno industrijo v Ljubljani sprejmem. Potreben kapital 500.000 Din Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sezija«. 1382-15

Med mestom in deželo
posreduje »Jutrov« mali oglasnik

Kapital

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hranilne knjižice
Nakup in prodajo vseh denarnih zavodov izposljujem po najvišji ceni takoj v gotovini.
ALOJZIJ PLANINŠEK
Ljubljana, Bethovnova ul. 14/I. Telefon 35—10. 39-16

Bančno kom. zavod
izvršuje najboljše nakup in prodaje
HRANILNIH VLOG
vseh denarnih zavodov za odgovor Din 8 znamk — Maribor. Aleksandrova 6. 53-16

Srbsko vino
iz okolice Niša, nudi v prodajo vagonske množine Mijutin Milenković. Sv Petka. Niš 1197-16

Dražbe

Beseda Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Dražba v Ormožu
1 februarja ob 14.30 se bodo v Ormožu štev. 100 na dražbi prodali: 2 soda, 1 miza, 2 stelaži, 1 tunka, 1 kad za sleve in decimalna tehtnica. Kupci vabljeni. 1665-32

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Lokali

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Moderen lokal
za trgovino iščem takoj za v centru Ljubljane. Ponudbe na ogl. odd. podr. Jutra Maribor pod »Stalno«. 1673-19

Posest

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Cenj. interesente
opozarjam na ugoden nakup:
Trg.-stanov. hišo, 11 stan. 3 trg. lokali, strogi center Din 950.000, hipoteka ca 500.000 za prevzeti.
Stanov. hišo, novo, vsa stanovanja komfortna, dobro donaša. Din 600.000.
Vilo, dvostanovanjsko, vrt, Din 165.000
Enodružinsko hišo (pod mesto), z vrtom, za Din 75.000. Potrebno 50.000, ostalo knjižice.
Gostilno s posestvom za Din 65.000. Nadalje stavbene parcele, prodaja
PRISTAVEC FRANJO
Ljubljana, Erjavčeva c. 4 a Telefon 25-81. 1620-20

Hišo
s sadnim vrtom v srezu Radovljica, blizu Bleda, ob vaški poti, elektrificirano in z vodovodno napeljavo z gospodarskim poslopjem ugodno prodam za 60.000.- Din. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Na Gorenjskem«. 1663-20

Stanovanje odda

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Stanovanje
štirisobno ali dvosobno, zelo lepo, sončno, v sredini mesta z vsem komfortom in vsemi pritiklinami, takoj oddam. Informacije v trgovini Kollmann, Mestni trg. 1494-21

Stanovanje
štirisob. ali dvosob., zelo lepo, sončno v sredini mesta z vsem komfortom in vsemi pritiklinami takoj oddam. Poizve se v trgovini Kollmann, Mestni trg. 1494-21

Stanovanja išče

Beseda Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Stanovanje
3 sob, solnčno in komfortno, iščem za mesec maj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točno plačilo« 1572-21a

Sobo odda

Beseda Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Lepo, sončno sobo
s posebnim vhodom poleg Poljanske gimn. oddam takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 1671-33

Opremljeno sobo
oddam gospodični s hrano ali brez. Naslov v vseh posl. Jutra. 1668-33

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom išče za takoj gospodična v centru mesta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mir«. 1675-33a

Dopisi

Vsaka beseda 2 Din, davek 3 Din za dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 20 Din

»Only gentleman«
Dajte priložnost da se javim pismeno. 1653-34

Ženitve

Vsaka beseda 2 Din, davek 3 Din za dajanje naslova 5 Din najmanjši znesek 20 Din

Simpatična gospodična
dobra, mlada, ki dobi dobro podjetje, poroči gospoda z 80—150 tisoč. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »H.«. 1662-35

Razno

Najboljši trboveljski **PREMOG** brez prahu nudi **I. Pogačnik,** trg. s kurivom BOHORIČEVA 5.. Telef 20-59

KLIŠEJE ENO IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

100 uspehov na en oglas v „JUTRU“

Zakaj, da bi bili plešasti?

„MORANA“. Diplomirana v Londonu z GRAND PRIX IN ZLATO KOLAJNO. — Tisoči in tisoči so hvaležni njenim uspehom. **Tudi Vi takoj kupite!** Zahtevajte jo povsod. **Odpravi prhljaj** in kožne neprijetnosti. **Jači in hrani lasišče. Ustavi izpadanje las** in **lasje porastejo tudi na plešavem mestu.** Cena steklenici Din 40.— poštnina Din 7,—

Moderna kozmetika Split

Absolventa
gradbene delovodske šole, okoli 30 let starega, sprejmemo za novo ustanovljeno industrijo umetnega kamna. Ponudbe s sliko poslati na **„Alpeko“, trg. -ind. dr., Ljubljana.**

DAME! Ne zamudite ugodne prilike! Radi konca sezone razprodajamo damske in dekliške zimske plašče od 20% do 50% ceneje.
Ker si lahko sedaj po nizki ceni nabavite dober plašč, je v Vašem interesu, da se takoj odločite za nakup, dokler je lepa izbira.
F. I. GORIČAR, Ljubljana, sv. Petra cesta 29
Pazite dobro na naš naslov, in št. 29.

1271

Proda se
prvovrstne, moderne, **kompletne tkalne stroje** in kompletne stroje za **moderno predilnico.** Cena zelo nizka. Dopise na upravo „JUTRA“, Maribor, pod „Ugoden nakup“.

G. Th. Rotman:

Profesor Bizgec gre na potovanje okoli sveta

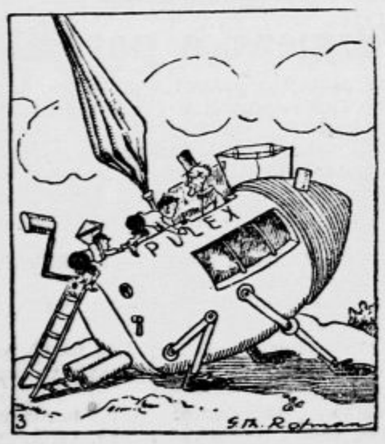

3.

Ko je bil »Pulex«, kakor je krstil novi zrakoplov — po naše se pravi to »bolha« — dogotovljen, so ga lepo skrivaj spravili na neki grič, in naši trije svetovni potniki so drhté od razburjenja zlezli vanj.

Po težki in kratki bolezni, previden s svetotajstvi, je izdihnil svojo blago dušo moj nadvse dobri soprog odnosno brat, stric in svak, gospod

ANTON WERLI

posestnik, trgovec in večletni župan v Cerknici.

Zemeljske ostanke blagopokojnika prepeljemo iz Ljubljane v Cerknico, kjer bo pogreb v sredo 27. t. m. ob 16. izpred Sokolskega doma.

ADELA WERLI, soproga — MARIJA WERLI, sestra

in ostalo sorodstvo.

Umrl nam je danes ob 4. uri dolgoletni zaslužni član načelstva, bivši župan cerkniški i. t. d., gospod

ANTON WERLI

Blagopokojnega spremimo k večnemu počitku v sredo, dne 27. t. m. ob 16. uri na domače farno pokopališče pri sv. Janezu.

Iskrenemu rodoljubu in odkritemu, nepozabnemu prijatelju bodi ohranjen trajen blag spomin.

V CERKNICI, dne 25. prosinca 1937.

1268 **Načelstvo „Posojilnice“ v Cerknici.**

Potrti javljamo smrt našega ljubljenega očeta, starega očeta, gospoda

JOŽEFA TEPINA

POSTAJNEGA PREDSTOJNIKA V P.,

ki je umrl 24. januarja 1937 v Radovljici v starosti 87 let.

Pogreb blagopokojnega bo v torek 26. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti na radovljiško pokopališče.

RADOVLJICA, dne 24. januarja 1937.

ŽALUJOČI OTROCI IN VNUKI.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnar: ... an Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak — Vsi v Ljubljani.